

శ్రీ రస్తు.

రుక్మిణీ పరిణయము.

కూచిమంచి - తిమ్మకవి ప్రణీతము.

చెన్నపురి :

వావిళ్ల . రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్ వారిచే
బ్రకటితము.

1923

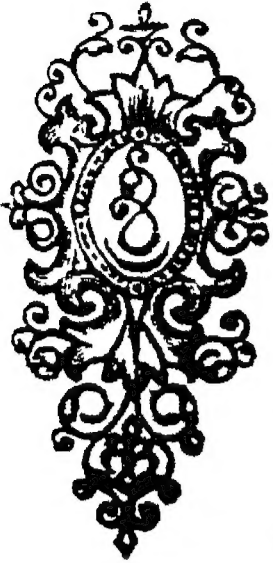
All Rights Reserved.

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the 'Vavilla' Press, Madras.—1923.

శ్రీరామకృష్ణకవ్యప్రహేళికా నమః.

రుక్మిణీ పరిణయము

పీఠిక.

నగజాగజాననులుచేరి నెఱింగినను స్థకంబుపై
జానగుచందమామగని చయ్యన నద్దము నెన్న ముద్దయున్
గా నెలమిం దలంచి యదిగైకొనఁ బూని కరియై తెత్తునో
మానకవారిముగ్ధతకు మాటికి నవ్వుశివున్ శబిఁచెదన్.

1

సీ. మఘవముఖాఖిలామరభూరిసామ్రాజ్యభారభౌతయతాకారణములు
కుంభినీధరభరణాంభోజసంభవస్ఫూర్తాభిలాషప్రపూరణములు
బహుచింతకృతఘోరపంకావళిస్ఫురద్వారిభృజ్జ్వలంఘాసమిరణములు
పద్మదానవమహాసద్మహద్వాకర ప్రాతామితోన్మత్తవారణములు

తే. సతతపాలితమునిసిద్ధచారణములు, క్రూరయజ్ఞంతుభయవినివారణములు
తైలకన్యాకటాక్షప్రసారణములు, చెలఁగి ధక్తాళి కథయంబు నేయుఁగాత.

2

సీ. ఆభీరహితశీల హరితనూజాలోలు నంచితార్జుననగహరిలీలుఁ
బాళితామరగోత్రుఁ బ్రబలగోరిపుజైత్రుఁ జంద్రభాస్వద్రుచిచారునేత్రుఁ
బరిహృతాసమబాణు నరవాసాసం, త్రాణుఁ బరనిగమప్రభవప్రమాణు
నరకదుర్త్తదనాశు నాకప్రచురకేశు ఖరమయూఖాశ్చ చక్రప్రకాశః

తే. సుధగఖగరాజకేతువిస్ఫురదనంతు, భువనవిపులార్చనీయకపుణ్యవంతు
సాధుబృందావననిశాంతు సమరజయని, తాంతు దాంతు రమాకాంతుఁ దగ్గజింతు.

క. శరణార్థి నగుదుఁ బ్రముదిత, కరికిన్ ధృతగిరికి హృతమకరికిన్ నరకే
సరికిన్ బరిపాలితగ, హ్వరికిం దరికిం జితోద్యదరికిన్ హరికిన్.

4

సీ. చలువపూదమృదంగ్కలకులూ డేదుచోట్లు కటివేల్చి పెనుటొమ్ము గద్దెపీఠ
తోరింపుఁబాలమున్నీరుపుట్టినయిల్లుఁ చిలుకత త్తడిరౌతువలపుఁగొడుకు
తెఱగంటియన్నులందఱు నూడెగపుఁజెలఁచి కలుములీ నెడు కపికంటిచూపు
విఁసిల్లు ప్రాబలకులు గిల్లుటందియల్ తొగంసంగడికాఁడుతోవఁబుట్టు

- తే. వేమహాదేవికలరు నయ్యగురుఁబోడే, గమజానితల్లె నతజనకల్పవల్లి
యిందిరాసుందరాంగి మన్తందిరమున, నిండువేడుక ననిశంబు నిలుచుఁగాత. 5
- ఉ. పాతలంబునందుఁ గలపద్మయుగంబు ఘటించి మొక్కిక్కెదం
బాలితసిద్ధకిన్నరనభిచ్ఛరమానిసురాళికి న్దయా
శాలికి భారతీవదనసారసబాంసుయాభిమాళికి
క్షాళితదోషపాళికి జగన్మృతశీలీకిఁ దమ్మిమాళికి. 6
- సీ. చంపతోత్పలమహాస్రగ్ధరి సుస్వరమణిమాలికావర్గగుంఠమనోజ్ఞ
మత్తతోకిలవాణి మానితేవిచికిరిస్తరికన్జవిభాగితరహిత
సరసేందుపదన బంధురకాంతిసంయుక్త సరసినినయన సుందరివరాంగి
నిత్యవిభూతిమానిని రుచిరోత్సాహ వ్రాద్యభేదాఖండపరమశక్తి
తే. యతినుతల్లోకఛిందోమయప్రకాశ, యనచుభదినరతగణామితానుమోద
యైనవాగ్దేవినాదుజహ్వానిమునను, నిలచి సత్కావ్యగుంధన నెఱుఁపుఁగాత 7
- చ. అనుదినమున్ మదిం జలన మానక మానక పూని దీనులన్
మనుచుచుఁ గార్యవేళల నుమాధిప మాధిపముఖ్యు లౌసురల్
దను వినుతింప మేలిడుచుఁ దానగు దానగుణాధ్యుఁడంచు నిం
పెనయగఁ గోరి మొక్కిడుదు నేనిక నే నికి మోమునామికి. 8
- ఉ. పాయనిభక్తితోడ మదిఁ బ్రస్తుతిసేసెద దీనరక్షణో
పాయుని యోగమార్గనిరపాయుని సంతతరామకార్యభౌ
రేయుని దివ్యకాయుని వరిష్టవిధేయుని శిక్షిలోన్పడె
తేయుని నక్రమేయుని సుధీజనగేయుని నాంజనేయుని. 9
- క. వితతాగమశరణుండై, ప్రతిదినగూఢపదచు విభాసితుండై ది
వ్యతరవిరాడ్విగ్రహుండై, భృతీశ్వరు నజేయు నైనతేయున్ గొలుతున్. 10
- క. తవిలి నవప్రభ లెసగఁగ, భువిశేరదుమిత్రజాతబుధగురుభాస్వ
త్కవిమాహేయకలానిధి, కులయచక్రారిసంచనలఁ బ్రణుతింతున్. 11
- సీ. గురుతిరకాండిన్యగోత్రవిఖ్యాతుండు బయ్యనామాత్యుఁడే భవ్యతాత
నిరతాన్నదానవర్ణితయశస్సాంద్రుండు తిమ్మనసచివుఁ డేధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సింగినమంత్రయును నరసన్నయు నేమంత్రి యనుఁగుఁడమ్మ
లలరఁ దిచ్చుకవిరాజన్న జగ్గనయును సూరన యెఘన్యసుతవరేణ్యు
తే. లొనర పరమ్మ పాపమేఘునునిసహజ, తిలకప్రతాపక్షి యేచతురురాణి
యట్టి శ్రీకూచిమంచివంశాబ్ధిచంద్రు, మజ్జినకు నలగంగనామాత్యుఁడగుతు. 12
- క. క్షీతి నతిచతురతల ననా, చలనరజనహితము ప్రసాదామాయాభా
రతిము లొనర్చినజగద, ప్రతిమువాల్చీకిర క్షిపాత్రుల నెంతున్. 13

ఉ. ఆరయ సంస్కృతోక్తిచనాంచితకావ్యధురీణులై భువిన్
భూగయశంబుఁ గైకొనినపుణ్యాల నామది నన్నుతింఁచెదన్
భూవికాళిదాసుశివభక్తుఁ భోజనృపాబాణులన్
జోరముయూరమాఘులను సున్రతుకౌశలభూతిముఖ్యులన్. 14

చ. స్థిరమతి నన్నయాభ్యాయునిఁ దిక్కన నెఱ్ఱిన భీమనాట్య భా
స్కరు నమరెకుఁ బోతకవిచంద్రుని సోముని శంభుదాసునిన్
నిరతిముఁ బ్రస్తుతింతు నవని న్నహితాంగ్రికవిల్వనైశివ
స్ఫురణఁ బ్రసిద్ధులై నకవిముఖ్యుల భూప్రసన్నమాఖ్యులన్. 15

క. సారము గలనో నలరుచు, నేరము గలనోయి మిగు నిందింపక న
త్కారుణ్యంబునఁ గనుఁగొను, సూరికపింద్రుల నుతింతు సురుచిరభక్తిన్. 16

ఉ. శంక యొకింతలేక కపిసంఘముఁ జూచి వృథా వివాదముల్
బింకముతోడఁ జేయుచును బెద్ద మంచును బద్ధ మెల్లఁ గు
శ్యంకలు సేయుచున్ గవితసారి మెఱుంగక సారెసారకు
ప్రంకెలువేయుదుక్కువిగణంబులెల్లఁ దృణీకరించెదన్. 17

చ. అని నిఖిలజేనతాప్రార్థనంబును, గురుచరణస్తరణంబును, పురాతన నూతన మహా
కవి నర్జునంబును, కుకవి నిరాకరణంబును గావించి, మఱియు నిష్టజేనతాప్రార్థ
నంబు చేసెద. 18

సీ. చిన్నినెన్నెలఁజేడుచెన్నెనసికప వృషసమించుపులితోలంపట్టుసాళు
చిరునలయెకిమీఁడుబలుమానికపుఁదాళివాటంపుఁదేలిగిబ్బవారునంబు
గఱికిపూజల మెచ్చుగారాబుకొమరుండునలిగొండకూఁతురునలఁపుటీంతి
జేజేకుటుములెల్లఁ జేరి కొల్చెడుబంట్లునునువెండిగుబ్బలియునికిపట్టు
తే. నగుచుఁ జెలువొంద భువనంబు లనుదినంబు, రమణఁబాలించునిచ్చు నేఁబ్రస్తుతింతు
బుధనుతినిలాస పీతికాపురనివాస, కుముదహితకొటిసంకాశ కుక్కుఁజేశ. 19

సీ. బృందారకామందమందారవీతాఘబృందారవిందాక్షునందనీయ
పాటీరనల్లేందుకొటిఁ గౌరీనధూటీతాదిత్యకొటితేజ
క్షోణీఁధాంభోధితూణీఁగంగాప్రవేణీఁవామోదపాణిహరిణ
నిహారవాగ్భామిసీహరి హారానిలాహరివర్యాశవాహనార్వి
తే. శర్వసర్వజ్ఞ దుర్వహాఖ్యుగర్వి, సర్వపూర్వామరోదగ్రశార్వరహర
సారసుకుమారసంతితోదారవీర, చారుతరకుక్కుటాకారజయసుధీర. 20

క. చిరతరముగ నానేర్చిన, కఠిణ్ణఁ రచియించి నీకుఁ గావ్య మొసఁగెదన్
సుగునదోయములెల్లను, బరిహర మొనర్చి దయను బొలింపు శివా. 21

క. అని విన్నవించి కావ్యం, బొనరింపఁగఁ బూని మొదల నుద్యద్గతి దే

- పున కిది వగుపీతాపురి, ఘనతర మగుమహిమ మెన్నఁ గావలయు నొగిన్. 22
- సీ. పాదగియాత్మే త్రమమహావిత్త్రంబు పురుహూతికాంబకుఁ బుట్టినిల్లు
యేలొన దీడలావృతతటాకాసీక మఖిలశక్తులకు విహారభూమి
తోరంపులవనిపాభోనిధితీరంబు నిర్మల గౌతమీనికటసీమ
కుంతిమాధవదేవుగురుతరస్థానంబు విలసితభీమమండలంబు
తే. సేతుకాశీప్రయాగాద్యశ్శేషాద్యై, తీర్థరాజంబులందుఁ బ్రతిష్ఠఁ గాంచి
కలదోషాపనోదకకర్త క్తి నలరు, పుణ్యస్థానంబు పీతకాపురవరంబు. 23
- సీ. చక్రవాకాహార్యబుద్ధితుల్యోన్నతవ్రాకారపరఖావిరాజితంబు
సాంద్రముక్తాసాధచంద్రశాలానేకభర్త నిర్మలహస్త్యకర్తదంబు
కరిసైంధవాందోళికాధేనుధనధాన్యవనదేవగృహసరోవర్ణితంబు
విమలచాతుర్వక్యవిద్యత్కవిశ్రేష్ఠకటనటామాత్యవిస్ఫారితంబు
తే. రాజమాహేంద్రనరగుర్గరాజ్యభూరి, భారసంధుకాశ్రాంతభాసమాన
రావుమాధవనృపపరిక్షితంబు, భోగినికరంబు పీతకాపురవరంబు. 24

— మ వ్యం త ము లు. —

- క. ఏతెత్తుననేతకు ఘన, చాతకు రోషస్రవమిలఁచాతకు భువన
త్రాతకు సకలాగమవి, జ్ఞాతకు శీతాచలేంద్రజామాత కొగిన్. 25
- క. ఛండనపరఖండనకర, మండనకరచాపఖడ్గమహానీయున కా
ఖండలమణికుండలఘృణి, మండలఘణిరాజరాజమానాంగునకున్. 26
- క. కమలాధిపసఖునకు స్పృత, కమలంబకు మునిస్తుతాంఘ్రికమలంబకు లుస
త్కిమలధితూణీరునకును, గిమిశిరోజునకు సమధికమలహరునకున్. 27
- క. నారదదరవారిదశర, శారదశరచాక్రకరతుషారాశ్శరీరురీ
తారాహితహేరామృత, ధారామిలిసితవిలాసదరహాసునకున్. 28
- క. వృషవర్ధనునకుఁ గిన్నర, వృషసఖునకు రిషుమదేధివివృతముఖునకున్
వృషసేవితచరణునకును, వృషవాహనజనకునకును వృషవాహునకున్. 29
- క. హరిమణినిధికంధరునకు, హరిమదమధనునకు నిశితహరిబాణునకున్
హరివరకేయూరునకును, హరికోటిసమానకాంతిహరిణాంగునకున్. 30
- క. సంగెరసయునకుఁ గుక్కులు, లింగస్వామికి నవీనలీలావిలస
ద్భంగిరితినటనరతునకు, గంగాజూలునకు దివిజగణసేవ్యునకున్. 31
- వ. అనంతసాష్టాంగదండప్రణామంబులు సమర్పించి లెక్కొప్పాతితయంబున నడ్డేనతా
సార్వభౌమునకు నంకితంబుగా నారచియింపంబూనిన రుక్మిణీపరిణయంబును మహా
కావ్యంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన. 32

ప్రథమాశ్వాసము.

సాధాప్రారంభము.

46012
4. 3. 12.

- క. అనుపమగుణం దగునూతుఁడు, మునుకొని మును శౌనకాదిమునులకు వినయం
బున భాగవతపురాణము, ఘనభక్తిఁ బ్రవిస్తరంబుగా నెఱింగించెన్. 33
- గీ. అవిధింబు పరీక్షిజ్ఞనాథపునకు, ఘనుఁడు శుకయోగిఁబుచ్చుచో గౌతుకంబు
వల్లవింపంగ రుక్మిణీపరిచయప్ర. కాన మెఱింగింపుఁ దని రాజు గోరుటయును. 34
- క. ధీమరుఁ డాకుతుఁడు జగ, త్పావన మగుతత్కథావిధిం నెఱింగింతున్
శేవభక్తి చెలంగి మ, హీనల్లభ విను మటంచు నిట్లుని పలికెన్. 35
- సీ. శ్రీకారణాభ్యున్నతాకాశస్సజి వ్రాకాశసోఽప్రజాకిరంబు
నోవాననవనజ్రగోవానసీచిత్ర రూపానవనోయగోపురంబు
గంభీరహితమీనకుంభీరయుక్తాంబుగంభీరపరిఖావిజ్ఞంఘణంబు
శీలావరోధేందుశాలావకీర్ణేంద్ర సీలావళీకుండ్యజాలకంబు
- తే. వసదనమసమసుమశరవ్యాసనవసుని, వసనసంత్యక్తరత్న సారసనవసన
ససికయోసానుమోదకశ్వసనశిశువి, సరవిశాలంబు కుండినపురవరంబు. 36
- మ. మహి నవ్వీడు చెలంగునిందుమణిహర్తృస్థాంగనాచారువి
గ్రహవిద్యుత్కచనీపవారిధిరవి భ్రాంతిస్వచేతోముహు
ర్దుహురుద్భాసితవారియంత్రపతితాంభోబిందుసందోహసం
గ్రహణోదంచితచాతకప్రకరమై రంగత్పరికాశోన్నతిన్. 37
- చ. అంగుల సంచరించుతురగావలిపీచులు తూర్యఘోషముల్
స లితభామిసేరదనసారసముల్ ఘనరాజహంసముల్
చెలంగుపదాటువన్నియపసిండి మెఱుంగుటరుంగుది స్నేహున్
సలిగి పురంబు భాసెలు జగద్వినుతామరంగయో యనన్. 38
- ఉ. అన్నవంపుఁగుందనపుహర్తృతరంబు నాడుబాలికల్
పున్నమరేలుచందురునిఁ బొల్పంగఁ గన్గొని యాటవేడుకం
జెన్నున నెన్నొస శ్లేదురుసేయుచు దీకొని తాఁకి నుర్విపై
నెన్నఁ గళంకి యయ్యె శశి యింతులకస్తురిబొట్టు లంటుటన్. 39
- ఉ. ఆపురగోపురాగ్రసముదంచితకాంచనకుంభముల్ మహా
ద్దీపితలీలన్ మెఱయుధీరతి నందులసుందరీజనం
బే పలరుం బయోధరము లీపగిదిం దమ కంచు నిర్జరెం
దూపమచారువక్త్రులకు నొయ్యనఁ జూపఁగ నిల్పిరోయనన్. 40
- గీ. వజ్రముక్తాబ్జరాగప్రవాళసేల, వితతిచే నొప్పుఁ బురిపణ్యపీఠి పుండ
రీకి మముదాబ్జహల్ల కాగ్తాకసేల, కునలయశ్రేణిచే నొప్పుకొలనుపోలె, 41

చ. నగరవికాశేనగరచయ్యుమై విలసిల్లునెల్లెడం

జగిలిగికుందనంపుఁబనిచేసినరత్నపుఁగోలుబొమ్మలా

గగనమునందు నుండి పురిఁగల్గువిలాసముఁ జూడఁగోరిన

స్నేగ నరుదెంచి వాయ కటు నిల్చినయచ్చరికస్నేలో యనన్.

42

ఉ. ఆనగరంబు త్రోవను దినాధిపుఁడేగుచు దారి కడ్డమై

పూనికినున్నకోటఁ గని పోవఁగలేక యిరాటుమేనులం

దానలు దిడ్లు మాటి చనెఁ దధ్యము గాదని యంటికెని యా

భానుని ద్వాదశాత్తుఁడనిగొంగఁ గారణమేమి నిచ్చులన్.

43

సీ. కుసులెల్ల ను బలుమాటు సంస్తుతింపఁ, గువలయానంద మగుచు నక్కొట్టచుట్టుఁ

గిడునంకావైభరి గోలుకొనఁగ, పరిఖ దనరారు నెపుడు నప్పట్టఁమున.

44

చ. పురి కరిబృంద మందఱుగఁ బున్నమచందురుఁ గాంచి తెల్లదా

శుకవిరియఁచుఁ దొంపము ముందగతిం దివికెల్లఁ దత్సుధా

కరుఁడు ననేకరాహువులుగా మనినెంచి భయంబు మించి దు

స్తంభహుకౌర్తిఁ గందుమఁ గృత్యమునొందుఁ బదాటువ్రక్కలై.

45

క. నాగరకరకర్ణోదిత, సాగరముఖమదకదంబసాంద్రయురీసం

యోంబునన జలధికి, సాగరనామంబు గలిగె జలము లెటుంగన్.

46

క. హరిణము లప్పురమునఁ గల, తురగంబులతోడఁ బోరి తుది నోడి మహా

త్వరితమునఁ బననహిమకు, గిరిజేశుల శరణువొందె గేలుభీతిన్.

47

సీ. తవఁబాటుగాఁ బల్కి తలకొట్టబడియెఁ దా వేదవేదియె యంచు వేధనెంచి

జగమెన్నఁ ద్రిదశవేశ్యకుఁ బుట్టెఁ దాఁ గులశ్రేష్ఠుఁడే యంచు వసిష్ఠునెంచి

యనుజునిల్లాంధ్రఁ గూడెను దాను సాధునర్తనఁడె యంచును శుకజనకునెంచి

ప్రకటింపఁ నర్చిక్షుకుఁడు తా నాచారవంతుఁడే యంచుఁ బావకునినెంచి

తే వేదతత్వజ్ఞఁ త్యంతవిమలకులులు, సాధునర్తన లవిరళాచారియుతులు

నైనధాత్రీసురోత్తము లనుదినంబు, పూన్కిఁ జెన్నొందుచుందు రప్పురమునందు.

చ. అమఁ బదాటువ్రక్కలం నిరాటుఁడటంగులు నైరఁ జెల్లఁబో

తిమకుకిర్త లై నశశితామసాప్తు లటంచు వారలన్

విమలయశఃప్రతాపముల విస్తరింప నొనర్తు రొక్కటన్

హిమకిరణార్కవంశ్యులయి హెచ్చినయప్పురిబాహుబోత్తముల్.

49

చ. ధన మెప్పుడుం బుధావలి కుదారత మీఱ నొసంగి యెంతయున్

ఘనుల్లఁ బోలి యప్పురఁ బ్రకాశతఁ గాంచినవైశ్యకోటులన్

ధనదు లటంచు నెన్నక సదా ధనరత్నకుఁ డైనయక్కుబే

యని ధనదుం డటంచును నరుల్ వచియించుట దోసమేకదా.

50

క. శూద్రులు గల పురుషుగణున, ముద్రలు సత్తెన్వదై ర్యమోఘేకృతశే
మాద్రులు ఘోరరణాంగుల, పద్య - నంబోలి మహితరుచి నప్పిటక. 51

సీ. తమగానములకు సంతసిలి పున్నాగముల్ ప్రస్ఫుటభోగసంప్రమతి నలరె
దమవిహారిముల కెంతయు భూజనుల్ చొక్కి సుమనోవికాసవిస్ఫూర్తి దనరె
దమముఖాంభోజగంధములకు సరసాశు బుచ్చొంగి మదబుద్ధి గిప్పుకొనంగ
దమమణినూపురధ్వనులకు బరమహంసలు సోలి మానసాసక్తి నఱుమ.

తే. గేరి పగ మీటి బలుతూపు లేటి నూటి, తూటి నడి నేయుశంబురైరి బారి
గూరి వేనారి తముఁగోరి చేరువెట్లు, రతులఁ దేలింతు కావారచమణులందు. 52

ఉ. తమ్ములు మొల్లులుం చొగిలుదాసనముల్ విరిసొన్నలుకొ శిరీ
పిమ్ములు హల్లకంబులును జంపకజాలము లిప్పుమొగ్గులుకొ
సమ్మతి నమ్మఁ జూపి తమచారుతరావయవద్యులప్రకా
శ మ్రేటిఁగింతు కెంతయును బాణల కప్పరిఁ బుష్పలావికల్.

సీ. చెలిమిఁ గైకొనియెడఁ జెండ్లిమ్ము చెలియన్నఁ గొనుమారుబేరముల్ కొనగ కిప్పుడు
పొదలెడుచివురు సూపెద విది మద్దియ మేలనఁ బలుగెంపులొలి నింపు
సుమకిలంబక్రీడ నమరింపునఖి యన్న నది నీవి వదలింప కనువుగాద
యెల్ల వేళల నుండుమృక్కల్గా వేడ్క ననఁగ మాపురములోఁ గొనియనిచెద
తే. ననుచుఁ దముఁజేరి కేరెడుననుపుకాంక్షఁ, గొనుచు నెఱదంటపలుకులు వినుచుమదిని
దెనుచుపదమున ననలముకొనుచుమనుచు, బుష్పలావికలందు రప్పరమునందు. 54

సీ. ఈమంజుళుచంబు లీచానయన నివి కొనఁగోర నొక్కింతిగొనబొనర్చు
నంటిఘంటు గైకొంట నీయెడఁదగు నన నటకానిమ్ము వెనుకరిమ్ము
సెంతిమాకందంబు నిన్గోరుట ననఁగఁ బలుమాటు కేలికి నలరియుండు
మోవిపంటనుగంటిఁ గావించి మాతునా యనఁ బండుఁ గని యిటు లాడనగునె
తే. యనుచు ఘలములగొనఁబూనినటులునిటులు, మొనసిసుసోక్తులాడుచునెనసితరుగు
విటులకింపుగ మఱుమాట వెననొసఁగుచు, ఘలముల మైడిచెలులుండు రెలమినందు.

క. ఆనగరమేలుమేలుగ, మానితక్కి ర్నిప్రతాపమహిమోన్నతిచే
బూనికవూఱంగ భీష్మక, భూనాయకుఁ డెప్పుడు సకలబుధజనమతుఁ డై. 56

సీ. కువలయంబున కార్తిఁ గూర్చునియినుఁడు చక్రావళి నేచక యలరురాజు
ధర్తహింసనమునఁ దనరనిరాముఁడు భోగిసిసురతేచ్చఁ బోనివిజయుఁ
డతిరాజసమున మిన్నందనిఘోరుఁడు గోత్రాహితుఁడుగాని గోవిభుండు
పరమహంసలఁ బోవఁ దఱుమనిఘునుఁడు నెవ్వడిధంగమొందనివాహినీశుఁ
తే. దనఁగఁ జేజుకగాన్యపవినుతిశౌర్య, జవవిధనదానగాంభీర్యశాలి యగుచు
బూని తనకీర్తి జగమెల్లఁ బొగడనెగడె, వన్నెమీఱంగ భీష్మకావనివరుండు. 57

- సీ. గుఱుతు దప్పనిభూరిగోత్రస్థముఁ బూని నిరూపమరాజశేఖరత నలరి
 వినుతపాండురవస్థమునఁ బ్రకాశత మీతీ బంధితజోపాయబుద్ధిఁ జెలఁగి
 నలనుమీఱ ననంతవాహినీయుక్తుడై భువనాభిరామవిభూతిఁ బొదలి
 సంతతాహీనభూరూపధూషితాంగుఁడై ప్రేయశుచాగణాభ్యుదయ మెల్లఁ
 జే. జారున్మృగకేతుమహితుడై స్పృహిరోధి. కణి నెఱిఁ జెలంగువేడ్కలన శేష
 జనమనోరథసింధానచతురుఁడగుచు, వాసికెక్కినయాన్యపాశ్రేసరుండు. 58
- సీ. తనచంద్రహాసనితాంతైఖిమిప్రభేత్తుఁ జెనుఖాస్పరుఁ జేయఁ
 దనమహాద్రవణవిస్తారము బుధపీఠమలలు చిత్రసవనులఁ జేయఁ
 దనకమలాకరధామము హంసార్ధితతులమానసవిచింతనఁ జేయఁ
 దనదానధారావితలగోసమితి విప్రహృదిల బూర్ణజీవనులఁ జేయ
 జే. నుండునుద్దామభుజదండమండనప్ర, చండకోదండపాండిత్యఖండితోగ్ర
 ధండనోద్దండకౌండాదిమండలేశ, మండలం దామహీస్థలాఖండలండు. 59
- సీ. అతనిపూఁబోణి యొప్పు మత్తాలివేణి, నైకతశ్రోణి వికసితజుజపాణి
 పంచుకర్యాణి నిజశేత్రనిసితైణి, సతతవితతగుణశ్రేణి సత్యవాణి. 60
- చ. పలుమఱు జాహ్నువిం బుమహావని యంచురుగాక యంతయున్
 నిలుకడలేక సుంకముల నిండుకయుండే విసుస్వరూపయై
 కలఁగుమ వక్రపద్ధతులఁ గాంతునికీర్షముఁ ద్రొక్కి నిల్చుఁదా
 చుల యగుఁజెట్టులవివ్వికిచతోయరుహాయతెచారునేత్రకున్. 61
- సీ. నితవాతివ్రత్యగరిమ నరుంకత ననుసంహద్య ఏధి నధికన్య
 నవిశవాక్యవైభవమున భారతి నిష్టభోగనిరూఢి నింద్రురాణి
 నధికక్షమాల్. నననీపథూటిని విమలసౌందర్యసారమున రతిని
 బలమపావనత నంబులచదద్వాహిని నురుతైక్వ్యవిస్ఫురణ నుమను
 తే. బోలు నితిరులు తులయనఁ బొసఁగుఁజెట్టు, నుచు జనులెల్లఁ దనుసముదగ్రసరణిఁ
 బ్రస్తుతులసేయ నభినవప్రాధవమునఁ, జెఁగు నపూర్ణతారేశలలితవదన. 62
- తే. ఆసరోజాక్షి క్రమమున నధిపునన, రుక్మీయును రుక్తరఘుఁడును రుక్తబాహు
 రుక్తకేశులు రుక్తనేత్రుఁడు ననంగఁ, బరఁగుతనముం నేవురఁ బడసి మఱియు.
 క. సిరుల జవరాలియంశము, తిల మై తనకుక్షియందు దీపింపఁగ భా
 సురలీల నమరి యాహిమ, కరముఖి యాటవది యైనగర్భముఁ దాల్చెన్. 64
- క. నునుఁజెక్కులు జెలుపారెం, జనుముక్కులు నలుపువాఁట సమమగుచు వళుల్
 పెనుఁసుక్కులు వడిఁ దీఁజెం, గనుచొక్కులు మీఁట నంతఁ గంజేక్షణకున్. 65
- తే. కాంతగర్భాంతరంబునఁ గమలవేడ్క, నొయ్యోనొయ్యనఁ బెరుగుమ నుంటఁజేసి
 మధ్యమున కెప్పుడునుజోక మట్టుమీఱఁ, బేదఱికమంతయునుదీటి పెంపుదనరె. 66

- తే. పుడమిచేడియ యాపువ్వుబోణిగిచ్చి, మునఁ బ్రవేశించుచున్నచో దననమొందఁ
దలఁచియన ముప్పురుచియంచుఁ దవిలి మెసఁగెఁ, గానిచోనింతికదియేమికారణంబు.
- క. అడు గామడయై తోఁచెను, నడచునెడం దృఢము మేరునగమై తోఁచెం
దొడరి పనిసేయునెడ న, ప్పడతికి గణుతింప గిచ్చిభారముపేర్చెన్. 68
- చ. తలఁపునఁ గోరికల్ మొలచెఁ దద్దయు దేహము పన్నె గుబ్బు చ
న్నులు కడు నుబ్బె నారు సుమనోపరిసరించు జెలంగెఁ
బొక్కిలి మఱి విస్తరిలెఁ బలుకొంపుఁసొంపుహసించుమోవియున్
వెలవెలఁ బాఠే నప్పుడవిందదగాయతచారునేత్రకున్. 69
- క. అలిసివేణి కిటువలె, నెలఁచుచుండ వొమ్మిదయును నిండె తగిం బ్ర
ద్దులనెల మసలుటయును ని, ర్చుల మగునొకపుణ్యవాసరంచాన నంతెన్. 70
- క. కలశాబ్ధిపిచిలత్తీ, లలనం గన్నట్లు మంచుగ్గ్గంబున సొం
పలరంగ నజ్జలజానన, కులదీపక యైనముద్దుఁడనాతుం గనియెన్. 71
- తే. పుట్టినప్పుడే కలిచల్లి బొడ్డుగోసి, నడి బలకమార్చి తడియై త్రి బడిసిపైచి
మంత్రసానులు బాలికామణినిఁ బ్రేమ, దనర మెత్తనిసొత్తుల నునిచి రొగిని. 72
- క. పాలకడలిక్రియ నజ్జన, పాలకసదనంబు మెఱసెఁ బలుమఱు రోలం
పాలకయై విలసిల్లెడు, బాలకలన కుఁ విభావిభాసిల మగుచున్. 73
- ఉ. అప్పుడు మానవేంద్రుఁడు ధరామంకోటి కభీష్ట వస్తువుల్
కుప్పులుగాఁగ నిచ్చి కరిఘోటకహటకచేలముల్ నయం
బొప్పుఁగ బంధువర్గముల కున్నతలీల నొసంగి దీనులం
దప్పక సత్కృపం గని యథావిధిఁ దానములాడి వేడుకన్. 74
- తే. పదిదినంబులు పురిటింటఁ బగలురేయఁ, బదిముగఁ గాపులిడి నరపాలుఁ డంత
పురుడుచేయించెఁ దనతోడఁబురుడుసేయఁ, గలరెన్యపతులు ధారుణీస్థలెనటంచు. 75
- క. జనులెన్నఁ బడునొకొండవ, దినమున బుధనికర మెల్ల దీవన లొసఁగిం
దనయనుఁగుందనయకు వే, ద్కను హక్తేణి యనుచు నామకరణం బిడియెన్. 76
- తే. నూనెఁ దలయంటి పనుపున మేనునఁచి, చలువపన్నెటితోఁగూర్చి జలకమార్చి
కిజ్జలంబిడి ధూపముల్ కడునొసంగి, చాలుద్రావించి బాల నుయ్యాల నునిచి. 77
- క. జోజో ముద్దులగుమ్మా, జోజో కపుంపుదిమ్మ జోజో కొమ్మా
జోజో బంగరుబొమ్మా, జోజో వెలలేనిసొమ్మ జోజో యసుచున్. 78
- తే. జోలవాడంగ నిగురించి మేలుకాంచి, మేలుకాంచనకింకీణీజాలములు న
టించఁబదములఁజేతులాడించుకొనుచు, బోరుకట్టిన నెఱిగి యాహరి మొసఁగి.
- ఉ. అత్తటిఁ గ్రొత్తము త్రియాపుహర్త్యైర్లంబున నల్ప నిర్తయిల్
పుత్తడికీలుబొమ్మలను బొంగెముల్ ముడికిందుకంబులం

జిత్తవికాసమై మిగుల జెన్నగునెన్నెలవొందెనుబుకొ

మొత్తముగాఁగ నిందుముఖముందర నుంచి విలాసనై ఖరికొ.

80

ఉ. అల్లదే చందమామ దివినంటి వెలుంగుచు నంటిపండుబుకొ

దెల్లము వెన్న చక్కెరయు నెయ్యిని బాలును జున్ను మీఁగిడల్

కొల్లులు మీఁక బట్టుకొని కూరిమి నాడుకొనంగెవచ్చెఁ

జిల్లి చక్కోనేత్ర ముడనేయక కన్గొనుమంచు వెండియుకొ.

81

ఆ వెండిగెన్నెలోన వెన్నయు మిచ్చయుఁ, బసిడిగెన్నెలోనఁ బాలునిడుక

చందమామ రావె జాబిల్లి రావె మా, వాపతోడ నావ మాపునుచు.

82

క. నెఱబాలుఁ జూచి మునుగి, న్నెలఁ బాలును నెయ్యిపోసి నెఱతుక లాని

న్నెలబాకుఁ ద్రావించుచు, నెఱమిం గ్రీడింపఁజేసి రిం పురాచకొ.

• 83

క. దాదులు కెనుపఁగ నిటు జగ, దాదుల కాది యగుమగున యనిశము సిరుం

బాదుకొని నృపతితిలకం, బాదుకరాఁ బెరుంగుచుండె నంతగణంకొ.

84

ఉ. అంగదముల్ వెలుంగ మణిహరము చక్కున నర్తింగ మే

ల్పంగరురావికక నొసలకొ మసుంగఁ బదాంగదధ్వనుల్

పోంగి చెలంగి రంగులను బొన్నగువానవ సొం పెసంగిఁగా

సంగడిక న్నెలం దవిలి సారసలోచన క్రీడసేయుచున్.

85

సీ. మేలై నకెంబట్టుజాలె బిడ్డఁజాట్టి తీరముగాఁ బసిడిబొంగిరములాడు

గుఱియంటఁబరువిడ్డతెఱి యంపెయల్ పెల్లుమ్రోయంగి దాఁగురుమూఁతిలాడు

గరకంకణధ్వనుల్ ఘులుఘల్లులని యింపు గావింప నచ్చనఁగాయలాడు

నిలువెల్ల జెమట సోనలఁ దోఁగి విలసిల్లఁ దొడర మానికపుఁగందుకములాడు

తే. దంటయొకేరి యోమనగుంటలాడుఁ, బోలరాసిరవెన్నెలపోగులాడు

పేర్చిఁ జెలఁచెఁగి చిఱుతినబిల్లలాడు, చేడుకలఁమీఁక బింపినలాడు మఱియు.

86

సీ. బలుము త్తియంపుమెడలఁ గ్రీడసేయుచు నాఁచి పసిడియుయ్యాల్ లూఁగుఁ

గమ్మపుప్పొడి మేనఁగ్రమ్మ లీలావనసరువుఁ బరువంపువిరులు గోయు

బొమ్మపెండ్లిం డొనర్చుచును గుజ్జెనఁగూటియా మెతల్ రాకన్నియలకు నొసగు

సారింపుఁగెంపుపంజరములలోనిడి సుకుమారకీరకారకలఁ బెనుచుఁ

తే. దవిలి నిచ్చలుగొరీవ్రతములు నోచు, నుఘుమతి నింపులగుపాట బిడ్డసింపుఁ

జెలఁగి భూసురపంసువాసినులఁ గొలుచు, దాది గాదన్న పనియె పంపిమునఁజేయు.

క. బింబోష్ఠి లేతయగువ్రా, యంబున నీరీతిఁ గన్నియలఁగూడి ప్రమో

దంబునఁ గ్రీడించుచుఁ జె, ల్పంబున వర్తింపఁ గొన్ని వాసుములకున్.

88

సీ. నిర్దంపుబలుసోగ నెఱులు క్రొమ్ముడి కిందె నెమ్మొంగంబునఁ జేట నేటుకొనియెఁ

గనువోయి నటసిగ్గుఁ గలికిమాపులు మీఁకఁ జెక్కులనిగనిగ జగి దనచ్చుఁ

- జెన్నొంద నెఱచిన్నిచెన్ను లందభవమయ్యె మోవి యొక్కించుక జేవుఁడె
నూనూఁగునూఁగారు నునుఁజూయదమయ్యెఁ గటిచక్ర మించుక ఘనతెనొందె
తే. నడల నొయ్యెయ్యమురపంబు గడలఁకొనియె, ముద్దుజిలిబిలిపలకులు మొలచె సొలపు
చిటుతెలివవ్వు లంతంతఁ జెలువు మెఱసె, యెఱికి నవీనయావనాఁభమునను. 89
- క. సింగార ముప్పత్తిల్లఁగఁ, బొందెడులేజవ్వనంబు పొడమిననపు డ
య్యంగజునిచేఁ జెలంకెడు, బంగరుకల్పామ్మ యనఁగ బాలిక యలఁకె. 90
- ఉ. అంతటఁ జన్నుదోయి బటువై విలసిల్లె నితింబబింబ మ
త్యంతము విస్తరిల్లె మదనాంకుభావము భుషత్తిల్లె మో
మెంతయుఁ దేజరిల్లె సిరు లీనుచు వేనలి యుల్లసిల్లె న
క్కాంతకు నిండుజవ్వనము కన్నులపండువయ్యె ఘటిల్లుటన్. 91
- చ. నిలకడఁ గన్నక్రొన్మెఱుఁగు నింగిఁ దొలంగినచంద్రరేఖ యిం
పలఁగఁ బల్కపుష్పలతె ప్రాణము లున్నపసిండిబొమ్మ చే
ష్టలు గలగుజ్జానూవి ఘనసౌరభ మబ్బినమానికం బనం
జిలుకలకొల్కి యంత విలసిల్లె మనోహరయావనంబునన్. 92
- ఉ. ఆనవమోహనాంగి యనయంబు నయం దెనయం బుధావళుల్
దానగుణాఘ్యఁడై నతనతిండ్రీసభం బ్రథమిఱ దేవకీ
నూనునిరూపయావనవనోబలవై ధినిముల్ గణింపఁ దాఁ
బూని పయోరుహాక్షుఁడై విభుండు తగం దనకంచు నెంచుచున్. 93
- ఉ. ఎన్నఁడు మాతు సారసదశేక్షణముద్దు మొగంబు శౌరీద
న్నెన్నఁడు పెండ్లియాడుఁ జెలులెల్లను వేడుక నుల్లసిల్లె న
వ్వెన్నునిమస్తకంబున నవీనము తొలెలిముత్తయంపుఁబ్రా
లెన్నఁడు నింతు వానియెద నెన్నఁడు గూర్చివసెంతు నక్కటా. 94
- క. తమవా రాశౌరకి ను, త్తమమతిఁ ద న్నెండ్లి సేయఁ దలఁతురొ లేదో
కమలజునివ్రాతె మఱియే, క్రమమగునో నిర్ణయింపరా దింతైనన్. 95
- తే. మోహనాకారుఁడును సదామోదమలీయుఁ, జారుకారుణ్యతారుణ్యసంయుతుండు
భాసురైశ్వర్యఖనియునొప్రాణవిభుఁడు, గలఁగులెల్లను జెలిపుణ్యఘముగాదె. 96
- చ. సరసవనోవిలాసనయచాతురఁ దుర్యతెనొంది యామినీ
కరముఖియున్ సదాహృదయకౌతుక హేతుకశావిధిజ్ఞఁడౌ
పురుషుఁడు నెమ్మితోఁ గలసి భూరసుఖానుభవాభిఁ దేలుటల్
చెఱకునఁ బండుపండుట పసిండికిఁ దావిఘటిల్లు టాయన్. 97
- సీ. వామాక్షులకు వశంవగుఁడైనయాశీఁ బాటిల్లు ప్రియుఁడు తంగేటిజున్ను
మానినీమణులకు మదనకళాతంత్రతోవిదుం పగుపతె కొంగుపసిఁడి

పువుచోణులకు జగత్పూజితాకారుఁ డౌపురుషుఁడు వెలలేనిభూషణంబు
అలీవేణులకుఁ బూర్ణయశావనుండై చెలంగుమనోహరుఁడు ముంగిటినిధాన
తే. మబ్బముఖులకు బలవై ధవానురాగ, నిరతుఁ డగునాయకుఁడు చేతినిమ్మపండు
ఇన్నిగుణములు శౌరియం దెన్నఁబడియె, నతఁడువిభుఁడౌటకన్న భాగ్యంబుగలదె.

క. సుసోదానధరాధర, సుమధురాససుధాసుధారాసిక్త

సుస్పందమంతరమృదూక్తుఁ, సుమానందమున వినెడుభాగ్యం బెపుడో. 99

సీ. సీతాంబరాన్వేందుబింబ మీక్షింపక నయనోత్పలంబు లేక్రియఁ జెంగు

హరికరాంబురుహవిస్ఫురిణ భింపక. కచమధువ్రతము లేకరణిఁ బొదలు

శౌరివక్షఃకషాత్తమున రాయక కుచకనకకందుకము లేగతిని మెఱయు

దైత్యారివాగ్వృష్టిధానల సోకక శ్రవణకూటంబు లేసరణి మబ్బుఁ

తే. గృష్ణలావణ్యగంగాసరిత్తంగ, మాలికాజోలికాకేలిఁ దేలి లీలఁ

దేజర్లక మానసరాజహంస, మేతెఱంగున సంతతస్త్రితి నలరు. 100

ఉ. విందుము ముందు వీచుఁగన విందుగఁ బొందుగనందు మంద నా

నందము నందముకొ మెఱయ నన్యవిలాసకళాసమగ్రుండై

సుందఁమందహాసరుచి శోభిల్ల వ్రేతలఁ గూడి యాడుగో

విందునిఁ జెంద ముకొ జెలలు వేమలు నేమివ్రతంబు నోచిరో. 101

సీ. చనశంబున శౌరి తలఁబాలు వోసిన మానికంబులు శంభుమాలి నునుతుఁ

జెంగి కృష్ణుఁడు నన్నుఁ జెట్టవట్టి నమమాధవునకుఁ గేలెత్తి దండ మిడుదు

హరి తనమృగులపదాగ్రంబుఁ ద్రొక్కిన ఖణిహరునకుఁ బ్రదక్షిణమొనర్తుఁ

బురుహోత్తముఁడు దనపొత్తునఁ గుడిచిన హరునకు నమృతోపహార మిడుదుఁ

నే జక్రి దనుఁగూడి మంగళస్నాన మెలమి, నాచరించినఁ బురినిశాటాహితునకుఁ

దననభిషేక మొనరింతుననుచుఁ బెనుచు, పరిణయోత్సాహమునఁ బల్కుఁ బంకజాక్షి.

చ. చెలులకు నితైఱం వెలుగఁ జిప్పినయప్పుడె కేలిసేయఁగాఁ

దలఁతురుగాని రాజునెడఁ దప్పక యిప్పుని యొప్పుమొఱఁగాఁ

జెలుపుడుచేసి యొయ్యన మదీయమనోరథసిద్ధిగా శుభం

దొమిని సంఘటింపఁగొ కె చెలకెని కృతోపకారలై. 103

క. అని యితైఱంగున హరిపైఁ, దనరంగఁ జిత్తంబు నిల్పి తనలోఁ దానే

నుననంతముఁ జింతించుచు, ననజేక్షణ సరమయోగివైఖరిఁ జెలఁగెన్. 104

ఉ. ఆయెడి నొక్కనాఁడు సచివాప్తభరోహితరాహుతావనీ

నాయక కేయకార్యరితనాదిక చేటకచాటుకావ్యసం

గ్రామక గ్రామకార్యసముదాయక శాసనలారభేదనో

పాయవిమల్ ఫలంప నిరవాచనృపాయతై వై శవంబునన్. 105

- సీ. అందమై శుభవిభామందమై పృతసుధ్బృందమై లోచనానంద మగుచు
నారమై భూరివిస్తారమై మరకతద్వారమై యాచకాధార మగుచుఁ
బూతమై భువనవిఖ్యాతమై సజ్జనోపేతమై మధురసంగీత మగుచుఁ
దిన్యామై బహుతరద్రవ్యమై సతతసంభావ్యమై సుధటసంసేన్యా మగుచు
తే. శుంభదంభోజరాగివిష్కంభశత, శుంభజ్ఞంభితవిద్రుమ స్తంభవితత
జంభజిన్తజిగుంభితాదంభజాల, జాలకం బైనయొకిసిభాస్థమునందు. 106
- క. నిందుఁగొంపుండ దయ నధి, కుండన మావాఙ్మసాయకుండన సుగుణాం
కుండన నిశ్శంకుండనఁ, గుండనవిభుఁ డైనభీష్మకుం డినవిభుఁడై. 107
- క. అతులగతి నిల్లు కొలువై, హితులుకొ బుధితతులు మతిమహితులుకొ ధరణీ
కతులుకొ ధృతిఁ గేరుపురో, హితులుకొ సుతులుకొ వినంగ నిట్లని పలికెకొ. 108
- చ. తవిలి మదీయపుత్ర యగుతామరసాయతనేత్ర రుక్మిణిం
బ్రవిమలతేజుఁ డైననరపాలతనూజున కిచ్చి ధారుణీ
దెవిజులు రాజులుం బొగడ దిక్కులఁ గీర్తి వెలుంగ భూరివై
భవమునఁ బెండ్లిసేయుటకు భావమునం దిపు డుత్సహించెదకొ. 109
- క. కులమును మాపము విద్యయుఁ, చెలివియు జన్వనము నీతి ధృతియుకొ మతియుం
గలిమియు బలిమియుఁ జెలిమియుఁ, గలవరునకుఁ గన్య నొసంగఁగావలె నెలమికొ.
- క. దానమ్ములలోఁ గన్యా, దానము ఘనపుణ్య మని బుధప్రకరము లిం
పూని వచింతురు గావున, మానవతేతి కిది సుకిర్త మార్గం బరయకొ. 111
- తే. తగినవరునకుఁ గన్యకాదాన మొసఁగి, ప్రియ నీరెడుతరములపితరులకును
హర్ష మొనరించియన్వయం బవిరళముగఁ, బావనము సేయుటచితింబు ప్రాజ్ఞుకును.
- క. తద్దయు శుభకార్యంబులు, పెద్దంతో నూహచేసి పిదపకొ వారల్
దిద్దినరీతి నొనర్చుట, నుద్దామం బైనభద్ర మొదవుచు నుండుకొ. 112
- క. హితకార్యం బతిసత్వర, గతిఁ జేయఁగవలయు. బూని ఘనులకు నెల్లకొ
క్షీతియం దనవద్యంబుగ, స్తృతు లెన్నుంగద శుభస్యశీఘ్ర మ్మనచుకొ. 114
- క. కావున రుక్మిణికిం దగు, భూవర సుతు నాత్మనరసి పాలుపొందఁగ మా
కావిధ మెఱిఁగింపుఁడు స, ద్భావంబున బుధులు హితులు బాంధవతతులుకొ. 115
- చ. అనుటయుఁ జారుకార్యగతి యారసి యారసికాగ్రగణ్యఁ గ
న్గొని మనుజేశ నీతనయకుం దగురాజకుమారు మారుఁ బో
లినసుకుమారు ధీరు నవిలీనబలాహవశూరు మాకుఁ దోఁ
చినపగిదికొ వచించెదము చి త్తమునం గలరీతిఁ జేయుమా. 116
- చ. గొన బగురూపభావితునిఁ గోరును గిన్నియ వన్నెమీఱఁ ద
జ్జననిధినంబుఁ గోరు శ్రుతశాలిని గోరును దండ్రి చుట్టముల్

- ఘనకుంభాకుఁ గోరుదు రిలం బరుల్లెను సూపమిశ్రితో
దనము భుజింపఁ గోరుదురు తెద్దయు శొభనకార్యవేశలక. 117
- క. అనిగావున మామాటలు, హృదయంబున కిష్ట సుయ్యనేనిఁ బ్రమాదం
బొదవి విను నీకు నతెలొ, భృదయపరిపరలు చెందు నుర్వీనాథా. 118
- చ. యదుకుంవార్ధిచంద్రుఁడు దయాగుణసాంద్రుఁడమందసుందరా
స్పదుఁడమప్రతాపుఁడు విశాలయశస్సహితుండు సంతత
త్రిదశగణార్చితుండు ఎను దేవతనూజుఁడు కృష్ణుఁడతఁడే
మదిఁ బరికింప నీ ప్రియకుమారిక కాత్తవిభుండు గాఁ దగుక. 119
- మ. ఎనుధాధీశ్వర యస్తుహాత్తునిప్రభావం బెన్నఁ జిత్రంబు దా
ఎనుధాభారనివారణార్థముగ ముకొ నందారులై భీరులై
ఎనుదేవాదులు ప్రస్తుతంపఁ గరుణా వర్ధిష్ణుఁడావిష్ణుఁడీ
ఎనుదేవాత్మజుఁడై జనించె సుగుణవ్యాపారపారీణతక. 120
- క. నూతనలీలల నందని, కేతనమునఁ బెరుఁగుచుండి కృష్ణుఁడు కడిమి
బూతన యనియెడునసురి న, చేతనఁ గావించె భువనచిత్రముగాఁగక. 121
- క. నికటమున దనుజమాయం, బ్రకటం బగుచుండు తెఱిఁగి పటుబుయుతుఁడై
శకటం బొకటి ముకుందుఁడు, వికటంబుగఁ గూలఁదన్నె విబుధులు పొగడక. 122
- నీ. మారుతాసురుఁ డ్రుంచె మద్దులఁ బెకలించెఁ గినిసి వత్సకుఁ జంపెఁ దునిమె బకుని
నఘదానవునిఁ గూర్చె నలరి కాళియు నొంచె దనశిఖి మ్రుంగె గోత్రము ధరించె
శంఖమాడునిఁ దేర్చి సాధించె వృషదైత్యుఁ గేళి నణించె ముగించె వ్యోముఁ
బాణూరుఁడెగటార్చెఁ జక్కాడెఁగంసునిఁ దవిలియొయ్యనఁ గాలయననుఁజిదిమె
తే. నంజరాసంభముఖ్యు లొఖలులఁ దఱిమె, ద్వారక యనంగ నొకరాజధాని నిలిపె
బాంధవులకెల్ల నిత్యికుంఁబు లొసఁగె, మనుజమాత్రుండె దేవకీతనయుఁ దరయ. 123
- చ. సకలబుధానుసారి యగుశౌరికిఁ గన్య నొసంగి భూమినా
యక శుభలీలకొ నెలయు టందము డెందమునందు నీవు వే
టొకన్యపనూతికికొ వికసితోత్సలనేత్ర నొసంగఁ జూచుట
ల్పికటరసాల మొల్లక చలించి ముసిండిఘంబుఁ గోరుటల్. 124
- క. అని సభ్యు లాడువలకులు, తనచెవులకు ములుకు లగుచుఁ దగిలినఁ గోపం
బునఁ గటము లదర నందఱు, గనుఁగొని యపు డనియె రుక్మి గర్వోద్ధతుఁడై. 125
- చ. అవునవు మంచిపెద్దలె బళా నరపాలునిమోర్చి నూరకే
చివుకుల కెందుఁ జొప్పడనిచేనలు వెట్టుచు గట్టిపట్టుగాఁ
జెవులకు ముల్కులై వినఁగఁ జెల్లనిపల్కులు మాటిమాటికిం
దవిలి వచింపఁ జాఁగితిరి దబ్బర లింకను జాలు మానుఁడీ. 126

తే. మదిని మీమాటె పుమధర్తం బటండు, నమ్మియుండినఁ గార్య మెంతయును జేడదె
పెద్ద లనియెడిగంపంతపేరె కాని, బుద్ధి ముదిమది దప్పినఁ గొద్దిగాదె. 127

ఉ. గొల్లలయిండ్లఁ బా ల్సెరుగుఁ గొల్లలుగా సతతంబుఁ ద్రావి మ
త్తిల్లి యరణ్యదేశములఁ ద్రిప్పురుక్కేఁపుఁ కాపరికొ గడుకొ
బల్లిదుఁ డంచు నెన్నెదరు నవ్వెడువారి నెఱుంగ కిర్యేడం
బెల్లుగ గొల్లబోయనికి బింకము బంటుఁదనంబు గల్గునే. 128

చ. చివికినబండి ద్రొక్కుటయుఁ జెట్లు పెకల్చుట పా లొసంగుదా
నవి భువిఁ గూలద్రోయుట వనంబునఁ బామును గొంగ నెద్దు వా
రువమును గర్దభంబును విరోధు లటంచుఁ దలంచి చంపుటల్
శిశివ విక్రమంబు లని చెప్పఁగఁ జిత్రము లర్యే నిర్యేడకొ. 129

క. మంచిది మీపలు కిష్టాదు, వంచంపఁగ వలదు బాంధవమునకుఁ దగునే
క్రించుఁ డయి మేనమామం, ద్రుంచినఖలుఁ డెంతబలయుతుం డై యున్నకొ. 130

చ. సరిసరి మీవిచార మిఁకఁజాలు శిరీషసుమోపమానభా
సురసుకుమార యై సకలసూరిజనాభినుతోల్ల సద్గుణా
కర యగురుక్తిణిం బసులకాపరి కియ్య మదిం దలంతు
గురుతరత్నహార మొకకోర్కెతి మెడం దవిలింపఁ జూతురె. 131

క. మీ కిష్టం బని వరచా, మీకరనిభగాత్ర నెట్లు మీఁదెఱుంగక నేఁ
డాకటిగొల్ల కొసఁగుదురు, కాకి మెడం దొండపండు గట్టినభంగికొ. 132

చ. కటకట సర్వభూభరణకారణభూరిభుజాగ్రజాగ్రమ
త్కటపటుశింజినీనినదకార్తుకము క్తశరాహృతారిరా
డ్భటపటలండు భీష్మకన్యపాలుఁ డనం బ్రభ మిటి యీతఁడే
కుటిలతనొంది గొల్లనికీఁ గూతు నొసంగిన నవ్వారె జనుల్. 133

క. మావాక్యము గొఱ గా దని, తా వేఱొక టనుట పడుచుఁదన మిది యనుచుకొ
భావింపక దయఁ జూడుఁడు, వేవిధములఁ గేలుమొగిచి వేఁడెద మిమ్ముకొ. 134

తే. ఘనులకెల్లను దమడెందమునకు నిష్ట, మగుతెఱంగున నొనరింపఁదగును గార్య
'మాత్త బుద్ధిస్సుఖంచై వ'య నెడువచన, మయ నిద్ధాత్రిపై నిశ్చయంబు గాదె. 135

క. శశిముఖి యగురుక్తిణి న, పుశుపాలున కొసఁగ నొల్లఁ బదివే లైనకొ
మశకీకృతపరబలుఁ డగు, శిశుపాలున కిపుడు పెండ్లి నేయుదుఁ బ్రీతికొ. 136

ఉ. సంగరరంగరంగదరిసామజభీమజనప్రదీపితో
త్తుంగమృగేంద్రుఁ డంగభవతుల్యమనోహరమూ ర్తి భూమిభృ
త్పుంగవనర్ణ నీయపరిపూర్ణ గుణాకరుఁ డిందుచంద్రికా
భంగయశోన్వితుండు శిశుపాలుఁడు చూడ నృపాలమాత్రుఁడే, 137

తే. అనుచుఁ దెద్దల నదలించి యాడుచుక్కి, మాట గాదన కపుడు భీష్మకన్యపాలుఁ
 జొను నారాజునకుఁ గన్వయ నొసంగెదలఁచి, యవిరగౌమోదమానసుఁ డై చెలంగె.
 క. అని శౌనకాదిమునులకు, భునుఁ డానూతుండు దెలుపుగతినిఁ బరీక్షి.

జ్ఞనపత్రికి శుభుండు చెప్పిన, విని యన్వలికధయుఁ చెలియ విసంగోరుటయుకా. 139

స. పురుషూత్పత్తివాచ్యుత్పత్తిపరాంభోజాతకీతావనీ

సకన్యానుచకుంసంశ్చతెలస్త్రాన్మూర్తికాశాదమే

సానోంతరహాసీరకంగోదధేంసుత్యానశీ

రచభాగ్యధునీతాశ్చకన్యత్సంకుశ్శిగాత్రిసృభా.

140

క. కనకాచార్యుచితరా, సన కాశోదు విభూష సనకాదనబా

చనకాణగుహకరిముఖ, జనకానుతచరిత్ర దీనజనకాచ్యుతా.

141

తరల. సమరభీషణ సత్యభామణ సాసాహితభూషణా

సమదవారణ చర్మధారిణ సంతతాగమకారణా

ప్రమథనాయక శద్రదాయక పద్మలోచనసాయకా

శమనశిక్షక సాధురక్షక శత్రుగర్వవిమోక్షకా.

142

మాలిశి. సరసగుంకలాపా స్వలోకప్రదీపా, సురుచితరూపా శోషితాశేషసాపా

పరవిహృతసుమచాపా భాసురోప్రప్రతాపా, నిరుపమహరిరోపానిత్యసత్యానులాపా.

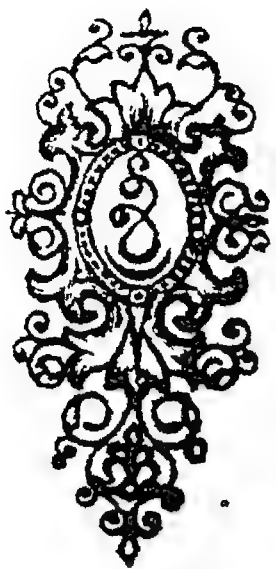
గద్య. ఇని శ్రీమత్కుంకుమేశ్వర చంద్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధరుంధర కాండి

వ్యసంగోత్రపవిత్ర మాచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మయ

నామధేయప్రశీరిత చైవ రుక్మిణీచరిత్యం బనుశృంగారప్రబంధంబునందుఁ

బ్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రుచితరసితాంగా
కారుణ్యమయాంతరంగికలంఘనవిధింగా
పారావారనిషంగా
గోరాజోన్నతతురంగ కుక్కుటలీంగా.

1

తే. అవధరింపుము మును శౌనకానిమునుల, కనఘట డాసూతుఁ డెఱిఁచినట్లు వ్యాస
సుతుఁడునుమహితకాతుకోన్నతినిభరత, కులునకవ్వలీకధయునుఁజెలుపఁదొడఁగె
క. నరవర విను భీష్మకభూ, వరుఁ డాక్రీయఁ బుత్రునపును వశుఁడై పుత్ర
పరిణయకార్యారంభ, స్ఫురణం జెల్లఁచెగి యొక్క కథకర వేళకా.

3

ఉ. రమ్మ రయంబై కుండినపురమ్మనకున్ సచివాత్తుబంధుబా
తమ్మలఁ గూడి నీ కవితధమ్మగ నిచ్చట రుక్మిణిన్ వివా
హ మైనరెంటు రాజనివహమ్ములఁ మెచ్చఁగ నంచు జాళునా
కమ్మ లిఖించి పంచెఁ గుతుక మ్మరన్ శిశుపాలుపాలికిన్.

4

ఉ. పంచినరేఖఁ గాంచి శిశుపాలుఁడు తద్దయ నుత్సహించి య
భ్యంచితకాంచనాంబరచయంబున దూత కన్వు డి
ప్పించి సమస్తబాంధవులఁ బెద్దల సంగడికాండ్ర నెల్ల రా
వించి వినాహలేఖఁ జదివించిన వారలు సంభ్రమించుచున్.

5

తే. మంచిపనియయ్యె నిపుడు భీష్మకునితోడఁ, జుట్టటిక మజ్జె నెంతయు సులభమగుచు
నిందులకు సంశయింపంగ నేటి కింక, కోర్కనోద్యోగ మాచరించుట మతంబు.

6

చ. అదియునుఁగాక రుక్మిణియొయారము సార మయార సారకున్
నదలక భూసురేంద్రుఁడనవద్యగతిన్ నుతినేతు రా నవాం
బుదనికరోపమానకచఁ బోలరు పన్నగరాజకన్యలున్
సదమలసిద్ధసాధ్యసురచారణకన్యలు రాజకన్యలున్.

7

చ. అలికులవేణియుం బిసరుహాననమున్ నిడువాలఁజూపులుం
జలిబిలిపల్కులుం దళుకుఁజెక్కులు కెంజిగురాకుమోవియుం

- గులుకుమితూరిగుబ్బలును గొప్పసిలుందులు లేతనవ్వులుం
గలయలరుక్మిణిం బొగడఁగాఁ దరమే పుమేష్టికేనియున్. 8
- ఉ. సారము ముద్దుబల్కు ఘనసారము నిద్రపుమేనితావి కా
సారము నాభిరంధ్రము విసారము తేటమితూరిచూపు శ్రీ
కారము కర్ణయుగ్మము చొకారము నవ్వుమొగంబు పట్టదా
కారము కొప్పు సన్నధువికారము మోవి వఘాలలామకున్. 9
- క. కనకంబే మెయివన్నియ, కనకంబే ముక్కు విమలకమలేక్షణకున్
ఘనమే జఘనము మేచక, ఘనమే చకచకల నలరు కచ మంగసకున్. 10
- క. లికుచంబులుగద జవరా, లికుచంబులు తేంట్లు పైదలికచంబులు లే
మకరంబులు కెందములు, మకరంబులు జంఘు లాహిమకరాననకున్. 11
- తే. మంద మానడ నెన్నడుమంద మాన, భంబు కుచపాలి కనకకుంభంబుడంబు
చందనూమకుఁ దుల మోముచంద మామ, నోజుతూపులు చూపులు రాజసుతకు 12
- నీ. తరుణేందుబింబంబుఁ దచ్చంద్రికాతేతి నదలించునాననహాసములను
దంశకుంభంబులఁ దద్దమనంబుల నహహాసించునురోజయానములను
దర్పకాశుగములఁ దచ్చరాసనములఁ బూని యోడించుదృగ్భ్రూయుగములఁ
దామరపువ్వులఁ దద్భిసశ్రేణులఁ బరిభవించువరాంఘ్రిబాహువులను
- తే. శరధివీచులఁ దన్తహాసైకతముల, గదుముఁబొదలువళిత్రయికటితటములఁ
జంపకంబులఁ దన్తదృశసౌరభముల, మొనయునాసాంగవాసనలను వఘాటి. 13
- క. ఆకామిని నుద్వాహం, బై కామునిఁజెల్పి చిరతరానందరసా
స్తోకగతిన్ నసియించుట, నాకాధికసౌఖ్యలీల నలరుట సుమ్మి. 14
- ఉ. మంచముతోటఁ జేసె యిడుమాడ్కిఁ దనంతనె తానె యిప్పు డా
చంచలనేత్ర నేదఁచి సారయకుం దగుకుండినేశ్వరుం
డంచితలీలఁ గాంచనమయం బగుశోభనలేఖ యంపి పి
ల్పించినయప్పు డేటికివలెన్ మఱి జాగిక నంచు నెంచుచున్. 15
- . భృత్యులఁ దీర్పరు లైనయ, మాత్యులఁ గన్గొని ప్రమోదమతి నభిలజన
స్తుత్యముగ మంగళోచిత, కృత్యము లొనరింపుఁ దనినఁ గేరుచు వారున్. 16
- . పరిపరివిధముల నమరన, గరిగరిమన్ మెఱయుపురి జగన్నుతగతి వా
విరి విరివిగ నలరఁగఁ జే, సిరి సిరి కిర వగుచుఁ గొత్తచెలుపు దలిర్పన్. 17
- . శిల్పకకశాదలేపకచిత్రకారి, రజకమాలికకుంభకారకకువింద
చర్తకారకముఖ్యుల సరగఁ బిలిచి, వలయు నయ్యెస్సయోజనంబులు ఘటించి. 18
- దివ్యము లగుకల్యాణ, ద్రివ్యములుం గూర్చి సద్బుదంబున నిఁకఁగ
త్వయిం బెయ్యది యనుటయు, కవ్యమతిం బోగడ లైనబంధువు లెల్లన్. 19

గీ. నెమ్మి యగుపెండ్లెగ్గుంబు నిర్ణయించి, కమ్మ వ్రాయించి యాభీష్టకక్షితీశు
 ఘటనితోఁగూర్చి మఱితమఘటనినొకని, నొనరఁ గుండిననగరికిఁ బనుపుటయును.

క. ఆఘట లిరువురు బలజి, బైవధవుఁ డగుకుండినేంద్రు దర్శించి వెనక
 శోధనపత్రిక యొసఁగఁ జి, రాభినవానందమందహాసాననుఁ డై. 21

క. మణికల్యాణాంచితభూ, షణము లనేకంబుగా నొసంగి నృపగ్రా
 మణి కల్యాణాంచితభూ, షణములఁ కేదీశఘటని సంతసపఱిచెన్. 22

ఉ. అంతట వాని వీడ్కొలిపి యాపుల బాంధవకోబులన్ మహీ
 కాంకులఁ బిల్వఁబంచి శుభకాంక్షనస్తువులెల్లఁ గూర్చి వీ
 డంతయు వింతమీఱఁగఁ రయంబ యలంకృతి సేయుఁ డంచు న
 త్త్రింతకుతూహలం బలర నాన్లు యొసంగినఁ బౌరు లందఱున్. 23

ఉ. గోడలనెల్లఁ జిత్తెరువు గూరించి నిద్దపుఁజందమామరా
 మేడ లలంకరించి జిగి మీఱఁగఁ బల్లవహల్లకంబులం
 గూడినరత్నతోరణపుఁగోటా లమర్చి బహిర్విహారపుం
 జాడల వీధివీధులను జల్లిరి సారపటీరసీరముల్. 24

క. నిగనిగజిగిఁ బొగడఁగఁ దగు, పగడపుఁగంబములు నించి పఱపుదలిర్పం
 సొగసుగ ముత్తెపుఁబందిరు, లగణితముగ నిల్పి రష్ట్ర డాకస మొరయన్. 25

ఉ. రంగుగ మేలిబంగరు మెఱంగులరంగుల నంగనామణుల్
 పొంగుచు రంగవల్లికలు ప్రోడతనంబుల వ్రాసి వాసి మీ
 టంగ మృగీమదంబుఁగపురంబును సాంకనమున్ మెదింపి యు
 త్తుంగకపోతపాలికల దోర మెల్లఁగ మెత్తి రత్తఱిన్. 26

తే. పురములోపల రత్నగోపురములెల్లఁ, గరము మెఱయ నలంకృతి నెఱి నొనర్చి
 భూరిశోభాసమేతప్రభూతశాత, కుంభకుంభంబు లామీఁదఁ గుడురుపఱిచి. 27

క. నగరులలోపలఁ గపురము, నగరులదూపములఁ బెట్టి యతిశయగతి న
 న్నగరిపునగరికి సరియె, న్నఁగ నగణితలీలఁ జెలు వొనర్చిరి నరుసన్. 28

ఎ. అప్పు డప్పురవరంబు మరకతమణికృతవితతవిభావిభాసితోన్నతజాకలజాలకాంతర్వి
 స్కాంతాగరుధూపధూమశ్యామాభ్రభ్రమామితకామిత లీలాఖేలనలోలశాలానీల
 కంఠానీకంబును, ప్రతినికేతనకేతననూతనవితానశతానర్ఘ్యమణినికాయకాయమాన
 విరాజమానంబును, నవరత్నకీలితలాలితశోభాసమానభాసమానానూనమానవేశనివేశ
 ద్వారాపార ప్రమోదపూరణకారణతోరణావలంబ బింబఫలశంకాంకురకరామలకమ
 లరాగోపలచాపలభావధావన్త హోత్సుకశుకనికరంబును, ఘనఘనసారసారసారంగ
 మదామోదకహిమోదక ధారావారాభిషి క్తసంసక్తముక్తాఫలమూర్తకీర్ణనిరర్గళ రాజ
 మార్గంబును, సభోధనభువనాద్భుతకరారచిత రుచితరవ్యాజరాజీవరాజోన్మునా

రంభ సంరంభ సమయసమర్థాదాకుంతిత కపటకంఠీరవభైరవాకార విలోకనభీతభీత
మాతంగవ్రాతంబును, ధాళధశ్యప్రభాపూరహీరశిలాబద్ధస్పిగ్ధకుడ్యాంతర్నిహితమ
హిత ముకురనికురుంబబింబితాభ్యర్ణస్వర్ణస్తంభోజ్జ్వంభమాణమాణిక్యఖచిత పాంచా
లికాబాలికావదనేందుబింబచుంబనలాలస బాలిశయునజనభిజనాభిరామంబును, బ్ర
భూతకాతకుంభకుంభరంభాస్తంభకుంభ దృహిర్ద్వారప్రదేశంబును, రంగత్కురంగ
మదాగరుచందన చంద్రాకలంక సంకుమదాదికామోదశాదమేదురవేదికాంగణదేహాఢీ
మోహనంబును, సురుచిరదరీకుహరాంతర నిరంతరనిద్రారత ఘోరతరేభాహితోత్థి
సన్నద్ధ హేతుకకాతుకప్రణాదితవిదితమరజదర్యుర్ఘ్న రపటుపటహకాహళభూరభేరి
భాంకారనినదంబును, సువాసినీకృతిమంగళ గానానురూపతానమాన సంధానకగోపు
రోపరిపరిస్ఫుటత్కనకఘటాంతర్ఘృస్తప్రశస్తలీలారవిందనిష్యందన్నరందేవానా
నందితసుందరెందిందిబృందామందమధుర్యుంకారంబును, నిరతభరతకళాకాశలప్ర
ణర్తితనర్తకీజనఘనస్వేదోదకాపనోదకమహోద్యాననానాసుగంధగంధలసౌగంధిక
సారససౌరభ్యసరిస సురసీతల శీతలమారుత చారుతరంబును, విలసితఫలకుసుమవిసరా
వసరనైవేద్య సద్యోఘృతయుత పూపసూవాన్నధూపదీప వాటిరపీటిరాజస్మిరాజన
పూజనాలంకృతదేవతాయతనంబును, హాటకతాటంకకంకణకింకిణీవలయ తులాకో
టికోటి హంకేయూర గ్రాధరణచరణ కటకోర్తికాంచత్కాంచీముఖనిఖిలవిభూ
షణాంబరమాల్యానులేపనప్రదీపిత సకల యువయువశిజనమనోహరంబును, బహు
విగ్గవర్ణోల్లిఖిత చిత్రలీలాతిస్కృత తిరస్కరిణీజాతజాతరూపనిర్మిత నిర్మలహర్త్య
భిత్తికానిచయంబును, మకర నికరాహీన మీన తిమిర ధులీ కుళీర దుర్ధర దద్దురో
ద్ధ్రాగంధఃకుంభికుంభీర నీరాధార పరిఖావిహారమాణ మానసాకఃకోకాద్యఖిల ఖగ
ళుల కలకలరా వానుకులతా ప్రమాణమానిత పూర్ణకుంభసంభారాతిమందయానా
నుకరచిరంతీమంజుమంజీరనినదంబును, పవనజవననిరాఘాట ఘోటకబంధురసింధు
రారోహణకోణకృపాణ బాణబాణాసనాద్యనేకాయుధాభ్యాసవాసవాసనాప్రవీణ
భవణీవరకుమారవర్గంబును, జతురచతురాగమపారగోర్వీసురభాసురాశిర్వాదనాదవే
దనాదామోదకరంబు నై త్రిదివంబునుంబోలె వివిగ్ధబుగ్ధప్రకరాకరంబై వైకుంఠపు
రంబునుంబోలె ననవంతెలత్తీనివాసంబై కైలాసస్థానంబునుంబోలె సర్వమంగళాలం
కృతం బై సత్యలోకంబునుంబోలె నతులితశతానందంబై రసాతలంబునుంబోలె నవి
రళకంచుకిసమంచితంబై యొప్పె నంత.

29

- క. ఇత్తెఱఁ గంతయుఁ దనచెలి, కత్తె లెఱింగింప విని మొగంబున దైన్యం
బత్తుకొన నపుడు రుక్మిణి, చిత్తము దత్తము నొందఁ జడిముడిపడుచున్. 30
- లే. కటకటా రుక్మి యన్నాపకర్తుఁ డెపుడు, చేదిభూనాథునకుఁ బెండ్లి నేతు ననుచుఁ
మూని యున్నాఁడు వాని కీబుద్ధి మాన్పి, తవిలి శౌరికిఁ గూర్చువా రెవరు గలరు.

- క. వినయవిహీనుం జగుచును, దనయానతి మీటి తిరుగుతెనయానుమతిం
బని యొనరింపంగ దొరకొనె, జనకుండును వేడు రగుచుఁ జంచలబుద్ధిన్. 32
- చ. చెఱకున బండు లుద్భవము సేయక బుద్ధివిహీనుఁడై ఖలో
త్కరము ముసిండిచెట్టునకుఁ గల్గఁజేయుచు చున్నకై వడిన్
హంహం పాపజాతివిధి యాననమాలికిఁ గూర్చు నొల్ల కీ
సరమనికృష్టుఁడైనశిశుపాలున కేక్రియఁ గూర్చుఁ జూచెనో. 33
- చ. సరసగుణాభిపూర్ణుఁడగుశౌరిపదాంబుజసేవ సేయఁగా
మరిమరి గోరుచిత్త మింక ఘక్కువ నన్యులఁ జేరఁ గోరునే
నిరతశుభాకరామరథునీపృథునీరవిరాజదుర్జికా
హరిచితరాజహంస మొకపట్టున పచ్చికపట్టుఁ జేరునే. 34
- క. హైమవతి కిపుడు నాపై, ప్రేమ మదిం గలిగెనేని వెస నొనఁగూడున్
దామోదరసాంగత్యము, దామోదరసాభ్యుదయనిధానం బగుచున్. 35
- సీ. కృష్ణమేఘు మురోజగిరిశృంగములమీఁద మెఱపు దీపింపఁగా మెలఁగు టెపుడు
మెలఁగి గంభీరవాగ్విలసితనిర్ఘోషములచేతఁ బలుమాటుఁ జెలఁగు టెపుడు
చెలఁగి కృపారసోజ్జ్వలజలధారలు మరిమరి దఱచుగాఁ గురియు టెపుడు
కురిసి మనఃక్షేత్రగురుతరతాపాగ్ని యుడుగ నిర్భరలీలఁ దడుపు టెపుడు
తే. తడిసి సంతతసౌఖ్యప్రదంబు లగుచు, మెండుకొని కామసస్యముల్ పండు టెపుడు
నిపుణమతి నూహయొనరింప నపుడుగాక, తొలఁగునే ధైర్యమతియెల్ల దూరమగుచు.
- ఉ. మారునిఁ గేరుచారుసుకుమారుని నందకుమారుని న్ననో
హారుని మానిమానసవిహారుని సన్తనిహారునిన్ రమా
ధారుని ఘోరశాస్త్రవిదారుని శశ్వదుదారునిన్ సదా
చారుని క్షిప్తరక్షణవిచారుని నేక్రియఁ జూచఁగల్గునో. 37
- ఉ. ఎవ్వరి వేడుకొందు మది నెంతని మోహము నిల్పుకొందు నిం
కెవ్వరు పంకజాయతదశేక్షణుఁ డోడ్కొని తెచ్చి యాత్మలో
నెవ్వగ మాన్పఁ జాలుదురు నీలబలాహకనర్థుఁడెప్పు తా
నివ్వసుధేశ్వరాధముల నెల్ల జయించి సరించు నన్ గృహన్. 38
- సీ. వికసితవిశదావిందబృందంబులు గిరిరాజసుతె కొసంగినఖలంబు
కలితప్రభాపూరకర్పూరపారతుల్ శివనధామణికి నిచ్చినఖలంబు
మధురతామోదితమధురసంబుల జగజ్జనని కర్పణ మొనర్చినఖలంబు
కమనీయకల్హారసుమదామములు చండికకుఁ గూర్చి యిడిననిక్కపుఖలంబు
తే. కొదవఁ బొదవక యిపు డొనఁగూడెనేని, నందనందనుఁ డతులితానందుఁ డగుచు
ననుఁ గృపాదృష్టి నీక్షించి నగుచు మధుర, భాషణంబులచేఁ గరస్పర్శసేయు. 39

- క. హరినీలోపలనిభుఁడగు, హరి నీలోపలనె తెచ్చి యవనిపుల్లెం
బరిగవ మొందఁగ నాకుం, బరితోష మొనర్చుపుణ్యపరుఁ డెవ్వఁడొకో. 40
- క. అని కజ్జుజలధారలు, కనుఁగవ దొరఁగఁగ దురంతఘనతరచింతా
వినమితముఖి యగుకాంతా, జనరత్నముఁ గాంచి యొక్కసఖి యిట్లనియెన్ 41
- క. ఘనుఁడగుభీష్మకజనవరు, తనయవు సతతప్రకాశితనయవు సిరులం
దనరినదానవు మానస, మున నిటు వగ పేటికత్తు ముద్దులగుమ్మా. 42
- తే. అనతివస్తు యిపుడె నీయాన తీగ, బోణి కూరిమి మదిలోనఁ బూని వేగ
దానవారిని చెత్తు నీదానవారి, రాశినడుమను వెలయుద్వారకకు నరిగి. 43
- ఉ. మేలు బలా బలానుజుఁడు మేటి సుమీ యబలా బలారియుం
జాలఁడు వానివైఖరులు సారమతి న్నుతిసేయ నట్టిగో
పాలకుమారుఁ గోరి శిశుపాలుని నొల్లక యున్నదాన విం
కేల మదిన్ విచార మిపు డీక్రియ చక్రి కెఱుంగఁ జేయుమా. 44
- ఉ. ఓరమణీలలామ యిటు లూరక కోరికలూర సారెకుం
బేరుకొనంగ నేమిటికిఁ బెక్కువిధంబుల నీకు వేఁడు కా
తీరున నాచరించెదము తెల్సుము నిక్కము మీఱ మేము నీ
వారము గామి యేమి పగవారమె వేఱు పుఱొందు నేర్తుమే. 45
- క. వల నగునీకోరిక మా, వల నగుఁ గల నైనఁ జింతి వలనదు మదిలోఁ
గల దెఱిగింపవె ముద్దులు, చిరుకఁగ మాతోడఁ బలికి చిరుకలకొలికీ. 46
- క. నవలా నెఱ నగునీయభి, నవలాపణ్యంబు తెఱఁగు నలినాక్షునకుం
జెవిసోఁకినంతమాత్రోనె, తవిలి వెసన్ రాకయున్నె తల్పరమతి యై. 47
- తే. సతతసత్యవ్రతునిగుణాన్వితుని మతిమ, హితునివిహితునిమిపురోహితునిసుతునిఁ
బనుపఁగదవస్తు సరగ నోపసిడి బామ్మ, తడ వొనర్పక యాసనార్దనునిఁ బిల్వ. 48
- క. అను నెచ్చెలినునుఁబలుకులు, విని యచ్చెలి మదిఁ జెలంగి వెర వెఱుంగఁగఁ
ప్పినఘనవినయాన్విత ర, ప్తుని తనదరి నునిచి మిగుల హర్షము వెలయన్. 49
- ఉ. చంచలనేత్ర నీదు నెఱజాణతనంబున మన్తనోరథం
బంచితవైఖరిన్ సఖలమై పెనుపొందుఁగదా గదాగ్రజం
గాంచినయంత మంచిమణికాంచనదివ్యవిభూషణంబు లి
ప్పించెద నీకు నే నెలమిఁ బెట్టెఁడు పెట్టెఁడు నింపు మీఱఁగన్. 50
- క. నీమహిమకు సరివోల్పఁగ, నీమహి మఱి కలదె తఱుచు లేమిటి కిటు లో
రామరొ నీ విపు డనినధ, రామరు నిచ్చటికిఁ దెప్పు హర్షం దెసఁగన్. 51
- ఉ. నావుడుఁ జెల్లికత్తె నృపనంతునకుం దనకూర్చి చూపుచుం
బావనచిత్తుఁడై నిగమపారగుఁడై వెలుఁగొందు చున్నభూ 52

- దేవకుమారుఁ జేరి సారిదిన్ మధురోక్తులఁ దత్ప్రకార మెం
తో వెరవొప్పుఁగాఁ దెలిపి తోడ్కొని ముందరఁ దెచ్చి నిల్పినన్. 52
- క. జగతీసురసుతు శశిమణి, జగతిం గూర్చుండఁజేసి సవినయనిర్వాప్తి
జగతిం బూజ లొసంగి త్రి, జగతీస్తుతసుందరాంగి చతురత ననియెన్. 53
- చ. సరసిరుహసనాన్వయనిశాకర నన్ గృహ నాదరించి యి
త్తటి నుపకార మొక్కటి యుదంచితలీల నొనర్చి లోకభా
సుర మగుకీర్తిఁ జెంది సరసులో నుతిసేయఁ జెలంగు ముర్విపై
నరయఁ బరోపకారవిమలాత్ములు గార బుధేంద్రు లెప్పుడున్. 54
- తే. విను ధరామర హరికి విద్వేషి యగుచుఁ, బాపమతి రుక్మీ నను శిశుపాలుఁ డనెడు
పాపమదౌర్భాగ్యునకు నేడు పరిణయంబొ, నర్పనూహించియున్నాఁడుదర్పమెసఁగ.
- క. ఈకుండినపతి శక్తుఁడు, గాకుండినవాఁడు వానిఁ గాదని హరియున్
రాకుండిన నిపు డతనికి, నీకుండినఁ గోర్కులెల్ల నెట్లొనఁగూడున్. 56
- ఉ. ఓవసుధాసుధాశనకులో తమ చిత్త మహర్షిశింబులున్
బావని యైనకృష్ణపదపంకరుహద్వయిసేనఁ గోరుచుం
గేలుకాతుకస్ఫురణఁ గేరుచు నున్నది యెన్నిభంగులన్
నీ పరుడెంచి యివ్విధము నేర్పున శౌరికి విన్నవింపవే. 57
- క. భూసురనిరుపమగుణగణ, భూసురఘనరాజహంసపరిచితలీలా
వాసంబు గాక మానస, కాసారిం జెక్రియం బ్రకాశత నొందున్. 58
- చ. మెఱయుచు నీలవర్ణమున మీఠి నిరంతరచంద్రికాప్రభా
కరసముదంచితాంబరముఁ గప్పి గభీరతరప్రణాదభా
సురుఁ డగునట్టియాఘనుని సొంపుగఁ దోడ్కొని తెచ్చినప్పుడే
యిరవుగ భూరివృష్టిఁ గురియింతుఁ జూచి ద్విజముఖ్య యర్చిలిన్. 59
- క. సాక్షులు సు మ్మిత్తామర, సాక్షులు నీకొసఁగుదాన నభిమతము కృపా
వీక్షణమునఁ గన్గొని నీ, వీక్షణమున ద్వారవతికి నేఁగుము విప్రా.
- శా. నీకుం జెప్పెడిదేమి భూమిసుర యానీరజపత్రాక్షుతో
నాకార్యంబు సమస్తముం దెలిపి యానందంబు గావించి య
స్తోకానేకపవాహవాహినులతోఁ దోడ్కొమ్ము పొమ్మంచుఁ డా
నేకాంతంబునఁ గొన్నిమాట లపుడే యేర్పాటుగాఁ దెల్పినన్. 61
- క. విని బాడబకులతిలకుఁడు, ఘనతరపరితోషహృదయకమలుం డగుచున్
ననితామణిఁ గన్గొని యి, ట్లనియెన్ మృదువచనరచన లురారంగన్. 62
- క. లలనా సురుచిరతరలీ, లల నాన్యవీఁ దెత్తు వేయులాగులఁ దెలుపన్
వలెనా మదిఁ దలఁపఁగ నీ, నలె నా కింక నాప్త లై నవారలు గలరే, 63

క. అనుచును కే నవ్వెభుఁ, హరుచెంచినఁ గాంచి మోదమందెదవు సుమీ .

హరికరులఁ దఱుముకరణియే, హరికరులం దఱుము టెల్ల హరిణాంకముఖి. 64

ఉ. మానిని యేవిచారమును మాని నిరంజనకౌతుకంబులో

నాని శౌంకుమందుము ననార్దనుఁ డాననాధయూధమున్

భూసురవిక్రమం బులఁ బోవఁగఁ దోలి నినున్ వరించు నం

చానతి నాక్షికిం చెలిసి యానతిఁ గైకొని సాదరంబుగన్.

65

తే. రామకావ్యంబు మదిఁ బూని రసస్వస్తి, వనర నరిగినయామరు త్తనయుపోల్కి

రామకావ్యంబు మదిఁ బూని రసస్వస్తి, వనర నరిగెను భూమరు త్తనయుఁ డెంద.

క. మనుజాధిపసుత యివ్వెన్, మన దామోదరునిఁ బ్రియ భూసురవర్యుం

బనిచియును నప్పుఁజూరక, ఘనతరచింతా నరంబు గవలుకొనంగన్.

67

క. యెద దిగులు గదిరి మిగులన్, పదనాంభోరుహము వంచి వదలనికోర్కుల్

గుఱిగొన నునుఁజెర్కునఁ గే, గదియించి విరించి నెంచి కళవళ మొదవన్.

68

తే. కనుఁగొనలవల్ల మెదలెనుకన్జలంబు, కంఠము లొయ్యన లేజెక్కుఁగవకు జాణ

చేడిఁబట్టూర్పుఁ దెచ్చెల్ వృద్ధిమోఱు, నుసుర సురటంచుఁగృణియించుచున్నఁజూచి.

ఉ. కంక్షిలగుంపులై చెలిమికత్తియలఁ త్తటి పితృగన్ విమ

ర్శింపను గాఢ్య మెద్దియును జేయఁ నేరక చెంగటం బ్రవ

ర్తింపఁగఁ గొంతసేపునకుఁ బల్కి నహించి నృనాటపుత్రుఁ

లైంపు నెఱుంగువాఁడెఱు చలించు వారత్తోడ నిల్లునున్.

70

సీ. చెలఱు భూసురశ్రేష్ఠుఁ డాద్యైక కేరీ నురవడిఁ జేరఁగలఁడు

చేరి యన్యః ప్రవేశింపఁ జెల్లెనరాజగుడ్డాంబ మేలీలఁ జొరఁగఁగలఁడు

చొచ్చి యచ్చట నివ్యోభారితాఢిఁ గిడించునచ్యుతు నెట్లు కాంచఁగలఁడు

కాంచు వంచనలేక గమనాభునకు నాతెఱఁగెల్ల నెబ్బంగిఁ దెలుపఁగలఁడు

తే. తెలుపఁగా విని విభుఁడు మదిం జెలంగి, యెవ్వెఱుంబున న న్వరియింపఁగోరుఁ

గోరి యేక్రియ నెగ్గించుకొనక వచ్చి, వచ్చి యేగతి నిమ్మహేవరులఁ గెలుచు. 71

చ. గెలుచుట దుస్తరంబు పరికింపఁగ నంబునసూతి యిగతిం

జలము వహించె నించుకయు శాంకరికిం గ్భవఁ గల్గదయ్యె ని

మ్ముల నొనరించుడేవగురుపూజలు నిర్భదానధర్మముల్

ఫల మిదఁ జూచునయ్యె మదిఁ బాయదు కూర్చి యిఁకేమి సేయుదున్.

72

శా. రాజీవేక్షణుఁ డేపులొ నిచటికిన్ రాకున్న గర్వాంధుఁడై

రాజశ్రేణులఁ గూడి చేదిపతి సంఘంబులొ, జేరి వి

భ్రాజల్లీల న న్వరించినపుడే పంజంబు చేహరి యీ

వ్యాజస్వాంతుఁడు మక్తి యుబ్బుఁగద రే యత్యంతసంతుష్టుఁ డై.

73

తే. ఎన్నఁ దానెన్నఁ దాదరం దెసఁగఁ జూచు, నెన్నఁ క్షీరక్షిపంతయిల్ల నణఁగు
భిన్నుఁడై చేదిజగతీశుఁ డెన్నఁ డుఱుకు, నిష్ప్రభోగానుభవసిద్ధి యెన్నఁ డొదవు.
వ. అని పలికి కలికి తనమనంబున. 75

ఉ. చిక్కనిగుబ్బచన్ను లెదఁ జేర్చి కవుంగెట బిగ్గఁ గూర్చి లేఁ
జెక్కులము ద్దొసంగి తమిచేఁ గళలంటినఁ బొంగి నెఱుసెన్
జొక్కి సుధాధరింబు చవి చూపి గళస్వను లున్నతల్లఁ నె
న్నక్కువ నవ్విభుం గలసి మారునికేలేఁ జెలంగు శైన్నఁడో. 76

క. ఎగ్గించుక నే నతనిన్, సిగ్గున హగ్గఱకయున్నఁ జెలువుఁడు తమిచే
దిగ్గునఁ దైకొని కౌఁగిట, బిగ్గరఁ గడియించి రతులఁ దెనఁచుట యెఱుఁడో. 77

ఉ. నిచ్చు విచ్చు నివ్వడిని నిద్దపుటద్దపుగుంపు సొంపుగా
గుచ్చినపచ్చమానికపుగోడనెడల గాంచు యిచ్చున్
నుచ్చుచు నచ్చము త్తీయపుమేడల గొజ్జఁగిపువ్వునెజ్జై
మచ్చిక నచ్యుతుం గదిసి మన్తధలీలఁ గేరుశైన్నఁడో. 78

క. అకటా శకటాసురహరుఁ, డొకటం బ్రకటానురాగ మొదవఁగఁ గారు
యొకటాక్షంబునఁ గోరిక, వికటము గావింప కెపుడు పేక్షింబునొకొ. 79

తే. అనుచు మోహాతిరేకంబు పెనఁగొనంగ, నార్తహోషంబు నూహించి ముచ్చినేగుం
పనికిఁ గోధించి మఱియు నిచ్చుపుటార్త, నూనసమునందు నంటి చూపుచ్చెప్పింజి.

ఉ. కట్టదుపట్టుపుట్టములు కాంచదు కాంచినకాంచికొడున్
బెట్టదు కొప్పువిప్పుగను బొంచదు కొంచెపుటంచబోదన్
ముట్టదు వీణెపాణులను ముద్దుఁజెలుల్ దరిఁ జేరఁ గేరి చే
పట్టదు పట్టెడన్న మొకపట్టున నైన భుజింప దింపునొక. 81

క. పాడదు మృదుగానము తమి, నాడదు నెచ్చెలులఁ గూడి యార్తులఁ గృపతోఁ
జూడదు హృదయాంతరమున, వీడదు చింతాభరంబు వెలఁదుక యెఱుఁడున్. 82

ఆ. కురులు తురుముదిద్ది విరులు నింపదు కుచ, గిరుల నునుఁగొన్నసమూ విష్ణు
దలర లొకమాడ దద్దంబుఁ గన్గొని, తిరిగి మోహము నిలుఁఖకమునను. 83

తే. మసను బొంగారుబంగారుపల్లెరమున, రసిఁ సాన్నంబు బ్రేడ చూచి యెట్టున్న
మసలుచును జేరి యుసురని బిసరుహాక్షి, కసం కసిగాటలుగ వెస మెసఁగి లేచు. 84

ఉ. చెంతలఁ జేరి యూడిగపుఁజేడియ లాకుమణుంగు లిచ్చినం
గాంత పరాసు మీఱ నవి తైకొని వేనలి నుంచు మంచినే
మంతు గొసంగినం గుసుమమంజుగ్రాత్రి విడెంబు సేయు నిం
కెంతని తెల్పు శక్యము నవేంచునిభాగ్యమనోవికారముల్. 85

- మ. తలయూఁచుకొ గనుదోయి మూయుఁ దనలోఁ దా నవ్వుచుం బిల్వకే
 పుంకుం జెక్కునఁ జెయ్యి సేర్పు సఖులం బ్రార్థించు నిట్టూర్పుగా
 దుప్పల నించుకొ బయ లాలకించు విధిఁ దిట్టుకొ గట్టురాపట్టికికొ
 బలుచందంబుల మొక్కుఁ జొక్కు హరిపై భావంబు రంజిల్ల గాక. 86
- సీ. కరిరాజయాన భాసునీతకరమాతేశరవాతపోతవై ఖరుల కుంకు
 ముకురాధవదన హంసకిశోరపికకీచనికరాసవములలేనకుఁ దలంకు
 ధవశౌజ్ఞనయన యాసనవానననగానరవనూనమాలికాప్రతతిఁ దెగడు
 లెరుణీలలామ నూపురజాలవరచేలహరిసలమణిభూషణాదు లిడదు
- తే. కలికి ఘనసారహిమపూరగంధసార, సాంసారంగనాభికాసాంకవాది
 మేదురామోదశాదంబు మేనఁ బూని, యలఁద నొల్లదు సంతాప మతిశయిల్లు. 87
- తే. కలఁగు జెలఁగును మాధవాగమనలీల, ద్విజముఖంబునఁ దేటగాఁ దెలుపుటకును
 దొలఁగు మెలఁగును విధునెమ్మిలోడఁజూడఁ,దమిని బలుమాటు నమ్మదదంతియాన.
- తే. అలికిఁ జులుకిశ మగుకరువలికిఁ గులికి, ములికిగము లేయుమరునియంకిలికిఁ దొగ
 చలికిఁ గలకంతములహాశాహలికిఁ గనరు, చిలుకుచిలుకలపలుకుల కులికి కలికి. 89
- సీ. అదమా నీకు మిళిందమా శారికాబృందమా పున్నమచందమామ
 పైరమా నీకు మయూరమా చంద్రికాసారమా శౌరికుమారమార
 వంతమా నీకు లతాంతమా కీరశకుంతమా కూరవసంత మదిని
 మేలమా నీకు మరాళిమా తోకిలజాలమా మందవాతూల మతీయుఁ
- తే. శేరి యారీతి నీతి పో, గోరి మీటి, దారి తొలఁగి మెలంగుట తగవు గాదు
 వాదురాఁగడ్డు మీకీటులొ నద్దటంచు, నెంచుఁ జలియించుఁ గొంచు నమ్మించుబోఁడి.
- సీ. జన్మని నెమ్మోముఁదమ్మి నిమ్మినిఁ గ్రమ్మి యెమ్మెతోఁ ద్రిమరుతుమ్మెదలకుఁ
 గమ్మనికపురంపుదెమ్మెలఁ గందుమారమ్మచిమ్మెడుకమ్మదెమ్మెరలకు
 హమ్మనికమ్మర దొమ్మిఁ జిమ్మిలిరేఁగి నెమ్మదిఁ గూయుపికమ్మలకును
 గుమ్మనివీకె చొక్కుమ్మడి మ్రోయ రాకొమ్మల సేయుగానమ్మలకును
- తే. చాలి మంతంతకును వీడి తూలి జాలి, బాలికామణి సోలి విరాలిఁ జేలి
 మే లిడఁగఁ జాలి తనపాలియేలికైన, శూలి గారాపుటిల్లాలి నోలిఁ బొగడు. 91
- తే. లతైఱంగునఁ దల్లఱం దెత్తి చిత్త, వృత్తి ఘగుషోత్తమునిమీఁద హత్తుకొల్పి
 బత్తి దనరడిబిత్తటి నత్తటిని మృ, మాత్తరంబులఁ జెలికత్తె లొత్తి యనిరి. 92
- . మగువా హరి యింక నీసా, మ్మగు వానికి నీగుఁ బెండ్లి యగు నిటు వగవం
 దగవా జగములు పొగవం, దగ వాసవవై భవమునఁ దనరుదు వెపుడుకొ. 93
- సీ. విందుమహిమాన్యుఁడైనగోవిందుమహిమ, గణనయిడఁజాలఁడటచుట్టుకైదువయును
 దరముఁ గరమునఁ బూని పోఁ దఱముఁ గరము, సమరతలముననరిసమూహములనెల్ల.

- ఉ. ఇంతిరో యింతచింత మది నేటికి నేటికిఁ జూడు శౌర్య
పెంతయు సంతసం బలర నెల్లజనుల్ వినుతింప మేదిసి
కాంతులఁ బాటఁదోలి నినుఁ నైకొనుఁ బైకొని యోడి ఖిన్నులై
పంతము వీడి రుక్తి శిశుపాలజరాసుతు లిండ్లు చూటఁగన్. 95
- క. మోహవేశంబున నలు, లాహి యాహరి ముడిగి హాహి యనుచున్
నీహరికరముభీషున, సాహసచ్చిత్తి న్నైలంగఁ జాడయె నీకున్. 96
- చ. అలరెడురాజనందనుల నాత్మగతంబునఁ గోరి కేరి మున్
వలచినవారు లేరొ యిటువంటివి గింటిమె యెందునైన నీ
వలన బళా బళా తెలిసి వచ్చెను వింత లొకింత యిష్ట దో
కులకుమితూరిచి త్తమునఁ గోపముఁ గల్గినఁ గన్గి మ్మిఁకన్. 97
- క. చీటికిమాటికి నేటికి, నాటికిఁ బాటిలెడుతోడిసకియలపైఁ గో
పాటోపము చూపెదవు న,ధూటీ యిటుదగునె యెంతదొరతనమైనన్. 98
- ఉ. వంచనతోడ నూడిగపువారిజగంధులు చేరి నేనగా
వింపఁ గణంగినం బరిభవించి సళించుదు ముందు పొంగుగాఁ
బెంచినరాజహంసశుకబృందములన్ బెదరించె దేటి కో
చంచలనేత్ర నీవలపుచందము లెంచఁగఁ జిత్త మియ్యెదన్. 99
- ఉ. నాన నహింప కిట్లు దగునా నవనూనశరానలార్తి లో
నానఁగ మానరానితిమి నానగధారిఁ దలంచి చెల్లఁబో
దీనగతిం గృశింప వెలఁదీ నగరె నగరి న్నతి న్నతిన్
మానినులెల్ల నెంచుకొనుమా నిను మాటికిఁ బల్కు నేటికిన్. 100
- సీ. జలకంబు లాడనిచులకఁదనం బేమి గంభంబు పూయనిచంద మేమి
తొడవలు దొడుగనియుడుగనిచల మేమి తిలకంబు దిద్దనికలఁక యేమి
ముకురంబుఁ జూడనివికలభావం బేమి విరిసరుల్ దాల్పనివరుస యేమి
పెన్నెఱుల్ దున్వనివిన్నఁదనం బేమి యాహరి మొల్లనియూహ యేమి
- తె. రామ యారీతి వర్తింపరాదు నీదు, కోర్కు లేడేఱు నందునికొడుప రెపె
యేపుతోఁ జెలిని న్వరియించు నించు, క్షన మదిలోన సంశయం బందవలదు. 101
- చ. సాయక కూడి వేడుకల శోభిలి శాబిలిరాలమేడలోఁ
దళుకుఁబసిండిజీనిపనిల్పముపై వసియించి నీవునుం
జెలువుఁడు సారెసారెకును జిత్తవిలాసములన్ మెలంగుచోఁ
దలఁతువొ లేదొ మ మ్మపుడు తామసాక్షి నిజంబుఁ దెల్పుమా. 102
- క. అని యనుఁగుఁజెలులు పలికిన, విని వనరుహనయన వినయవినమితముఖి యై
ఘనతరలజ్ఞాభరమునఁ, దనమది నూటడిలి యుండె తమి నిగుడంగన్. 103

- క. అంత వసంత మనంతల, తాంబూలతాంతాళిపికశుకాదిచేకుంతా
క్రాంతజనాంతరమై నగ, మంతయు సంతసిల నుచే నభినవలీలకొ. 104
- సీ. ఘనసారకేతకీపనసారవిందాదివనసారసౌరభ్యవాసితంబు
సురసారతులెతామిరెరసారభలలోలనసారపనశీలవరశుకంబు
సుమనోరసాస్వాదనమనోరథాత్యాశుగమనోరకీకృతభ్రమరకంబు
సుకరావయవచారుపికరావహృతేవాంభనికరావలేపాత్త నిశ్చలంబు
- తే. మదనకదనక్రియావృతమప్రసూన, మంజరీమంజుమాధవీకుంజపుంజ
సంజవనసంజతాఖండకంజజాంజ, మంజులంబు వసంతాగమంబు దనరె. 105
- క. పెళ్ళపెళ్ళలాడెడుకారా, కుల జంజల మలేచి చింతకొమరు దలెర్పకొ
మిమిలాడెడుకంజపు, మంత్రోదయాలపారె భూమిరుహనివహంబులొ. 106
- చ. సునగతం జిగిచ్చినవిశాలరసాలతావితానములొ
మెఱసె వసంతుం దాదరము మీఱ వసేందరం బెండ్లి యశాటకుకొ
సురుచరలీలం జేరు ననుచుకొ సమయాభిలకార్యదక్షుండు
త్తతీ నలరింపం జేయు విలసితం బగుకంజగిమెలకట్లనకొ. 107
- తే. దట్టముగఁ బూచి శార్పలీతరువు లమరె, పరహింబుల నేఁచి వాహ్యాళివెడలఁచి
యలరఁ జేసినధాతురాగానుజితము, సగుమనోజునిమదపుఁజేనుఁగు లనంగి. 108
- తే. వనరమామాగోద్యాహవైభవమున, కింపుఁ దళుకొత్తఁ గ్రొత్తఁగా నేర్చి యడిన
మేలెత్తెలిముత్తయపుసేసఁబ్రొలనంగి, మొనసి యున్నట్టై జిగి మల్లమొగ్గులము. 109
- క. నన లెత్తినకింకుకములు, దనరెకొ మాధవుఁడు నలపు దళుకొత్తఁగా
వనలక్షికిఁ గానుక లెచ్చిన సునుఁగంజాయవట్టు చీర లనంగికొ. 110
- తే. రమణం బున్నాగమహిళలు సుమకదంబ, లీలలఁ జెలంగఁ బొంగి యవ్వేళయందుఁ
బుష్పనతి యయ్యు మిగులునేపునఁ గుమారి, విటపపరంభవృత్తిచే వెలసె గణిక. 111
- క. చిగురాకు మెక్కి మిక్కిలి, పొగరెక్కి రసాలసాలములపైఁ బికములొ
చిగి నెక్కి నొక్కి వాంఁగుల, కగళితముగ గుండె జల్లున నడిఁ గూసెకొ. 112
- క. ఎక్కువఁ జూచిన శారిక, లెక్కువఁ జూచినఁ బికంబు పడ మింతయు లే
కెక్కువఁ జూచినఁ దుమ్మెద, లెక్కువఁ జూచినను కంబు లేలఁ జెలరెదకొ. 113
- సీ. సుందరశుకరాజనందిబృందంబులు కలకంఠవరకంఠ కాహళములు
వికచిత్రరీబుప్రవిమలాతపత్రములొ సహకారమంజరీచామరములు
లాలతాశ్వత్థముల వేతనంబులు మత్తపట్నదగాయకొత్తములును
కన్యప్రసవకుంజపటకుజీరంబులు సంపుల్లచర్లపకస్వర్ణరథము
- తే. పుష్పలతచేతకీదగ్గోగ్రాయుధములు, నలర బలయుతుండై మనోజాననీశుఁ
జేవుతోఁ దాంధ్రవీరతుల నేఁచె మాని, హృష్ట మగుకొత్త నపుడు వాహ్యాళి వెడలె.

- సీ. ప్రకటపాలాశకోరకనఖక్షత్రయము గలరవాంచితగుణశ్రవణయును
సమదమిళిందనిస్వానసీత్కారము చవనికతత్పుష్పహరిమణియుఁ
కీరశారీరవకింకిణీనినదయు శంఖల్లతాపరిరంభయును
బరశ్యతసందప్టుపల్లవాధరయును శతదురుమకిరందఘర్తకణయుఁ
- వే. బరిమళానిరనిశ్వాసభాసురయును, వితప్తఘనసారమాన్యభావితయు నగుచు
నరరివనఃత్వీమాధస్తనతుఃపతుఁ, గూడి క్రీడించె వేడుకతోడ నపుడు 115
- చ. మఱియునుం జూతుకు గెలుతురంగయుం బడపిన గొరగొరం బనువులేడుచాడ్పున
సరణీపరాగంబు నభంబున కెరియ వినవినవెనగు సుడిగాడ్పులును, గాడ్పులనలనం
జలించుచు బెడిదంబుటంప గుంపుసొంపున గొర పురి జలజురాలు కారాకుతెండంబు
లును, గారాకుతెండంబులెల్ల డుల్లిన డెల్లన డెల్లంబుగఁ గవచంబులు దొడిగి
యుడుగని చలంబునఁ గయ్యానకుఁ గాలు ప్రవృచ్చు నిల్చిన బిరుదురాహుత్తుల
పగిది నిగురుజొంపంబుల నడుమహీగుహంబులును, మహీగుహాస్రంబు లెక్కి
వెక్కినంబుగఁ గెంజివురుల మెక్కి చొక్కి పొగవెక్కి నిక్కి చిక్కిక యొక్కు
మ్మడిం బరుల వెన్నాడి నిలు నిలు పోకు పోకు మని తాఁకం గూఁక లిడు వీర
శత్రుల యట్లు కోయని కూయుపికనికరంబులును, బికనికరంబులకుఁ దోడుగఁ
గూడి క్కీరు బగువజీరుల బిరుదుల పొగడు వందిబృందంబులవందంబున నందం
బుగఁ బల్కు కుకంబులును, కుకముఖోపమానముకుశాభిరామంబులై భీమంబుగ
నెదిరి పిఱులేవియక కటకుటడిదంబులు వెఱికి యుఱికి నటకులాడి యచ్చంపుపచ్చి
గాయంబులతో నలుగు శూరులతీరునం గేరు సకాశంబులును, బలాశ భూతధేతాశ
నిచయంబులకుఁ బ్రియంబు లగు మాంసఖండంబుల లాగునఁ బ్రోగులై రాలు
తాల్పలీకుసుమంబులును, గుసుమరసనానోన్మాదంబున మోదంబున మీఁదికి నురవడి
నెగయుచు మరునిమోగ్వీనాదంబు విధింబున యుంకారంబులు సేయు మధుకరంబు
లును, మధుకరంబు లాస్వాదంబు లొనరించుతేఱిం గ్రిందికిం జింది రక్తప్రవా
హంబులపోలికం జాలువాలు పూఁచేనెఱేలులును, జేనెఱేలులయోర మకరంద
ధారలం బదనెక్కి మస్తిష్కపంకంబుల పొంకంబున నొప్పు పుప్పొడికుప్పలును,
మెఱుంగుటరిగల గరిమ వెలుంగు గురివింద విరిగుత్తులును, గేతనంబులరీతిఁ బొదలు
చలదళపల్లనంబులును, వాఁడిబల్లెంబుల పోడిమిం జెన్నారు గేలకీదళంబులును,
దలలికంక్తులీలం గ్రాలు మల్లికాప్రసవంబులును, విసులాలిపత్రమాక్తికంబులభాతి
డుల్లు శిరీషకుసుమంబులును, జామరంబులకై నడిం బడు రసాల మంజరులును, నాస
లమాడ్కిం దెగి జాటు చంపకంబులును, మస్తకస్తోమంబుల నడువున నెడతెగక
పుడమిం బడు కపిత్థలంబులును, ముండెంబులతెఱంగునం బొరలాడుపనసఫలంబులుం
గల్గి ఘోరరణరంగంబు నధిగమించుచు, వేళవాకియుంబోలె నమరిమిల పల్లనసల్లలి
తందై, త్రిదివంబునుంబోలె నమితసుమనోవిరాజితందై, తూణీరంబునుంబోలె

- సాంద్రశీలీముఖోపేతంబై, వితరణి నృపసభాభవనంబునుంబోలె ద్విజగణపరివృతం
బై, సరోవరంబునుంబోలె గువలయామోదకరంబు నై యొప్పె నప్పుడు. 116
- తే. రుక్మిణీకన్యమదిని నిరూఢమైన, విరహతాపభరంబున వేగి వేగి
యోర్వజాలక కృశించుచుండి యొండు, దెఱుగు భావింపసేరక దిగులు పూని.
- ఉ. పట్టెలఁ జేతు లానుకొని పానుపు మెల్ల నె డిగ్గి పాదుకల్
మెట్టక చేచెంగు దగ మేలుముసుంగిడి కీరశారికల్
చుట్టును రాఁగఁ బోఁ దఱుముచుం జెలిక త్తయలక మొటింగి యి
ట్టటును నడ్డశల్ గనుచు హ యనుచుక వలతేనిఁ దిట్టుచుక. 118
- ఉ. వేనలి జాఱ నూనశరవేదన మీఱ శ్రమాఁబుబిందువుల్
మేనను జాలువాఱ మని మిక్కిలి గోరిక లూరఁ గేరి తేం
ట్లాననపద్మగంధమున కర్తిలిఁ జేర మరాళయానయై
కానునఁ జేయి పూని తమకంబునఁ బాదయుగంబు దొట్రిలక. 119
- చ. అనిమిషరాజనీలలితాలకతాళకపువ్వుదోటకుం
జని నునుపోకబోదియలచాయలక ప్రపుదిన్నెలక విను
తనలనలీలతానలలతావులపూఁబొదరిండ్ల లోన నిం
పెనయఁగఁ గొంతసేపు మని కేమియుఁ దోచక సంచరించుచుక. 120
- సీ. అడుగుఁ గన్తుప్పున్నాడి చుఱుక్కున నాట గండుఁగోయిలరొద గుండె లదర
మోముఁదమ్మిని దేఱిమూఁక జుమ్మున మూఁగఁ గన్నులఁ గిప్పురంబు గప్పుకొనఁగ
నుడుగనిబలుగాడ్పు వడల నెమ్మెయి గంద చిలుకపల్కులు బెట్టు చెవుడుపలుప
మరునిశూపులమాడ్కి విరులు పైపై రాఁ విలసితమోదముల్ వెగటుమాపఁ
- తే. దగిలి యచ్చోట నిలువంగఁ దరముగాక, బెగడి దిగులున వేవేగ మగిడి చెలులఁ
చెగడినచ్చినఖల మిటుల్ నెగడె నంచుఁ, జంచలించుచు నృపతనూజాత యపుడు.
- తే. చెలున చెంగల్వకొలఁకులకెలన వుపు, గురుకుపూఁదేసెసోనలు చిలుకుచున్న
తలెరుజొంపంపులేమా వితరులనడుమ, మేలికపురంపుఁదిన్నెపై మేనుసేర్చి. 122
- ఆ. ఏమిసేయుదాన నికఁ జలింపక పిక, ప్రతతి గూయఁదొణఁగె రామరామ
మరుని చేతివెతలు హరహర ఘనమయ్యె, శ్వసనుఁ జేచదొణఁగెఁ జక్రధరుడ.
- క. అలికీశారికాదులు, చెలిమి యొకింతైన మదిని జేర్పక యకటా
చెలగి గొదసేయఁదొణఁగెను, బలుమఱు నిపు డంచుఁ చెగడి పలికెక దానిక.
- క. చలమా నీ కిటు మధుకర, కులమా వలమానకీరకోకిలశారీ
బలమా తలమా మలయా, నిలమా మము నేచుటేమి నీకుక ఫలమా. 125
- క. పదమానసిక ధృతీసం, పద మానుషఁ దలఁచి నీదుపద మాపదకా
స్పద మానటుపాడెదు ప, ట్పదమా పదమా సువర్ణపదమార్గమునన్, 126

శా.తాపోద్రేక మొనర్పకున్న నిజవిద్యాభంగమా స్థింగమా
కోపాటోపముఁ జూపి యేఁచెదవు నీకుఁ జైరమా కీరమా
పాపం బెన్నక సాధుకోటి నలయుండుం గోరికా శారికా
కాపట్యం బిఁక మాను మన్యభృతమా కాదంబసంఘాతమా. 127

తే. అనుచుఁదనచుట్టుఁగ్రమ్మి గయ్యాళితనము, లలరఁ జెలకేఁగికడుహాహాళి యొనర్చు
చెఱకువిలుకానిబలములఁ దఱిమిపలికి, కలికి మదిలోన వగల నాక్రాంతి యగుచు.

చ. ఉసు రసు రంచు వేసరిలు నూరుపుగాడ్పుల నించు నూరకే
కసరుకొనుకొ దిశల్ వెదకుఁ గన్గవమూయు విధిం దలంచు సా
రసదళనేత్రు నెన్నఁడు తిరయిగఁ గాంచెద నంచు నెంచు వె
క్కిస మగుమన్న థానలశిఖావిసంబులఁ గ్రాని లోఁగుచుకొ. 129

తే. మఱియు గుఱితేనివిరహార్తిఁ బొరలుచుండి, యంబురుహపత్రనేత్ర డెందంబునందు
సకలసంతాపశాంతిహేతుక మటంచు, హరిదధ్యానలాలస యగుచుఁ బలికె. 130

ఉ. గోపవధూకుచప్రచురకుంకుమసంకుమదాదికాధికో
ద్దీపితముల్ నవీనతరదీధితజాలవిశాలరత్నసం
స్థాపిత హేమనూపురవితానర్పుణంర్పుణరాగశోభన
ప్రాపకముల్ ముకుందమృదుపాదసరోరుహముల్ దలంచెదకొ. 131

చ. అరుదుగ రాధికాకిసలయాధరఁ గూడి కళిందనందనీ
పరిసరమంజుకుంజగృహభాసురపల్లవతల్పకల్పిత
స్తరస్తరస్క్రియావిహితచాతురిఁ గేరడుపల్లవీమనో
హరునివిలాసవైఖరు లహర్నిశముకొ బ్రణుతింతు వేడుకకొ. 132

నీ. ననమోహనాకారు నతజనమందారు తరలముక్తాహారు దురితదూరు
సౌనర్ణమయవాసుఁ జంద్రికానిభహాసుఁ గరుణారసోల్లాసు ఘనవిలాసు
ముఖకాంతివిజితేందు మునిమనోబ్జమిళిందు సూరిజనానందు సుగుణబృందు
వికచసారసనేత్రు సకలలోకపవిత్రు సతతసజ్జనమిత్రు సతచరిత్రు

తే. నరితమోహంసుఁ గేకిపింఛావతంసు, హరిమణిశ్యాము ననమాలికాభిరాము
నసురకులభంగు గోపకన్యాభుజంగు, మహితబృందావననిశాంతు మదిఁ దలంతు.

మ తళుకుంబంగరుబొంగరా లనుచు నాత్మం బొంగి కెంగేలలేఁ
గులుకుంబ్రాయపుగొల్లగుబ్బెతలచన్దబ్బల్ బిగంబట్టి కెం
దలిరుంగైదువుజోదుకేళికిఁ బ్రయత్నం బింపుతోఁ జేయుచుం
బలుచందంబులఁ గేరుచెల్వుని మదికొ భావించు నత్యంతముకొ. 134

క. కుందనపుటందె లడుగుల, నందంబుగ ఘల్లుఘల్లు రని మ్రోయఁ గడుకొ
నందయశోదలముందరఁ, జిందులుచ్రొక్కెడుమహాత్ముచెలుపు నుతింతుకొ. 135

చ. తన కెన యైనబాలకులఁ దార్చుక మెల్ల నె గొల్లయిండ్లకుం
జని పెనువెన్నముద్దలు మెసంగుచుఁ జొంగుచు జున్ను మీఁగవల్
దినచు విశుద్ధదుగ్ధపరిదిగ్ధకళేబరుఁ డై వెలుంగువె
న్నుని ననమోహనాకృతి మనోరథసిద్ధి యొనర్చుఁ గావుతన్.

136

ఉ. నల్లనవల్లవాధరలవారితమోహనిబద్ధబుద్ధిఁ ద
న్వల్లభుఁ గాఁగఁ గోరుచు భవానికిఁ బూజ లొసంగి నీటిలోఁ
బెల్లుగఁ జల్లులాడ దరిఁ బెట్టినవల్పులు మ్రుచ్చిలించి సి
గ్గెల్లను గొల్లలాడినరతీశగురున్ మదిఁ బాదుకొల్పెదన్.

137

క. బుద్ధులెఱుంగక తిరిగెడు, గద్దరి యని తల్లి టోలఁ గట్టినఁ గినుకన్
మద్దులఁ దద్దయుఁ గూల్చిన, మద్దులగోపాలబాలమూర్తిఁ దలంతున్.

138

చ. పదముల నందియల్ మొరయ బల్జి బంగరురావిరేక నె
న్నుదుట నటంప మేలిమొలనూలున గంటలు గల్లనంగ నం.
గదములు రత్నహారములు కంకణముల్ మణికుండలంబులున్
బొదలఁగ గొల్లగీములను బూని చరించువిభున్ భజించెదన్.

139

తే. అని తలఁచుచుండె నని సూతుఁ డభిలషాను, లకు నెఱింగించినట్టు లాశుకుఁడు భరత
కులవరేఁఖ్యున కెఱింగింప నెలమి నలరి, యనలికధయెల్ల వినఁగోరి యడుగుటయును.

చ. దురితలతౌల్యవిత్ర శశితోయజమిత్ర కృశానునేత్ర సుం
దరతరగాత్ర సంతతబుధస్తుతిపాత్ర తుషారభూమిభృ
ద్వరతనయాకళత్ర నిజదాసజనావనసూత్ర యక్షకి
స్మరనరసిద్ధసాధ్యసురనందితచిత్రచరిత్రవై భవా.

141

పంచచామరము. హరా ధరామరాదరా మురాసురాహితస్ఫుర
చ్చరా పరాత్పరా ధరాత్తజామనోహరా వరా
బరాంబరా కిరాతరూపభాసురా సురాసురా
కరాజిరా మరాళరాజకాంతకాంతవిగ్రహా.

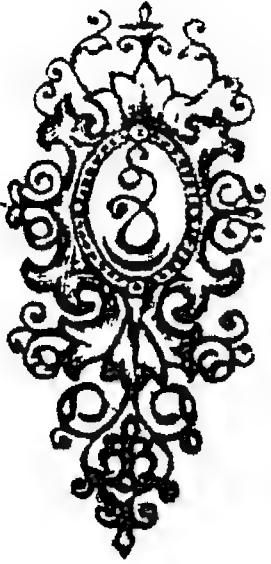
142

మాలినీ. పురదనుజవిభంగా భూషితోద్యదృభజంగా
సురుచిరధనశౌంగా సూరచేతోబృభృంగా
కరకమలకురంగా కాంతగంగోత్తమాంగా
తరణిశశిరథాంగా వైవవేశ్యాభుజంగా.

143

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కాండి
న్యసగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మన
హనూమధేయప్రణీతం బైన రుక్మిణీపరిణయం బనుశృంగారప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము.

నగరాజకుమారీ

మానసకాసారవిహారిమాణమరాశా

మానితశౌర్యాంధకర

క్షోణాయకమదవిభంగ కుక్కుటలింగా.

1

న. అనధరింపుము సూతుం డమ్మని శ్రేష్ఠుల కెఱింగించినవిధంబున శుకుండు పరీక్షిన్న
రేంద్రున కన్వలికథ నెఱింగింపందొడంగె.

2

తే. అననినాయక యంత నయ్యలరుఁబోడి, తోడిచేడెలు బంగారు మేడలోన
నిందుముఖిఁ గాన కెంతయుఁ గుంది మంది, రాంగణాంతరములనెల్ల నరసి చూచి.

ఉ. అచ్చెరువొంది హా బిసరుహాయతనేత్ర మనోభవార్తిచే
నిచ్చలుగ్రాగి శయ్యకడ నిల్వ'సహింపక లేచి యొంటిఁ దా
నెచ్చటి కేగెనో వెదకరే యని చింతిలుచున్నయంతలో
మచ్చికఁ గీరశారికలు మానినిచంద మెఱుంగఁ బల్కినన్.

4

క. హరిణీలోచనలెల్లను, సుగునఁ బూఁదోట కరిగి చంచలస్పృత్తిన్
బరికించుచు నొకచో న,ద్ధరణీవరతనయఁ గాంచి తత్తఱ మొదనన్.

5

చ. మునుకొని మేలిచెంగలువమొగ్గలు సుపఁగబంతులుం గన
ద్వనరుహనేత్రకుం బడిసిపైచి మెదం గురువేరుఁ గట్టి క
మ్మనికపురంపుభూతి యిడి మానసభూతవికారశాంతికై
సనివడి యుగ్రమంత్రములు బాలిక మ్రొలఁ బఠించి యల్లనన్.

6

మ. అకటా నెచ్చెలులన్ మొఱంగి మకరాంకాభీలబాణావలీ
వికలస్వాంతసరోజవై నయగతుల్ వీక్షింప కీభూమినా
యకజేవేంద్రుఁ దృణీకరించి నిజవంశాచారమార్గంబుఁ గో
రక యీరీతిఁ జరింప నీకుఁ దగునా రాకేందుబింబాననా.

7

ఉ. పుత్తడినంటిమేను వలపుం బలుకాఁకలఁ గ్రాగ నీగతిన్
నత్తురటమ్మ ఘోరననవాటికి మాటికి సాటికన్నియల్

మెత్తురటమ్మ యీగడుసు మేలపుమాటలు విన్నవిన్నవై

చిత్తము దత్తతీంప నృపసింహుఁడు గుందుఁ గదమ్మ జవ్వనీ.

క. నిద్దపుఁగెంజిగురాకులఁ, దద్దయు నిరసించునీపదంబులు నేఁ డో

ముద్దయ వనభూములలో, గద్దటివై తిరుగ నెట్టుగా నోర్చెనొకో.

సీ. కుజనులఁ జేరి చొక్కుచు నీధుపానంబు సేయుచండాలు రీచెనఁటితేంట్లు

పల్లవచరవృత్తిఁ బాటిల్లుపరపుష్ప గుణవికారంబు లీకోకిలములు

వెస ఘనుం జూచి మానసచింతఁ జనెడునిత్యమరాళజాతు లీయంచగములు

విషధరాగమనందె వేడునుఁ గేకలు వెట్టుశిఖిండు లీనట్టుపులుఁగు

తే. యాహ యారీతి ఫీతి యింతైనతేక, నగెడువారల నెఱుఁగక వగలు మిగులఁ

వొగిలి తహతహ నొందుచు నిగులు పూని, తగిలి వనభూములకుఁ జేరఁ దగునటమ్మ.

ఉ. కన్నియ నీకిటుల్ వగవఁ గారణమేమి జగత్ప్రసిద్ధిగా

నెన్నఁగఁ జాలి సర్వశుభహేతువులై తగునీగుణావళుల్

విన్నపుడే యదూర్వహుఁడు విప్రకుమారుని గారవింపి నిన్

గన్నులఁ జూచుకోర్కి నధికంబుగ నువ్విశులూరకుండునే.

11

తే. శుభనిమిత్తంబు లెన్నెనఁ జూడఁబడుచు, నున్న వజ్రాక్షి సంశయం బుడిగి యిఁకను

సంతసం బాత్తఁ బూని వసంతకేలి, సేయుదము లెప్పు యుద్యానసీమయందు. 12

ఉ. కన్నులపండువై ద్విరదగామిని యామనియొప్పె గొజ్జెఁగల్

బొన్నలు గేదఁగుల్ వకుళముల్ విరవాదులు మొల్ల లాదిగాఁ

గ్రొన్ననల్లెఁ గొల్లలుగఁ గోయుచుఁ గెందలిరుల్ హరించుచుం

దిన్ననికప్పురంపునునుదిన్నెలఁ జిన్నెలఁ గ్రీడసేయుచున్.

13

తే. తేఱులను బాఱఁదోలి పూఁదేనెఁ గ్రోలి, లీలఁ జెలరేఁగి తీఁగెటుయ్యాల లూఁగి

పొడ్డిఁ జెట్లెక్కి తయ్యనిపండ్లు మెక్కి, మేలిచెంగల్వబావుల నోలలాడి. 14

క. వనకేలి సేయు టుచితము, వనరుహదళనేత్ర రమ్మ వై శంబని య

య్యనుఁగుంజెలు లాడిన నొ,య్యన మది నంగీకరించి యతిసలుఁ దానున్.

15

ఉ. గుత్తపుఁగంచెలల్ దొడిగి క్రొమ్మఁడు లిమ్మగ దిద్ది నిద్దపుం

బుత్తడిమేలేసొమ్ము లిడి పొందుగ నందెలుగట్టి గందముల్

మెత్తి మణుంగుఁబొవడలు లీలధరించి వసంతకేలిపైఁ

జిత్తము లత్తుకొల్పి మదసింధురయానము లుల్లసిల్లఁగన్.

16

. పువ్వుఁదోఁటలోన నపుడభి, నవకౌతూహలము వెలయ నరనాథతనూ

ధవచెలులఁ గూడి మెలఁగుచు, భువనోజ్జ్వలతరవిలాసములు గనుఁగొనుచున్.

17

. బోటి యల్ల నె తగ మగతేటిమేటి, పువ్వు మేగ్గలపై వ్రాలి పొదలుచున్న

దవు చళా రాజసుత యిట్లఘోరినీడు, మోచిచివురునఁ బల్లంట్లు లీవి నుంచు. 18

క. పున్నాగముతోఁ బెనఁగుచు, నున్నది లతకూన చూడు ముగ్ధులి యా నా
పున్నాగముతో నిటువలె, నెన్నఁగ లతకూన పెనఁగె దీవున్ గోర్కిన్. 19

చ. కనుఁగొను మివ్వనస్థలిని గామిని మాధవసంగతంబునం
దనరునఖాంకురాంకము లనం దగి మోదుగుమొగ్గ లొప్పె శా
జనవరపుత్రి యిట్లై సరసం బగుమాధవసంగతంబునం
దనరునఖాంకురాంకములు దట్టము మీటుచు నీయువస్థస్థలీన్. 20

చ. పలుమటుఁ జంచరీకతత్తిపై వితతంబుగ నొల్లుక్రొవ్విరుల్
జలజలరాలుచున్నవి విశాలతరక్షణ చూచితే బళి
బళి నృపకన్య నీతులుముపై సునీరుహపత్రనేత్రుఁ డి
మ్ములఁ జెలరేఁగి యీక్రియ నె ము త్తియపుందలఁబ్రాలు పోసెడిన్. 21

క. తళతళ మెఱయుచు నవచల, దళపల్లవ మలరెఁ గాంచుతిరుణీ యా నీ
గళమునఁ గుందనపున్నం, గళసూత్రం బిట్లు చక్రి గట్టుఁ గుమారీ. 22

చ. శ్రమకణముల్ హరించుచు విశాలతరవ్యజనంబు వీచుచం
దమునఁ జలించుచున్నది యనంటిదళంబు లతాంగి చూడు భూ
రమణకుమారి యా నిటులె రాగముతోడ సునర్ణతాలవృం
తము విసరున్ మురారిసురతశ్రమవేశం నీకు నిచ్చులున్. 23

తే. చానరో మేనఁ బూదేనె సోనవాన, చిలుకుచున్నది లేమావి చి త్తగింపు
మేలు భోజతనూజ నీమేన నిట్లు, వలపుగులుకంగఁ బన్నీరుచిలుకుశౌరి. 24

ఉ. తోరపుమల్లెపూఁబొదలు దూతి ముదంబునఁ గీరదంపతుల్
గేరుచు సారెకున్ సరస లీలలనుండెడిఁ జూడు బోటి యా
శౌరిని గూడి ము త్తియపుసాధములందు మనోజలీలం
గేరుచు నుందు విట్లు పరికింపఁగ నీవును రాజకన్యకా. 25

తే. అనుచుసరసో క్తులాడుచుఁదనదుమదికి, హర్ష మొదవించుచున్న యయ్యనుఁగుఁజేలుల
గారవించుచు మఱియు శృంగారవనవి, హార మొనరించుచుండె నొయ్యార మొప్ప.

ఉ. అప్పుడు కొప్పు విప్పి జడలల్లి సితోత్సల ముంచి పేరెదం
దప్పక గొప్పమొల్ల విరిదండలు నించి విలాసవైఖరుల్
గుప్పలుగాఁగఁ గెంజివురుఁ గొమ్మకరంబునఁ బట్టి నెమ్మొయిన్
బుప్పొడిపూసి కేరఁ బువుఁబోణి యొకర్తు గిరీశుపోలికన్. 27

ఉ. సారసగంధి యొర్తు విరసంబున గేదఁగిమీఁదితేఁటులం
బాఱఁగఁ దోల నయ్యళులు పైకొని డాకొని మోముదమ్మికిం
•జేరినఁ గేలినీరజముచే నదలించినఁ బోకయున్న వే
సారుచు పానిపై నలిగి చంపకముల్ వెదచల్ల జల్లునన్. 28

ఉ. తొయ్యలి యోర్తు మల్లికలు ద్రుంపగ మారునితూపు లవ్విరుల్
గొయ్యగ రా వటంచును సఖుల్ వచియించిన మానకున్నచోఁ
జయ్యనఁ బూఁబొదక వెడలి పట్టద మొక్కఁడు జుమ్మరన్న దా
నయ్యెడఁ బర్వవెట్టె గుసుమా స్త్రధనుర్గుణరావలొలయై. 29

తే. సుందరి యొకర్తు మోమెత్తి చూడఁ జుంప, కంబు పూచిన నది యాసుమంబు లేరు
తటి నొకతె మానెన్ నివి తేట్లకురులటంచుఁ, బలికెఁ బగవారిపగవారుబంధులగుట.

చ. కిసలయపాణి యోర్తు మదిఁ గేరుచుఁ జొక్కపుఁగోఁగుఁ జూచి యిం
పెసఁగ నయోక్తు లేమొ వచియింప వెసక సుమనోవికాసలా
లస యగుచుం జెలంగి మరలం బ్రియభాషణముల్ వచించెఁ ద
త్ప్రసవమరందపానరతబంధఁడింభరవోత్కరంబులక. 31

తే. సకియ యొకతె యశోకభూజంబుఁబూని, తన్న నది పూచి క్రొనన్నల్ తత్ప్రదాబ్జ
ములపయిని రాలెఁ దాడనంబులకుఁ జాల, జడిసి యోషదకాంతులసవతుగాకొ. 32

క. మధురోష్ఠి యొకతె పుక్కిటి, మధు వొసఁగిన నలరి పొగడ మధురసధారల్
పృథుమతిఁ గాంతాళులకుం, బ్రథితముగా విందు లిడియె భక్తి మగుడక. 33

చ. నలినదళాక్షి యోర్తు నగినం గని క్రొన్ననలెత్తి పొన్న భా
సిలెడుమరందబిందువులు చిల్కఁగఁ జాఁగె గయాళి యిట్లు దక
జులకఁగఁ జూచి నవ్వె ననుచుకొ మది నెంతయుఁ గుంది ముగ్ధచే
ష్టలు వెలయంగ దా నపుడు సాత్వికభావము పూనెనో యనక. 34

తే. అంబుజానన యొకతె గానంబుసేయఁ, గడువికాసంబు నొంది ప్రేంకణపుఁదరువు
సుతి యొసంగె నవీనప్రసూనవిసర, లీనసదలీనసంతానతానములను. 35

క. తరుణి యొకర్తు కవుంగిటఁ, దరుణిం గదియించి దోహదక్రియ దెలుపం
బరితోషబాష్పకణములు, మఱిమఱిఁ జిలికించె సాంద్రమకరందమిషక. 36

తే. మానిని యొకర్తు తిలకపువ్రానిపైని, లీలమీఱ నపాంగమాలికలు నించి
యలఁ జేసినదానిపై నసమకుసుమ, నికురములు మాలికలు గాఁగ నించె నపుడు.

ఆ. కేల నంటి యోర్తు లాలింపఁ బ్రస్ఫుటా, మోదరసవికాసమున రసాల
పాదపంబు దనరి పలుమాటు సహకార, మై ప్రియాళులకుఁ బ్రహర్ష మొసఁగె.

తే. రాజముఖి యోర్తు సిందువారంబుపైని, మేలివలతావి యూర్పుఁదెమ్మెరలు నింప
నలరి యది మేను పులకించినట్లు సాంద్ర, కుసుమవిసరాభిరామపై కొమరుమీరె.

క. మఱియుం గిసలయపాణులు, కర మొప్పఁగ నోళ్లు గట్టి గట్టిగ సుమనో
హరణోన్ముఖులై తమలో, సరసవిలాసానులాపచాతురి మెఱయక. 40

రగడ. చెలువ చెలువగులేటిపాటలు చీరి చేరిక నాలకింపకు

నలదు నలమపవనసమీరము వడల వడలఁగ నిచ్చగింపకు

మేలమేల తాంగి కడుదుమ్మెదలె మెదలెడుసాదలు దూతును
 చాలుచాలుగ నున్నబాలరసా సాలము లెక్కఁగోరెడు
 గుప్పుగుప్పున వాసనలఁ బైకొంచు కొంచునుగాక గాత్రము
 గప్పు గప్పురపుందుమారము కదలి కదలిచినంతమాత్రము
 వామవామకరంబుచే లతనంచి వంచితిబుద్ధితో నన
 లేమిలేమిటు పసరుమొగ్గలె యేరియేరినిఁ జూడ నీనన
 గరముఁ గరమున నలరుతమి మొగడలు గహుగఁ జాఁపి యేపునఁ
 నెఱువ తెరచిడి బోపెదవు పూఁచేసెఁజేసెటు లొదవుఁ గోపునఁ
 దనరు తనరుచి యంతకంతకుఁ దరము దరమును మదినిఁ జేరుచు

• నునుప నునుపగు మొగలివిరి నీకొప్పుకొప్పున వలపుమీఱుచు
 మాను మానునుఁ బోకబోదెమగువె మరువేశ్శస్త్రం బగుఁ
 జాన జానగుననలు గోయఁగఁ జాగి జాగిపుడేఘం బగుఁ
 బొగడ పొగడఁగఁ దగిన దిఁక నీబోటిబోటికి దీనిసుమములు
 తగవె తగవె మఱొండుపొదలకుఁ దాటి దాటి దొలంగుక్రమములు
 పూని పూ నిలువెల్ల ననిచినపొన్నపొన్నచెంత కరుగుట
 మాని మానిని మేలె యిచటనె మట్టిమట్టియ లఱుగఁ దిరుగుట
 తలరె తలరెడువిరులు దొరకినదాఁక దాకఘలంబు లేఱక
 యలసి యలసికతాపయంబులయంద యందఱు నుంటి రూరకె
 రమణి రమణీయంబుగాఁ గలరనము రనము చెలంగె మాటికి
 ప్రమదప్రమదము మీఱఁ బైకొని బహులబహులలు ద్రుంపనేటికి
 సారసారససారభము వెదచెల్లఁ జల్లనికొలనిచెంతను

• మీరి మీ రిపు డలవికెల్ల శమింప మింపనుటేమివెంతను
 ఎన్న నెన్నఁడు నెఱుఁగ మిటు పరువేల వేలతరంపుఁబువ్వులు
 కన్నె కన్నెఱుసేసి కోపము గ్రమ్మ గ్రమ్మఁ జనెదుదవ్వులు
 క్రింది క్రిందిగ రాదు యీకంకేలికేలికి విరులు పొందుగ
 నందనందమె బడలు టోగజయాన యానగ మెక్కి ముందుగ
 మధుపమధుపవనాదులను బగమాన మానసమున నుతింతమె

మధురమధురసకుసుమములు పలుమాఱు మారున కిడి భజంతమె.

41

• అనుచుఁ బసిగలననలెల్ల నపహరించి, మంచినరములు గూర్చి ధరించి కొన్ని
 యించువిల్కానిఁ బూజింప నెంచి యుంచి, చంచలేక్షణ లానందజుఁధిఁ జేలి. 42

• స్థలజలజవ్రజంబులఁ బదంబులకును నవగంధఘలంబుచే నాసలకును
 బొన్నకొన్ననలచేఁ బొక్కిళ్ళకును శిరీషమ్ములచేఁ బాహుశాఖలకును

మొగల్ తేకులచేతఁ దగ నఖంబులకును గురువిందగుత్తులఁ గుచములకును
గుందజాలములఁ జెల్వందుదంతములకు నుడుపుప్పుముల నధరోష్ఠములకుఁ
జే. బూని వనలక్ష్మి యాముద్గువుఁబోండ్ల, యనయవములకు నోడి యత్యంతభక్తిఁ
దవిలి సేవించె ననఁగ నుద్యత్ప్రసూన, భూషణాలంకృతాంగులై పొల్చి రపుడు.

ఉ. అంత వనంబు వెల్వడి సుధాంశుముఖుల్ జలకేలి సేయ న
త్యంతకుతూహలఁ బొదవి యందఱు నొక్కకొలంకు డాసి యా
చెంత విభూషణంబులును జేలలుఁ బ్రోగులువెట్టి నిద్దపుం
గాంతులు మీఱుపానడలు గట్టి చలం బెదఁ బుట్టి దట్టలై. 44

చ. ప్రకటముఖభ్రమద్భ్రమదపంక్తులు నీలపుతాలనేలనం
దుకములు మేఖల ల్హారయఁ దోరపుమందగతుల్ చెలంగ దా
మకకుచకుంఠముల్ పొదల మత్తిలి తమ్మికొలంకుఁ జొచ్చునే
నికగములో యనంగఁ దరుణీమణు లుల్లము లుల్లసిల్లఁగన్. 45

క. గుబ్బలబంటిజలంబుల, గొబ్బనఁ జొరఁబాటి యాచకోరేక్షణ లా
గుబ్బగఁ గొలను గలంచుచు, నబ్బరపా టొదన నోలలాడుచుఁ బేర్చెన్. 46

చ. ఒకగజరాజగామిని మహోత్పలపత్రవిలీనబంధర
ప్రకరముఁ బాఱఁదోల నవి పైదలనిద్దపుమోముఁదమ్మి ను
త్సుకమునఁ జేరి నాసఁ గని సొంపగుసంపఁగిమొగ్గ యంచు నొం
డొకదరిఁ జేర డెందముల నుబ్బి కనుంగొని రంగనామణుల్. 47

చ. కిసుయపాణి యోర్తు జలకేళి యొనర్పఁగఁ జన్నదోయి సా
రసముకుళద్వయం బనుచు రాగముతో నొకచక్రవాకి వె
క్కిసముగ ముక్కునం బొడిచి కామినిమోము సుధాంశుఁ డంచు సా
ధ్వసమునఁ బర్వవెట్టి తనవల్లభుఁ జేరెఁ జెలుల్ హసింపఁగన్. 48

చ. లలన యొకర్తు దోయిట జలంబులు ముంచి యిదేమిబోటి యి
జ్జలము వసంతమై యలరుచంద మటన్న్ గయాళి యశానె నీ
లలితకరాజ్జరాగ మిటులం బ్రసరించె నటంచుఁ బల్కి తాఁ
గిలకల నచ్చె జన్వనులు గేలి యొనర్చి రనేకభంగులన్. 49

క. ప్రకటేందిందిరయులేమై, వికసించినతెల్లదమ్మివిరిఁగన్గొని యం
దొకయహిరోమావళి దాఁ, బెకలించె సలూఠనేందుబింబం బనుచున్. 50

ఉ. అంబుదవేణి యోర్తు కలహంసములన్ బెదరించె శీతరు
గ్నింబనిభాస్య యోర్తు వెతఁ బెట్టుచు వీడఁగఁ దోలెఁ జక్రవా
కంబుల నున్నదద్విరదగామిని యోర్తు హరించెఁ బద్మసం
ఘంబులఁ జంపకప్రసవగంధి యొకర్తు మధించెఁ దేటలున్. 51

తే. అతివ లందఱుఁ గమలోత్పలాదికములు, గోయుచుండిన నం దొకకొమలాంగి
మొనసి కెంధామరలఁ గేల ముట్టదయ్యె, నుత్పలముల నిరీక్షింప నొల్ల దయ్యె. 52

చ. పదువు రొక రైఁ బట్టుకొని పద్మపరాగము మీఁదఁజల్లుచుం
జీదరక యోలయోల యని చేతులతాళము లూని కొట్టుచుం
గొదగొని గేలిసేయ నది గొబ్బున నీట మునింగి లోననే
కదిసి యొకరై పాదములు గట్టిగఁ బట్టుక యీఁచె మీఁదికిన్. 53

తే. కోకిలాలాప యోర్తు చీకామసేయఁ, బల్ల వానర యొకరామ పజ్జ నీఁగె.
మ త్తగజయాన యోర్తు చెయ్యెత్తి మొత్త, మరలి రంభోరుహరిష్యుమరువుచొచ్చె.
చ నలినదళాక్షి యోర్తు బిసనాళము చిప్పునఁగోవి చేసియ
మ్ముల నొకకొమ్ముమీఁద దనపుక్కిటిసీరముఁ జల్లి నీటిలో
పల మునిఁ గవ్వలన్ వెడలెఁ బైకొని దానికచం బటంచు శై
వలలత వట్టి లాగి మఱి వంచన నొంచె వధూటి విన్ననై. 55

సీ. కుచచక్రవాకముల్ కచచంచరీకముల్ ప్రపదకచ్చపములు బాహుబిసము
జాననపద్మంబు లంఘ్రహల్లకములు కటిసైకతంబులు గళదరములు
దరహాసఫేనముల్ దంతకేసరములు చారురోమావళి శైవలములు
నాభికావర్తముల్ నయనోత్పలంబులు వరవళివీచికావ్రాతములును

తే. దనర సరస్సులు నుతిసేయఁ దగువిలాస, సరసులము మేము మాకు నీసరసి యెట్లు
సాటి యగు నంచు నిరసించుచందమునను, గరటియానలు కొలనెల్లఁ గలచి రపుడు.

తే. ఇట్లు జలకేలి యొనర్పించి యిందుముఖులు, సరసి వెల్వడి మెల్ల నే దర్శింఁ జేరి
కుండినేంద్రుతనూభవకుంతలముల, నొడలఁ దడియార్చి పెద్దకొమ్ముడి ఘటించి. 57

చ. జిలుఁగుమణుంగుదువ్వలువ చెల్వుగఁ గట్టి పసిండిమేలుసా
మ్ములు వెసఁ బెట్టి క్రొమ్ముడినిఁ బువ్వులదండలు చుట్టి గుబ్బలన్
గలప మలంది నెన్నుదుటఁ గస్తురినామము దిద్ది ముద్దుగు.

మ్ములు సొబ గేర్పరించి సుషమంబుగఁ దారు నలంకృతాంగు లై. 58

క. భోజతనూజం దోడ్కొని, రాజసమున వనికి నరిగి రాజీవాస్తుం
బూజింపఁ బూని యొకచో, రాజితసహకారభూజరాజులనడుమన్. 59

సీ. బలుకప్పురపుటనంటుల నంటఁ బ్రాకినపరువంపుద్రాక్షపందిరులదరుల
మేటిగొజ్జెఁగనీటియేటిజాలునఁ జూలఁ బ్రబలినచెంగల్వబావిక్రేన
నుడివోనితావు లీనెడుమరందపువాన జానైనసంపెఁగమానిక్రిందఁ
బొదలెడుగురువిందపూఁబొదరింటిలో సొగసుఁజుదురురాలఁగతిమీఁద

తే. దళుకుగేదంగితేకులదళు గట్టి, కలువకెందమ్మవిరులమెల్క ట్లమర్చి
కమ్మపూఁదేనె చిల్కి సొంకవఘ్నుపూసి, లీలఁ బుష్పాడిరంగవల్లికలు దీర్చి. 60

తే. కెందలిరుసెజ్జ రచియించి యందు నొక్క, మేలిలపలీదళంబుపై మృగమదమున
సుమశరుని వ్రాసి వామభాగమున రతిని, నిలిపి క్రేనలఁ దద్బలంబుల లిఖించి. 61

సీ. అలరుగొజ్జెఁగనీట నభిషేక మొనరించి చంపకజాలకాక్షతలు నించి
గొన్ననసరముల జన్నిదంబులు వైచి మొగిలితేకులచేలములు ఘటించి
గమగమవలచుసాంకవగంధ మర్పించి కుసుమభూషణము లిం పెసఁగ నొసఁగి
కర్పూరభూషంబు నేర్పున నలరించి పద్మరాగంపుదీపములు వెట్టి
తే. హరిమధురసఖలవిసరాదికోష, హర మిడి వీడె మర్పించి హల్లకంబు
లేర్చి నీరాజన మొనర్చి నేర్చినట్లు, పుష్పబాణాసనునిఁ గూర్చి పూజసేసి. 62

ఉ. దండము నీను భూరిభుజదండవిమండనమండితేక్షుకో
దండవిము క్తచండతరదారుణసూనశరాహృతామితా
జాండకరండమండలనిరంతరజంతువితానమానసా
ఖండలధీరతౌగుణజగన్నుతకీరశకుంతవాహనా. 63

ఉ. అంబురుహంబకాయ చలితామితమానికదంబకాయ హే
మాంబరనందనాయ జగదర్పితసంతతనందతాయ నీ
లాంబుధ రోషమానసముదగ్రతనుద్యుతిహరిణే నమ
శ్శంబరవైరిణే యనుచు జాఁగిలి మ్రొక్కి నుతించి రందఱున్. 64

సీ. మిన్నంది యేస్త్రాద్ధ మెలఁగుచుండెడితేరు తియ్యనై రస ముప్పతిల్లు విల్లు
పువ్వుఁదేనియ లాని క్రొవ్వి మ్రోయుగుణంబు సాగసుఁదావులనీటు చూపు తూపు
ఫలవితానము మెక్కి పలుకుచొక్కపుజక్కి యున్నతాగమరూఢి నుండు దండు
వట్టిమ్రాఁకులు చివురెవ్వుట్టఁజేయుసఖుండు భువనాంతరక్రీడఁ బొడము సిడము

తే. నలరు జగదభిరామవిహారి ఎగుచు, మగల మగువల వలపించి మదిఁ గలంచి
కూర్పఁ గలనేర్పు నీకె చేకూరె నొర, మహితశృంగారసారరమాకుమార. 65

క. యేరీ నీసరి సరసవి, హారీ శూర్పకమదప్రహరీ హారీ
తారీ శుకపికగణసం, చారీ భువనోపకారి శంబురైరీ. 66

క. పంకరుహాసన హాసన, శంకరులును నీయమోఘసాయకములకున్
శంకాతంకము నొందుదు, రింకెంతని నీప్రతాప మెంతుము మదనా. 67

క. తోరముగ నిను భజింపఁగ, నేరము నీరేజబాణ నీ విఁకఁ గరుణా
సారముచే నేలు నమ, స్కారము లివె షోడశోపచారంబులకున్. 68

చ. పలుమఱు దెప్ప నేటికి నృపాలతనూభవ కంసవైరితోఁ
జెలిమి యొనర్చినప్పుడె పసిండిగృహంబున ధూపదీపస
త్ఫలరసగంధపుష్పముల భాసిలుకప్పురపున్ విడెంబులం
జెలఁగుచు మన్న ధోత్సవము సేయుఁ జూచి సురసీరుహంబకా. 69

- తే. శంబరేక్షణ యని విరోధంబు వలదు, విమలకమలాక్షి యీమహీరమణతనయ
పంచముఖమధ్య యనుచుఁ గ్రోధించవలదు, సమదహరిమధ్య యీబాల జలచరాంక.
- తే. అనుచు నతనుని నుతిగొని యతనిసతిని, రతినిఁ బ్రతిదినసౌభాగ్యవతినిఁ బొగడి
తద్బలంబులఁ బ్రార్థించి తలిరుఁబోఁడు, లింపు దళుకొత్త నృపపుత్రికిట్టు లనిరి. 71
- క. అలివేణీ పలతేనిం, గొలిచి కడుకొ వశునిఁ జేసికొంటిమి మదకో
కిలకీరశారికాదులు, చలమున నిఁకఁ గీ డొనర్పఁజాలవు సుమ్మి. 72
- చ. అదనునఁ దోటలోఁ గలతాతములెల్ల హరించి ఛక్రితో
మదనునిఁ బూజచేసి పలుమాటుఁ బ్రసన్నతఁ గాంచినార మే
కొదవయు లే దికొ మదిని గుండక నందకపాణిఁ జెందెదో
మధ్యకలహంసయాన పదమా ముద మాని నివేశసీమకుకొ. 73
- చ. అని మనుజాధినాథతనయకొ వినయంబుగఁ బల్కి వేగదో
డ్కొని వనితలో నిశాంతమునకుం జని కంజనిభాస్య కింపునం
దనరుమృదూక్తులకొ శ్రుతిహితం బొనరించుచుఁ జిత్రలీలలకొ
మునుకొని చిత్రనృత్తికిఁ బ్రమోదము నేయుచు నుండి రంతటకొ. 74
- క. వరుణవధూటీకుచతట, పరిశోభిత మైనకెంపుఁబతకము దీపుల్
నెరి నుర్విఁ బర్వె ననఁగాఁ, బరఁగెం జరతారుణాతపంబులు పేర్కొ. 75
- చ. అనుపమవైఖరిం గువలయప్రియుడై తగురాజుఁ బట్టబ
ద్ధుని నొనరించువేళకును దోయధినీరముఁ దేఁ దలంచి సొం
పున నపరాశయకొ సుదతి ముంచినమేల్మి పసిండిబిందె నా
దినమణిబింబ మస్తగిరిదిగ్వివరాశిని గ్రుంకె నత్తటికొ. 76
- తే. పాంథతతిమీఁద వలరాజు బలసి దండు, వెడలుచును మున్నె యెత్తింప విజయధాటి
నమరుకెంబట్టుపెక్కింబుగమి యనంగ, డంబుమీటుచు సాంధ్యరాగంబు మెఱసి
- తే. అరయఁ దమిఁజేరి రాజకాంతాళిఁ గరఁచు, శ్వేతరుగ్భావితునిరాక చిత్రపీఠి
నిలిపి పద్మిని ముకుళించె నెమ్మొగంబు, వెతలఁ గుందుచుఁ జక్రముల్ వీడఁదొణఁగె.
- ఉ. తృష్ణజెలంగ జక్కవలధీరత మింటఁ దలంకుచుండె న
తృష్ణమరీచి యంచు నిను నొల్లక వాసులక్షిశైత్యవ
ర్ధిష్ణుని రాకఁ గోరి తమతేనిఁ బయోనిధిఁ ద్రోచె నంచు న
వ్విష్ణుపదంబు వట్టుకొని వేమలునుకొ మొఱవెట్టుకై నడికొ. 79
- చ. విరహాల గెల్వఁ బూని సురవిం బికపట్టదకోటి నంతరాం
తరములఁ గాపువెట్టి వితతంబుగ మారుఁడు విశ్వరూప మ
చ్చెరువుగఁ దాల్చెనో యనఁగఁ జీకటి లోకములెల్ల నిండెఁ ద
క్కిరపరిము క్తకుంధవిశిఖంబు లనకొ దివిఁ బర్వెఁ దారకలో. 80

- సీ. మారుండు విరహిణీసారసాక్షుల నేయఁబూనినకెందమిపు న్వనంగ
 యామీనీగజరాజగామినిమోమునం బొదలుకుంకుఁచుక్కబొట్టనంగ
 హరిదరుణాధరమరునకు నారతిఁ బట్టిన హేమంపుఁబాత్ర యనంగ
 వాసవురొణి విలాసార్థముగఁ గేలఁ దాల్చినశోణరత్నం బనంగ
 తే. సమయకింకరుఁ డుదయాద్రిజగతిపతికి, సరవిఁ బట్టినపగడంపుటరిగ యనంగ
 నఖిలజనులకు లోను స్వాహ్లాద మగుచు, నిందుబింబంబు ప్రాగ్విశయందుఁ బొడమె
 తే. అతులశోభావిభాసితం బగుచు గగన, మహిఁ జిగిర్చినగుజ్జాలేమావి యనంగ
 నుడుపబింబంబు వెలుఁగొంద నడుమ నప్పుడెర నంకంబుగండుఁగోయిల యనంగ
 తే. సరసమై వసుగంధని స్తంద్ర మగుచు, నురుతరంబుగ ఘనమార్గయుక్త మగుచుఁ
 దోరమై సకలామయహారి యగుచు, నొనరె నెంతయుఁ బూర్ణచంద్రోదయరబు. 83
 క. అంబరతలమున శశభస్మ, ద్వింబము విలసిల్లె ధనశదీపుల నంతం
 డంబయి సలాంఛనం బగు, శంబరతారణునివిజయశంఖం బనంగ. 84
 సీ. గగనశేఖంబు ముక్తామార్జమున నభశ్చరభామినుల్ వెల్లచఱచిరనంగ
 సమయనర్తకుఁ డింద్రజాలంబు చూపుచు వెలిపుట్టములతెరవేసె ననంగ
 రజనీవధూటి నీరజవైరిఁ గూడి యానందించి పకపకనవ్వె ననంగ
 విబుధులర్చనసేయవిష్ణుపదంబునఁ దనరుసితాబ్జబృందం బనంగ
 తే. విరహిణుల రేచిపాంథుల వెతలఁ ద్రోచి, కోకముల నేచి తిమిరంబుగుహలఁదాచి
 కమలములఁ గ్రాచి మదచకోరముల బ్రోచి, యలరెజగములసాంద్రచంద్రాతపరబు.
 ఛ. శమనునిదుంతఁ బట్టుకొన్నెశక్రుఁడు దావెలియేనుఁ గంచు వే
 న్నమునఁబురారి నంది యని గాడుపునెచ్చెలిమేఁకపోతుపైఁ
 దమకముమీఱ నెక్కె నలధాతకుమారుని నెమ్మిఁ గాంచి హం
 సముగఁ దలంచె సాంద్రతరచంద్రిక లోకములెల్లఁ గప్పట. 85
 చ. తమము నితాంతశైవలము తారలు సారసితారవిందముల్
 కమలవిరోధిహంసము కలంకము పంకము చంద్రికాకదఁ
 బము నురువున్ హిమంబు శత్రుపత్రమరందముపై నభశస్థుం
 బమరెఁ గొలంకుచందమున నయ్యెడ సత్కవివర్ణనీయమె. 86
 క. అన్ని బిడపువెన్నెలఁ దమ, కన్నులఁ జెన్నమరఁ జూచి కన్నెలు నెలరా
 గిన్నెల నాసన మిడి పలు, చిన్నెలఁ బానంబు నేయఁ జెలఁగిరి వేడ్కన్. 87
 క. మదిరాక్షులార రాకె, మదిరాపానంబు చేసి మఱి యందఱమున్
 మది రాగిలి క్రీడింపుద, మదిరా యప్రాప్యవస్తు నబ్జెం జేలువై. 88
 క. వాసవముఖసురనికరము, లాసన మొక్కించుకంత యానినమఱి తా
 రాసనాశంబులపై, నాసనహేమంపుదురె యెటుఁగన్ రెది యర్చుచున్. 89
 క. రాసనాశంబులపై, నాసనహేమంపుదురె యెటుఁగన్ రెది యర్చుచున్. 90

ఉ. కుందనపుంగలంతికలుఁ గోరలు నుంచి యొకరొక్కరైకున్

విందులు సేయుచున్ సొలసి వీనులు మూయుచు గ్రుడ్లు ద్రిప్పుచున్

గందము లిచ్చగించుచును కందువపల్కులఁ గేరి నవ్వుచుం

జందనగంధు లయ్యెడను సాత్వికభావములన్ మెలంగుచున్.

91

చ. గరిత యొకర్లు హేమచషకంబునఁ జందురునీడ చూచి హా

వెలువక గిన్నెలో నిటికి వీడు హరింపఁగఁ జాగె సీధువీ

నెలువగుదొంగఁ బట్టుకొని నేడు మొదల్ పదియాలు ప్రక్కలై

ధరఁ గృశియింపఁ జేతు నని దబ్బురలోన మధిందెఁ జేతులన్.

92

క. వలిదెమ్మెర మెల్ల నె యొక, చెలిపయ్యెదకొంగు దొలఁగఁజేసిన నది రం

జిలి బయలు గొఁగిలించెం, జెలఁగి తనహృదీశుఁ డిట్లు చేసె నటంచున్.

93

చ. కలికి యొకర్లు చంద్రికలుగాయ శశాంకునిఁ జూచి యోయి వె

న్నెలదొర బావ నన్నుఁ గని నీ విపు డేటికి నవ్వె దూరకే

నిలునిటు నేను ని న్నగఁగ నేనె క్రమ్మట నలచుఁ బల్కి తా

నెలమిని మోరయె త్తి యిహిహీ యని నవ్వె మదంబుపెంపునన్.

94

క. చెలి యొకతె తనదుమదిరా, కలశంబులు గొనఁగ నీకుఁ గారణ మేమే

తులువ యని యొకతె గురుకుచ, కలశంబులు వట్టి లాగె గ్రద్దటి యగుచున్.

95

సీ. సఖులార కుమ్మరసాచితీరున భూమి తిరిగె నంచును గేలు ద్రిప్పె నొకతె

చుక్కలన్నియుఁ జేరి గుర యెత్తుగొనిపోయె నంచు నూరక పల్వరించె నొకతె

వలరాచబావ మే నిలిగింతగొలుపక తలతల యని పూని పలికె నొకతె

రాజ నాతో సాటి రాదు రంభ యటంచు వేడుకతోఁ బాత్రలాడె నొకతె

తే. పెక్కు బెటఁగుల నిటువలెఁ జొక్కుచుండి, రపుడు నృపపుత్ర విరహార్తి నలసి సొలసి

నింగి నంటి వెలింగెడునీరజారి, గాంచి తమకంబు మించి నిందించఁదొణఁగె.

96

చ. అకట నిశాటపాంధనివహంబుల నేచుఖులుండ వొటనిన్

సకలనిశాచరారి యగుశౌరి యెఱింగియుఁ బూని కాచె నీ

వకలుష మైనయవ్వధుసమాఖ్య ధరించుటఁ జేసి త్రుంపఁజా

లొక తనఁజేరివాఁ డని తలంచియె లోకులదుష్కృతంబునన్.

97

తే. కువలయాహ్లాదకరుఁడవై కొమరుమీఱు, రాజ వని నిన్ను ద్విజనికరంబు లెపుడు

ప్రణతిసేయరగే సహహ యిబ్బంగి నీకు, వలదు చక్రహితత్వంబు వనజవైరి.

98

క. సిరితోఁ బుట్టినమాత్రనె, సుసగుణం బేలఁ గల్గు చంద్రా నీ కా

సిరితోఁ బుట్టియ కాదే, సరసుల నేచుచు నలక్ష్మి జగతిం దిరుగున్.

99

ఉ. రాజ సేవలచుఁ జక్రముల రావులఁ బెట్టుచునుండి రేలు ని

ర్వాహుఁడ సంచ విష్ణువదనమరతినఁ బోవునె దుష్కృతంబునీ

రేజవిపక్ష నిక జలువతేడు వడిం గబళించుగాఁక నీ

యోజఁ జరింతు నంచుఁ గద యొల్లదు పద్మిని నిన్నుఁ గన్గొనక.

100

తే. తుహినకరశూలి నిను గురు ద్రోహి నగుటఁ, దనమది నెఱింగియును లింగధారి ననుచు

నెత్తి కెక్కించుకొనుటకు నీకు నష్టఁ, డని యతనివైరి మరుఁ గూడ నర్హ మగునె.

క. హరికిక ముద్దుమరందివి, సిరికిం దమ్ముడవు విశాలశీతాంశుడవుక

హరునకుఁ దలపువ్రబంతివి, తరుణుల నలయింప నింకఁ దగదు శశాంకా.

102

క. తామసిని గూడి యకటా, వేమఱుఁ బద్మినుల జాల వెతఁబెట్టెదు నీ

వేమిటిరాజపు చెపుమా, శ్యామలపక్షం బొకింత నైపవు చంద్రా.

103

నీ. జడభావమున రేలు కడువడిఁ దిరుగుచు నొకతటి నంబరం బొల్లకుండి

చెలఁగి యెప్పుడును రిక్కలతోనె లోకమై శుచిరుచుల్ సగ మెక్కుచో నెఱుగక

తమ్ముల కెంతయుఁ దలనంపులుగఁ జేసి కువలయం బెలమిఁ గన్గొని హసింపఁ

గొంకక గురునకుఁ గీ డొనర్చుచు మది మలినలక్షణమున వెలయుచుండి

తే. ఎరుసతోఁ బున్నమకు నమవసకు నెల్ల, జగము లెఱుఁగంగనెక్కుచు దిగుచునుండు

కళకలుగ నీకు మఱి వివేకంబు గలదె, విరహలోకాపకారి పంకరుహవైరి.

104

మ. మకరాంకుండు విజృంభమాణుఁ డగుఁ బ్రేమం గృష్ణపక్షంబునం

దకటా యెప్పుడుఁ గృష్ణపక్షమున నీ వార్తిం గృశం జౌదు వే

మొకమాటక మఱి మీకుఁ జెల్లి యలరెక ముఖ్యానుకూలంబుగా

సకలంబుక వివరించి చూడుము శశీ సర్వజ్ఞచూడామణి.

105

శా. నీవు న్నేమును గీడ సేయుదుము పూన్కిం జాళువామేడపై

భావింప న్తును పిన్ననాఁడు గనకాభాతిక హితం బయ్యె మా

త్రోనక రాకుము వద్దు న ద్దికను నీతోఁ జెల్లి పల్కాఱునుం

గావింపం గొఱగాదు నీ కొకనమస్కారంబు తారాప్రియా.

106

క. అని వనితామణి యిటు ల, వ్యనజారిం దూరి చేరి వైరముమీఱక

ననతూపు లేయుమరునిం, గినుక మదిం బొడమి యదలకించుచుఁ బల్కెక.

107

క. మరుఁడా విచలితసకలా, మరుఁడా గరుడాసనునికొమరుఁడా సుమతో

మరుఁడా విరహులపై వే, మరు డాయఁగ రాకు కూరమతి పామరుఁడా.

108

క. నేర మొకింతయు నెన్నక, కేరుచు వేమాఱు నూరకే తెరువరులక

భీరువుల నేచు టిది యొక, శూరత్వము గాదు సుమ్ము సుమకోదండా.

109

నీ. పంకసంకరమునఁ బొటిల్లు పైకైంబు విషసముద్భవములై వెలయుతూపు

లరయ నెప్పుడుఁ బండ్లు గొఱికెడుగుఱ్ఱంబు కుజనుల నలరింపఁ గోరుసఖుఁడు

ఘనుల దవ్వుగ విడఁగాఁ దోలుసచివుండు మధుపానమదమున మలయుగుణము

ముక్కలై వెండియు మొలచుకన్నులవిల్లు మదిఁ జైత్రలీలలు వెదకుబలము

తే. గలిగి యతనుడవై జగంబులకు నెందు, గానఁగారాక మెలఁగుతస్కురుడ వీవు
విరహిణుల నేచు టిది యెంతవెంత తుఁప, నఖిలలోక్తి కసంచార హరికుమార.

క. పృథివిఁ బరాశరకులనిర్మథనునితనయుడవు నీవు మఱి గుణి వగుదే
వృథ యగునె యథాబీజం, తథాంకుర మటన్నమాట తాపసవై రీ. 111

తే. తండ్రిపగ మాన్చు టుచితంబు ధరణియందుఁ, దనయులకు నెల్ల నది యబద్ధంబుచేసి
మధువిరోధికి సుతుడవై మదన నీవు, మధుసఖుడ వౌట యేలాటిమతిము చెపుమ.

క. మదమునఁ బొదలుచు నింతయు, నొడుఁగక బ్రహ్మపరాధ మొనరించిననీ
కదనున సుదతుల నేచుట, మది నరయఁగ నింక నెంతమాత్రము మదనా. 113

శా. లోనం జుట్టమఫోలె వ ర్తిలుచు నిన్ లోకాపకారానుసం
ధానున్ భస్మము చేసినట్టిప్రమథాధ్యక్షేక్షణోద్యద్భృహ
ద్యానున్నేహవిహారి యౌ టెఱిఁగియున్ బాటింప కీ వెప్పుడున్
మానం జాలవదేమి గంధవహుదుర్మంత్రాంగ మబ్జాంబకా. 114

తే. విను మనోజాతసడ్లకుఁ డనుచుఁ దనకుఁ, గన్నుగాఁ జూచి తల నిడుకొన్నహరునిఁ
గూడి నిను బొడిచేసినకుముదమిత్రుఁ, దరయ నీకెట్టుగాఁ జుట్టమయ్యెఁ జెపుమ

ఆ. మేనమామ యనుచు మానుము సఖ్యంబు, వరుసగాదు శ్వేతకరునితోడ
నలినబాణసర్వనాశాయమాతుల, యనెడుమాట వినవె జనులవలన. 116

తే. అనుచుఁ దనుఁ జాల వెతఁబెట్టునసమశరుని, నింద గావించిమఱియునయ్యిందువదన
మందగతిఁ జేరి మేనెల్లఁ గందజేయు, గంధవహుఁ గూర్చి పల్కె నాగ్రహముతోడ.

చ. జ్వలనునిచ్చెల్లిచేసి కలుషంబునఁ జిల్వలతేనికోటలం
గలవిసమెల్ల రాసికొని గబ్బితనంబున మిన్నుముట్టి నీ
విలఁ బలుమాటుఁ ద్రిమృదుట యెల్ల ను బాంధకదంబకంబులన్
గలఁచఁగఁ బూని కాక యిఁకఁ గారణ మెయ్యది సోకుదయ్యమా. 118

చ. అజపదలీల గాంచి సకలాగమపద్ధతులన్ మెలంగుచుం
గుజనులపండ్లు డుల్చి యధికుం డగుచక్రికిఁ దృప్తిసేయుచుం
బ్రజలకు నెల్లఁ బ్రాణమయి భాసిలుచుండెడినీకుఁ బాంథులన్
వృజినమతిం గలంచుట వివేకము గాదుగదా సమీరణా. 119

ఆ. పవనశశియు నీవుఁ గవగూడి రాజస, మొప్ప మిన్ను ముట్టి యూరకున్న
తెరువరుల నలంచెదరు చక్రధరుడు మీ, పని యొకింత గొంచెపలుపకున్నె. 120

చ. అని నచియించి యామధుకరాలకజాలకమేను మీనకే
తనుఘనవేదనం బొగులఁ దాళఁగఁజాలక లేచి పాన్పుపై
నునిచినక్రాన్ననల్ గని యయోదయ యింతయులేక మీ కిటుల్
వనజదలాక్షులార నవవహ్నికణంబుల నింపఁ జెల్లునే. 121

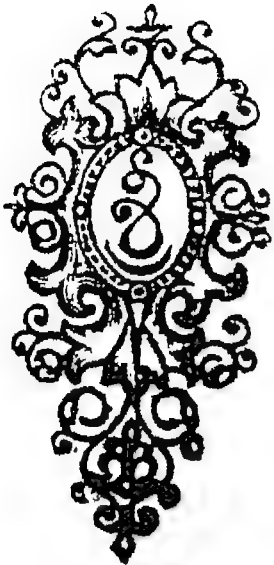
- క. మార్తాండుఁడు పండ్రెండుక, మూర్తుల నేకీభవించి మునుకొని మింటక
నర్తించుచున్నవాఁడీ, యార్తికి నోర్వంగఁ గలరె యజరుద్రాదుల్. 122
- ఉ. అద్దిర గంధవాహుఁడు దవానలకీలులు గ్రుమ్మరించుచుం
దద్దయు వీనఁగాఁ దొడఁగె దైవసహాయ మొకింత గల్గి వే
సుద్దు లిఁకేల నవ్వులుగఁ జూడక వేడుక నాదరించి యో
ముద్దియలార మీ కిపుడు మ్రొక్కెద నివ్వడగాడ్పు మాన్పరే. 123
- తే. పరభృతంబుల కారామగరిమ చూపి, శుకములకు సాంకవము వేసఱక యొసంగి
భ్రమరవితతికిఁ గనకవర్షంబు నించి, యడుగుకొనరమ్మ రొద మానునట్లుగాను.
- క. మధుకరములరొదలకు మ, న్నధుకరములనలన వెడలుమార్గణములకు
మధు పరభృతమయ్యానిల, విధుకరముల కోర్వంగుండె విధియైనఁ జెలీ. 125
- ఆ. అనుచుఁ గళవళించునంగనఁ గనుఁగొని, యనుఁగుజెలులు విస్తయంబు నొంది
కములనదన కిపుడు ఘనమయ్యె విరహార్తి, శిశిరవిధులు వేగ జేయుఁ డనుచు. 126
- ఉ. క్రొన్నన పాన్పుపై నునిచి గొజ్జెఁగనీర్తెయిఁ జిల్కి సిబ్బెపుం
జన్నులచందనం బలఁది చారుమృణాళలతావితానముల్
చెన్నుగ బాహుమూలములఁ జేరిచి కప్పురపుకొరజంబు వా
ల్గన్నుఁ నూఁది పూవినకఱ్ఱు వీచి యనేకధంగులక. 127
- తే. శిశిరకృత్యంబు లొనరింపఁ జెలియమేన, నింకెఁ బన్నీరు చూత్కార మెసఁగఁజండ
నంబు వెసఁబూదియై రాలె ననలుఁ దలిరు, టాకు లెల్ల ను బాడిపొడియయ్యె నపుడు.
- ఉ. అబ్బురపాటునొంది చెలులందఱుఁ గ్రమ్మఱ శైత్యకృత్యముల్
గొబ్బున నాచరించి మదకోకిలవాణి మెయిం దిటంబుగాఁ
బ్రబ్బినతాప మార్చి మృదుభాషుల మెల్ల నె యుల్ల మెల్ల పె
ల్లబ్బఁగఁ జేయుచుం దవిలి యొద్ద మెలంగుచు నుండి రెంతయుక. 129
- క. నరనాథతనూభవ యీ, సరణిం దరుణులును దాను జాగరదశచే
బొరలుచు నుండెడితేటిఁ బుష్కరతలమున వేఁగుజుక్క సరవిం దోఁచెక. 130
- తే. మరుఁడు పగఁ బూని ధారుణిపరశనూజ, నేఁచుచున్నాఁడు వేగ రావే యట్లంచు
దమకముగనుగ్రమూర్తియౌదైవమునకు, మొఱుయిడినరీతిఁగృకవాకులఱవఁదొడఁగె.
- క. కుంటలు దాఱ ఖగంబులు, కలకలనాదములఁ గేరఁ గలువలతేఁ డ
స్వలిదిశకు జాఱ లోకులు, తెలివిం దనరారఁ దూర్పు దెలతెలవాఱక. 132
- చ. తిమిర మణంగె జక్కవలు ధీరతఁ బొంగె విటివిటాళికిం
దమకము చెంగెఁ జుక్కలు యథాయథ లౌచుఁ దొలంగె ఖిన్నతక
గుముదతేతుల్ ముణింగె మదనుండు శ్రమంటున లొంగెఁ బద్మినీ
సమితి చెలంగెఁ దుమ్మెదలు సంతస మూని మెలంగె నయ్యెడక. 133

- చ. వెలుగులతేడు తమ్మిచెలివేడుకకాడు తమంబునూడు చు
క్కలదొంగజోడు నిచ్చలును గల్వలరాయిడికాడు కోరి మ్రొ
క్కులు గొనువాడు జక్కవలఁ గూరును నేరుపుకాఁగు భానుఁ డు
జ్వలతందీప్తుల నైఱసె వావిరిఁ దూముఁగొంపమోచటన్. 134
- తే. చక్రములు వేడక నుప్పొంగి సరసు లలర, నఖిలనిశలఁ దమోగుణం బణఁగఁజేసి
కాశ్యపిభజింపఁ బ్రభమితీఘనపదవినిఁ, జెందియంతెంతకును బ్రకాశించెనినుఁడు.
- తే. అప్పుడు నృపశేఖరుఁడు సమయార్హవిధులు, దీర్చి సచివాప్తబంధుసుధీపురోహి
తాదులను గూడి విమలశుద్ధాంతమున శుభోత్సవాసక్తుఁడై వేడక నొప్పుచుండె.
- క. భేరీకాహళనిస్సా, తారావము లొకట నింగి యదరఁగ మొరసెం
జోరులు సాలంకృతఁడై, భూరితరామోదములను బొంగిఁగ నంతన్. 137
- చ. ఘనసమరావనీవిజయకారణవారణఘోటకావళుల్
మునుకొని రాఁగ దుందుభులు ముందర మ్రోయఁ జమాసమూహముల్
వనధితరంగమాలికలవై ఖరితో నరుజేఁ జిత్రకే
తనములు చామరంబులును దద్దయుఁ జెంగటఁ బూని పట్టఁగన్. 138
- తే కదిసి యిరుగడ వందిమాగధులు పొగడ, పృథులకాహళశంఖముల్ పెల్లు మొరయ
రుచిరకాంచనమయరథారూఢు లగుచుఁ, శేరి ధరఁ గుర్రాజకుమారులెల్ల. 139
- క. అరుదులుగా మఱిమఱి తమ, బిరుదులు మెఱయించుకొనుచుఁ బృథివి చలంపన్
గురుతరజై భవములతో, వరుసను దన్నగరమునకు వచ్చిరి కడిమిన్. 140
- మ. గజనూధంబులు భర్త నిర్మితతాంగంబుల్ తురంగంబులున్
వృజనంబుల్ మణిచామరంబులు నవీనాందోళికాడోలికా
ధ్వజముక్తారచిత్రతపత్రములు నుద్యల్లిలఁ దన్ గ్రస్తుఁగా
ధ్వజనీనాథులఁ గూడి చేదిపతి కేవన్ వచ్చె నవ్వీటికిన్. 141
- చ. సకలవిధంబులన్ గణఁగి చైద్యున కేము విదభ్రరాజక
న్యక నొనఁగూర్తు మంచుఁ జతురంగబలంబులతోడఁ గూడి భీ
ష్మకనరపాలుప్రోలికి వెసం బఱతెంచిరి యుత్సహించి పౌం
ప్రకుఁడును దంతవక్త్రుఁడు జరాసుతసాల్యవిమారకాదులున్. 142
- తే. ఇవ్విధంబునఁ దేజంబు నివ్వటిల్ల, నరుగుదెంచిన మేదిసేవరుల నెల్ల
నెదురుకొని పూజ లొనరించి హృదయశుద్ధి, తోడఁ దనరాజధానికిఁ దోడితెచ్చె.
- క. ఆజనపతులకుఁ గనకపు, భాజనముల షష్టసానుపానంబులుగా
భోజనము లిడి గజాశ్వస, మాజనవాభరణవసనమణు లొసఁగి వెసన్. 144
- తే. భాసురావాసములు విడిపట్టు లొసఁగి, భూసురాశీర్వచనరూఢిఁ బొదలి మంద

- హాసవికసిరేషదన్వాబ్జభాసమానుఁ, హగుచు నుసొప్పంగెఁ గుండిననగరవిభుఁడు 145
 తే. అనుచు సూతుఁడు శౌనకుఁడాదియైన, మునులకెఱిగించెనంచు వ్యాసునిసుతుఁడు
 విజయపాత్రునకెఱిగించవినినరెంద్రుఁ, హవలికథయెల్ల వినఁగోరియడుగుటయును,
 శా. గాకీచిత్తసరోజస్పంగభువనఖ్యాతాహృతానంగక
 హ్వరాబ్జాకినిభాంగభాసురకరాంభోజాతసారంగకే
 యూరీభూతభుజంగదీనసముదాయోద్యత్కృపాపాంగవి
 స్ఫారాంభోధినిషంగమంగళజటాభారాశ్రింగంగాపగా. 147
- క. దక్షింకరహరిసుప, రోర్వోర్వధరధీరశర్వయుతాధిపగం
 ధ్వాసర్వగదుర్వహ, గర్వారివిరామసీతికాపురధామా. 148
- మణిగణనికరము సురవరహరినుతసురుచిరచరణా, పురహరశివకరబుధజనశరణా
 గరగళశశిధరకరతలహరిణా, చిరతరయశసరసిజశరహరణా. 149
- మాలిని. కరతస్కృతశూలా ఖండితారాతిజూలా, పరిచితగిరిబాలా భాసురానందలీలా
 నిరుపమగుణశీలా నిత్యవిజ్ఞానమూలా, సురుజనమతలోలా కుంభిచర్మోరుచేలా.
- గవ్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదలబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కాండి
 న్యసగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మన
 నామధేయప్రణీతం బైన కుక్తిణీపరిణయం బనుశ్చంగారప్రబంధంబునందుఁ
 నృతీయాశ్వాసము.

చతుర్థాశ్వాసము.

26073
25-5-72.

మత్స్యీతపురానిశ
ధామజగత్ప్రణతే నామదనుజవిరామా
భూమిధిరోత్తమకన్యా
కోమలవదనాబ్జశృంగ కుక్కుటశింగా.

1

తే. అవధిరింపుము సూతుఁ డిట్లఖిలమాని, వసుం కెఱిగించినట్లు లావ్యాసపుత్రుఁ
డవలికథయెల్ల భరతకులాధిపునకుఁ, చెలుపఁగఁ దొడంగి యిట్లని పలికె నపుడు. 2

తే. అవనివర మున్నె తొలునాఁడు హరిని బిలువ, నవనిపఱిపు త్రి యనిచిన యగ్రజన్త
వర్కుఁ డత్యంతహృదయతాత్పర్య మూని, యాశుగతి ద్వారకాపురి కరుగుచుండి.

మ. చని యవ్విప్రనరుండు గాంచె నెదురం జంబీరమందారచం
దనమాకందకదంబనింబవకుళ ద్రాక్షాలతాధారముకొ
ఘనకంఠీరవశేరవేభహరిణిగంధర్వసంచారముకొ
మునిసందోహవిహారముకొ మధుర్దురీపూరంబుఁ గాంతారముకొ.

4

సీ. శుకభరద్వాజకౌశికవరద్విజసభాభవనమై నైమిశాటవివిధమునఁ
సక్రరంభాపారిజాతకై రావతఖ్యాతమై నాకలోకంబుకరణి
భైరవపంచాస్యభద్రేశముఖశివాసేవ్యమై కైలాసశిఖరిపగిది
నబ్బచక్రఖగేంద్రహరిఁ సత్కమలాకరంబై వికుంఠపురంబుమాడ్కి

తే. నలరుహిమజలమధుర్దురీతలసితాశ్రు, పులి ననల నాస్త్రకలనాప్రభాకరుత్త
సలిలసంసి క్తభిల్లయోసాప్రయాధి, కానుమోదకమారుతం బన్వనంబు.

5

తే. పుద్గినులఁ గూడి సంభోగ పరివశమునఁ, దనరుపున్నాగినికరసత్తమములందు
భోగినులఁ గూడి హృదయానురాగమున భుజంగపతిజాలమచటనున్నాంగుచుండు.

సీ. కరులు మేఘములు శీతరకదంబము వాన కీచకధ్వనులు భేకీరవములు
చెంచుముద్దియల మేసిగులు మెఱుంగులు మణిఘృణులొ హరిన్మర్తంజరుచులు
చమరికావాలసంచలనములొ పవనములొ మృదులసాంకవమృగీమదముబురద
కపురంబునురువుసింగపుటొప్ప లఱుములు హిమజలపూర మిం పెనఁగునటద

తే. హరినఖరదారితోన్ దద్దిరదకుంఠ, గళితముక్తావళుల్ వడగండ్లగములు
గాఁగ వర్షాగమంబు వైఖరిని దసరు, నవ్వనస్థలి వాటి యత్యాశుగతిని.

7

చ. చనిచని ధారుణీవిబుధచంద్రుఁడు మందర డెంద ముబ్బఁగాఁ
గనుఁగొనె నక్రకర్కటకకచ్ఛపమత్స్యపదర్దురోద్రమున్
ఘనతరతత్వజాలపరికల్పితభద్రము నిర్మలాఝోర్తికా
నినదకదంబసంతతవినిద్రముఁ బశ్చిమదిక్సముద్రమున్.

8

ఉ. ఛీనకొటి కెప్పుడు నదీనము చేరి ఘనుల్ వసించినన్
జీవన మిచ్చుభన్యఁడు ప్రసిద్ధి వహించినబాహుశ్రయుం
డావనరాశిభూసురున కర్ష్యముఁ బాద్య మొసంగె నూర్తికా
పావనసీరపిందువులు పాదయుగంబునఁ జిల్కరించుచున్.

9

క. వేలానలదేలాము, జాలాఖిలసుమసమూహసౌరభలహరీ
లీలాకులబాలానిల, మాలావిలసనము లార్యమది నలరించెన్.

10

చ. ఉదధిమహారవంబు లపు డుర్విసురాధిపుఁ డాలకించి తా
మదిఁ దలఁచెన్ యదూర్ద్వహునిమందరదేశమునందు ముందుగా
సదమలదుందుభిధ్వనులు సాగెఁ గదా శుభసూచకంబులై
కొదవ యిఁకేమిలేక సమకూరెఁ బ్రయోజన మంచు నుబ్బుచున్.

11

చ. తలవిటపిప్రసూనకలితభ్రమరావముల్ సుగీతముల్
పటుతఁఘూర్ణితధ్వనులు భన్యమృదంగనినాదముల్ సము
త్కటజలపక్షిరావములు కాంస్యపుఁదాళములై చెలంగఁగా
నటన మొనర్చుమానిను లనం దగి వీచిక లొప్పె నీరధన్.

12

తే. హరిహాయునివజ్రధారకు వెఱచి యమిత, వాహినీనాథుఁ డంచు నవ్వారిరాశి
యండఁ జేరుక నిల్చినకొండ లనఁగ, నిసుకతిన్నియగములు సొం పెసఁగె నచట.

క. సందరమున నురు వలచె ము,కుందుని పెండ్లికిని బిలుచుకొఱ కరిగెడుభూ
బృందారకుఁ గన్గొని యా,నందంబున నప్పయోధి నవ్వె ననంగన్.

14

తే. మీనవృశ్చికకర్కటమిథునమకర, హరివృషాదులు రాసులై యలర నుడువ
తరణు లిందులఁ జరియించుటరుచె యనుచు, నెండె దైవజ్ఞమణియామహీసురుండు.

ఉ. వాతకమూఁగ బట్టుచు నవారితకౌతుకతీలఁ దేలుచో

మేలగుగుబ్బచన్దనమిఁదెలియంబులు జాతి యున్నలేఁ

జూరిముద్దుగుమ్మలకుచంబులు బంగరుచెంబు లన్తదిం

జాలఁగ నిచ్చఁ గన్గొనియె ఛాందసుఁ డజ్జలరాశిచెంగటన్.

16

సీ. బహుతరవాహినీపరివృతుం డయ్యును గడు నీబృహముగ భంగంబు నొండె
ఘనులకు జీవనం బొనఁగూర్చుచుండియు సంతతంబును గలఁబర్వ మూనెఁ

- దవిలినమర్యాద దాటక యుండియుఁ బరిపరివిధముల శ్రమ వహించె
ద్విజసమూహముల కధీనమై యుండియు బాడబార్తిఁ గృశింపఁ బాలు వడియె
తే. గటకటా దైవ మెటునంటిఘనులనైనఁ, గట్టిఁడితనంబుచే వెతఁ బెట్టుచుండు
నంచు రత్నా కరునివిధం బెంచె నపుడు, పండితశ్రేష్ఠుఁ డైనయాబ్రహ్మణుండు. 17
- క. ఇతఁడే కమలావాసుఁ, డితఁడే తథ్యము సుస్వతీకుఁడు నితఁడే
క్షీతి నబ్జాంకుఁ డటంచుకొ, ధృతి నెంచెఁ ద్రిమూర్తులుగ సుధీవరుఁ డుదధికొ. 18
- క. అని మది నెంచుచు భూసుర, తనయుఁడు వేవేగ నరుగుతఱి మార్గస్థం
బున నొకచోఁ గనుఁగొనె శో,భనైనతకాచలంబుఁ బ్రమదము మీఱకొ. 19
- సీ. అభ్రాపగాహటకాబ్జపరాగసంఛాదితాఖిలరత్నసానుతలము
కిన్నరకన్యకాగీతరావామోదకటకచరద్దినౌకశ్చయంబు
మండితోన్నతవేదండతుండోద్గిర్ణికరధారాభిషిక్తభూమి
హర్యక్షమృగయావిహారలంపటకిరాతాహృతఘోరగుహంతరంబు
తే. ఘనమునీంద్రోత్తమాశ్రమచనరసాల, సాలకిసలయఘలరసాలోబాల
శారికాకీరకోకిలచక్రవా, హరినినదంబు నైవతకాచలంబు. 20
- సీ. ఘనంబుకెల్లను దానకం బగుధీరుండు ప్రతిదినకల్యాణభాసమానుఁ
డురుఘలంబులు విప్రురులకు నిడుదాత హరి గజద్వేషుల కాకరంబు
కోరి వంశోద్ధారకుల హగుచతురుండు గోత్రవర్గములోన గురుతరుండు
పరవాహినుల పెండు వెఱవనియచలుండు కలితాగమస్థితి నలరుమేటి
తే. యాధిరాధికుఁ డననీసురాగ్రగణ్యుఁ, గాంచి కలరవరుతనూక్తిఁ గదియఁ బిలిచి
పూజ గావించె సరసమహిజకుసుమ, విసరములు మీఁద రాల్చి సంతసము మీఱ.
మ ప్రకటైరానతపారిజాతతిరురంభాశక్రహేమాహృతా
దికసంశోభితమై సమస్తసుమనస్తేజస్సదామోదమై
యకలంకం బగుదేవతానగరిచాయం బొల్చి భూభూమిభృ
త్స్యక్తిరోత్తంసము విప్రువర్యునకుఁ జేతఃప్రీతి చేసెం గడుకొ. 22
- సీ. నానాప్రసూనప్రలీనోన్నదాలీనతానమానములు గీతములు గాఁగ
జారుమారుతపూరితోరుకీచకనినాదములు చొక్కపుటుపాంగములు గాఁగ
ఘలరసకిసలయాస్వాదలోలుపఖగధ్వానముల్ కంచువాద్యములు గాఁగ
ఘనదరీతలఝరీకల్లోలమాలికాధ్వనులు మృదంగనాదములు గాఁగఁ
తే. గేరి నటియించుసరసమయూరికాక, దంబములు నర్తకులు గాఁగ డంబుమీఱి
కొలుపుసేయుధిరాధీశుచెలుపు చూచి, సంతసం బంచె నయ్యగ్రజన్తుఁ డపుడు.
చ. తనులతలు న్నితంబము లుదగ్రపమోధరముల్ ప్రవాళశో
భను గనుపట్టుమోవులను భాసురగండములుకొ మణిద్యుతుల్

ఘనగజయానముల్ భ్రమరకంబులు సత్కలకంఠనాదముల్
దనరఁ జెలంగుసానులవిలాసము చూచె బుధేంద్రుఁ డుబ్బుచున్. 24

తే. పినుకకుఁ బండు వయ్యె నహీనమై న, వీనమధుపానశీనకులీనసూన
తీనసదలీనసంతానతానమాన, చూనగంబున ధరణీసురాన్వయనకు. 25

తే. నాగకదలీకదంబపున్నాగశల్య, రోహిత్య శివాదులఁ బ్రోచు మఱియు
నాగకదలీకదంబపున్నాగశల్య, రోహిత్య శివాదులఁ బ్రోచు నద్రి. 26

ఉ. భిల్లసరోజులొచనలు పింఛపటంబులు గట్టి గట్టుపైఁ
దెలుగఁ గ్రేవనేయ శశిబంబనిభాస్యలచన్దవల్ విరా
జితెడునిప్పుకం ప్లనుచుఁ జేరి కనెం బ్రభుదర్శనార్థమై
యల్లుమునందు నస్తుహిసురోత్తముఁ డుట్టి హరింకఁ గోరుచున్. 27

సీ సొకంతాకృతి నెఱిఁ బూని యానందతాండవం బాడుశిఖిండితతుల
రామనామం బజస్రముఁ బఠించుచును సత్ఫలవాంఛ నల రెడుచిలుకగములు
సుసాగమస్థితు లరయుచుఁ గృష్ణలీలలఁ గేరుచుండుకోకిలకులములు
సుమనోభిరూఢిచేఁ జొక్కి మన్తధగురుసేన సేయుమధువ్రతావలులును
తే. బరిమహంసస్వరూపంబు సరవిఁ దాల్చి, ప్రహ్లాదబుద్ధిఁ జెలఁగుమహాశములును
గల్గియుండెడుచో వేఱు తెలుపనేల, యన్నగంబు మునిశ్రేణికాకరంబు. 28

తే. సదమలాహీనకటకుఁడు చంద్రగురుఁడు, నీలకంఠోల్లసితుఁడు మానితన్మృషాంకుఁ
డఖిలసుమనోవిసుతవాడుఁ డగునతండు, విశ్రుతముగ గిరీశుఁడై నెలయు టగుడె.

ఉ. ఆనసుధాధరంబున విహారము చేయుదుఁ జూచె నొక్కచో
భూవిబుధాగ్రంథ్యుఁడు విభూషితశేషభుజంగమున్ జగ
త్పానకారణాంఘ్రము నపారకృపారచితాంతరంగమున్
దైవభుజంగముం గపటదైత్యవిధంగము శంభులింగమున్. 30

ఉ. కాంచి తదీయమూర్తిఁ గుతుకంబున డెందమునందు నిల్పి య
క్కాంచినగర్భవంశమణికాంచనకుందకురంటకాదికా
శ్యంచితసూనబిల్వదళపక్వఫలాదులచేతఁ బూజ గా
వించి దృఢానురాగమున వేడఁదొడంగె ననేక సింగులన్. 31

చ జయజయ పార్వతీశ శివశంకరభూరిసమిద్భయంకరా
జయజయ నీలకంఠపురశాసనవంచితనీరజాసనా
జయజయ దేవదేవహరిసాయకనిత్యశుభప్రదాయకా
జయజయ లోకనాథసురచారణయక్షమునింద్రకారణా. 32

దంతకము. శ్రీమద్విక్రమాయ, ధీమత్ప్రకాశాయ, కాశాబ్జభేదాశుగాశ్వాధిపాకాశగంగా
సర్వోత్కర్షణ ముద్దేశరస్మిరదాళి మరాళీ సుధాపూర కర్పూర పాటీర డిండిర

వాగ్భామినీహార నీహార హీరాభదేహప్రభాశాలినే, మాలినే, శంకవే, దంభవే దండ
దైత్యాజినచ్చాదితోద్యత్కటోరస్థలోద్భాసినే, శైలసంవాసినే, వాసవాజ్ఞాసనో
షేంద్రచంద్రోరగేంద్రాదికామర్త్య హేమావతంసాంచలాబద్ధ సుస్నిగ్ధహీరావళి
ధాశధిశ్యప్రభాపూర నీరాజితాంచత్పదే, వాఠిలోగ్రాపదే, తాపసవ్రాతచేతస్సరో
జాత సంకేతసంచారలీలావిలోలప్రమత్తాశయే, రాజరేఖామయూఖోల్లసన్తాళయే,
తైలకన్యామహోరోజమంభద్వయూలిప్త సంన్యాస్తదీప్తాంగ రాగాతిసారభ్యసంవా
సితిస్సారదోరంతరాశాయ, సంగ్రామకేళీకరాశాయ, రంగజ్జటాజూటకూటస్థ యూళం
యుగారావ ధావద్వియద్వాహినీజాత సజ్జాతరూపారవింశాఘమారందపూరామితా
నందలీలాచలద్భంభరీ యూధమాధుర్యసంగీత నాదానుమోదాయ, శశ్వత్ప్రసాదా
య, పాదాంగదీభూత వాతాశనాథశ భోగాగ్రభాగోల్లసత్పద్మరాగోపలోద్దామ
భాభాసమానాయ, సంరక్షితాశేష విద్వద్వితానాయ, నానాపయోజాతగర్భాంశ
భాంశచ్చటాపాట వాక్రాంతపూర్ణోదరానందినే, కేతనాగ్రస్ఫురన్నందినే, చంద్ర
కందగ్ధకోట్యర్బు దామంద సౌందర్య రేఖాంగసమ్మోహితానేకలోకాయ, సంవిత
లోకాయ, పాకారినిలోపలాస్తోక శోభావిభాస్వద్దశాగ్రస్థితాభీల కాకోలనీలప్రభా
జాల సంవ్యాపినే, విద్విషతోక్తపినే, భూపయఃపావకాకాశ యజ్వేందుభాస్వన్న
రున్తూర్తయే, చానుసన్తూర్తయే, చంద్రచంద్రాతపాదభ్రసంకుభ్ర విభ్రాజితస్త్రిగ్ధ
భూత్యంగరాగాయ, గాఢానురాగాయ, వీతోగ్రతాపాయ, హేమాద్రిచాపాయ,
సోమాజ్జమిత్రాగ్నినేత్రాయ, సంస్తోత్రపాత్రాయ, సర్వాఘనలీలవిత్రాయ, సారార
విందాక్షబాణాయ, వారాశితుాణాయ, నేదప్రచూణాయ, నిర్మూలితారాత్రిపూ
ర్వామరానీక పూర్వప్రదీప్తప్రతోభీవిటంకావళీజేహళీసాలశాలావిశాలారరాళింద
వేదీ మహాసాధసాపానవాతాయనశ్రేణయే, హరిసారంగశాబసుస్థరత్పాణయే, సం
తతోద్యత్స్విసామర్థ్యలోత్సమస్తాణవే, స్థాణవే, బాణదైత్యోత్తమత్రాణసంస
క్తచేతోంబురూతాయ, లోకప్రపూతాయ, శీతోర్విభృద్భంభవే, సత్కృపాసింధవే,
బంధురానందసంధాయినే, దీన శేహంగణస్థాయినే, శిక్షితాఖర్వగర్వాంధకారప్రమా
నోజ్జ్వలత్యేతనే, విశ్వవిశ్వంభరాభారథారేయతాహేతవే, కైతసస్వాంతయుక్తాం
ధక ద్వీపిదైత్యప్రహారాయ, వీరాదివీరాయ, విజ్ఞానమూలాయ, విఖ్యాతలీలాయ, ద
త్తాధ్వర్యంసనాత్మరక్షాద్రప్రతాపాయ, సత్యానులాపాయ, దేవాదిదేవాయ,
దివ్యాప్రభావాయ, సంగీతసాహిత్య నృత్తానాధానప్రవీణాయ, వైవస్వతప్రాణ
సంహరణోజ్జ్వంభమాణాయ, దూరీకృతాంభోజసంభూతగర్వాయ, శర్వాయ, తు
భ్యం నమస్తే నమస్తే నమః

33

కృ. మనమేశ నీస్వరూపము, సరసిజగద్భాదులకును సనకాదులకుం

గుఱుతుగఁ జెలియఁగ రాదఁట, ధరఁ బ్రాకృతజనుల కెట్లు తో మగు నరయఁ.

క. జగములలో నీ వుందువు, జగములు నీయందు నుండు సర్వము నీమూ

ర్తిగ భావించి మెలంగెడు, సుగుణుల కెప్పుడును నీవు సులభుడవీశా. 3

తే. ఉరిడెపురు నెల్ల వేళల బురదలోనె, పొరలుచుండియుఁ బంకంబుఁ బొందనట్లు

జ్ఞాని యగువాఁడు సంసారసంగుఁడగుచు, నెందు నేనియుఁ బంకంబుఁ జెందఁడన
చ. కలలసమ స్తామితులు గాంచినఁ దథ్యము గానికై వడికొ

మెలఁగుప్రసంచ మంతయును మిథ్య యటంచుఁ దలంచి యాత్మ్యం

దలరంగ నిన్నుఁ గన్గొనుమహాత్ములు నిత్యవిభూతిఁ జెంది ని

శ్చలసుఖీలఁ జేయదురు సారతపో; నలోకకారణా. 37

ఉ. జ్ఞానవిహీనమానవుఁడు శాస్త్రము లెన్నియెఱింగినకొ మిముం

గానఁ దొకించుకేనియును గాన మేక్రియ విద్య నేర్చినకొ

మేను మఱింతదొడ్డయిన మిక్కిలి నేరుపు విస్తరిల్లఁగా

మా నెగఁబ్రాకి పండ్లు దినుమార్గ మెఱుంగునె చీమకై వడికొ. 38

తే. జలఘటాదులయం దబ్బసారిసాస్త, బింబములు పెక్కు లగుచుఁ గాన్పించుభంగి

నిక్కముగదేహులకునాత్మయొక్కఁడయ్యుఁ, బెక్కు బెఱఁగులఁగనఁబడుఁబ్బధివినీశ.

క. కర్తములఁ దవిలి కొందఱు, నిర్తలపరసౌఖ్య మెఱుంగనేరక యెపుడుకొ

దుర్జతిఁ జెడుదురు వారల, కర్తంబుల కేది మేర గలదు మహేశా. 40

తే. అనుచుఁదననేర్చు తెఱఁగుననభవుఁగొల్చి, యచ్చొటుదొలంగియరుగుచునందునందు

వెంటెల్లను గనుఁగొని సంతసించు, ద్వారకాపురి వేవేగఁ దఱియఁజేరి. 41

క. ధరణీసురాగ్రగణ్యుఁడు, పరమానందమునఁ గాంచె బహుతరమణిగో

పురముకొ వైభవజితగో, పురముకొ బావనవిభేదిపురముం జెంతకొ. 42

ఉ. కాంచి పురంబుఁ జేరి మణికల్పితశిల్పకచాతురీకశా

భ్యంచితసౌధయూధరుచిరాకరసారథాదికంబులం

గాంచనగోపురంబులు సుఖప్రదవిప్రధరేశ గేహముల్

కాంచనగర్భవంశమణికస్ఫులపండువుగాఁగఁ జూచుచుకొ. 43

నీ. నీలజాలకజాలనిమ్మొంతకాశికఘనసారధూపవాసనలచేత

నిరతఃసరతకళాపరవారయువతీమృదంగసంగీతనాదములచేత

నానాప్రసూనగంధానుసంధానసమాగతగంధవాహములచేత

జంద్రశాలాప్రదేశస్ఫురజ్వలయంత్రపతితశీకరకదంబములచేత

తే. ద్వారతోరణకుముదకల్హారసార, సారసామోదములచేత ధీరవరుఁడు

మాద్యగమనప్రభూతశ్రమంబు దీటి, యుల్లమున మొల్లమగువేడ్క లుల్లసిల్ల. 44

నీ. ముఖహోమనిఖిలాగమప్రణాదములచే భాసిల్లిభూసురావాసములును

గరిఘోటకాందోళికాశతాంగములచే వెలుఁగొందుభూభృన్నివేశములును

- నవరత్నధనధాన్యవివిధవస్తువులచే బలితంబు లగువైశ్యభవనములును
గోశాక్వరోష్ట్రసంకులములై సిరులచేఁ బొదలుచుండెడుశూద్రసదనములును
తే. సతతనర్తన ర్తజనసరత్న, కనకమంజీరఘంటికాధ్వనులచేత
నలను మీఁఁడుబహువేశవాటికలును, జూచి యుప్పొంగె ధారుణీసురనరుండు.
తే. శంఖవరనీలకుండకచ్ఛపముకుండ, మకరపద్మమహాపద్మనికరములను
దనరునీరాజధానితో ధనదునగరి, సరి యగునె యంచు నవ్విప్రనరుండు పొగడె.
తే. కేల గిరి యెత్తువరబలశాలి యగుటఁ, జేసి పేరై నపర్యతశ్రేణులెల్ల
లీలఁబెకలించి తెచ్చి యాప్రోలఁగోట, యిడెనొహరియంచుబుధుఁడెంచెనిభకులముల.
క. బంధురగతి నిచ్చోటున, గంధర్వావళుల నీనఁగాఁ బోలుఁ జుమి
సింఘువుకా కెటు లబ్బెన్, సైంధవనామంబు లంచుఁ జర్చ యొనర్చెన్. 48
తే. కమలజావాస మెప్పుడు గలిగియుండు, విబుధలోకంబు నిబిడమై వెలయుచుండు
నాగవాసంబు మున్నె యిన్నగరి నలరు, నౌర పౌరుల కిఁక నొండు గోరనలదు.
క. అని తలఁచుచుఁ జని భూసుర, తనయుండు వేడుకలు మీఱ దైత్యారినికే
తనభూమిఁ జేరి యొయ్యనఁ, దనరాక యదూర్వహునకుఁ దగ నెఱిఁగించెన్. 50
చ. విని హరి నీలవర్ణుఁ డరవిందభవాన్వయుఁ దోడితెం డటం
చును దగువారలం బనుప నూరిజనోత్తముఁ జేరి వారు నం
దనము లొనర్చి మి మ్మిపుడు దానపసూదనుఁ డాదరించి గొ
బ్బునఁ బిలుఁ డంచుఁ బంచె నృసింహజితే ర మ్మిఁక నంచుఁ బల్కినన్. 51
సే. శౌరిఁ గన్గొనుభాగ్యంబు సంభవించె, నంచు నెంతయు సంతసం బాత్త నలర
వారితోడ నెయవ్విప్రనరుండుకాంచ, నాంబరునిమందిరముఁజొచ్చి యరుగునపుడు.
నీ. క్షీరవారాశిపీచిక లంచు మది నెంచు హీరసోపానంబు లెక్కుచోటఁ
బ్రావృష్ట నాఘనపంక్తు లంచుఁ దలంచు హరినీలభిత్తికల్ దఱియుచోటఁ
గ్రతుభుగ్ధరాధరకటకంబు లని యెంచుఁ గనకవితర్దికల్ గాంచుచోట
నమృతకాసానంబు లని యాత్త నూహించు విధుశిలాతలములు వెలయుచోట
తే. నహికులేంద్రఘణాగ్రంబు లంచు నెంచు, నబ్జరాగకవాటంబు లలరుచోట
సాంద్రచంద్రాతపము లంచు సరవి నెంచు, విమలమౌక్తికసౌధంబు లమరుచోట.
నీ. పగడంపుగుండ్రగంబములు బాజుల నిల్పి పన్నినమత్యాలపందిరులును
వరహరిన్తణిమయద్వారతలంబులఁ బాటిల్లుహీరకవాటములును
దతపుష్కరాగనిర్మితవిటంకములచే వెలయుక్రాన్మైలరాలవేదికలును
జకచకద్యుతులఁ గొంచక చెలంగి వెలుంగు మేలినీలపుఁగుద్యౌజాలకములు
తే. నబ్జరాగశిలావలికాంచలప్ర, లరిబనపనవరత్నకదంబరుచిత
కనకసౌధాదికంబులు గడచి మిగుల, మోధమున రాజశుద్ధాంతమునకు నరిగి. 54

చ. కలకంఠాదము త్వలంగం గంసవిరోధికథాప్రబంధముల్

పలికెడునూత్న రత్న మయపంజరసంక్రితకీరశారికా

వలులవిసోదవై ఖరియవారితకాతుక హేతుభూతమై

యలరంగ నద్ధరామరకులాంబుధిచంద్రుడు కోరి చూచుచున్.

55

తే. పుటపుగలవట్టివేళ్ళచప్పరము లొరసి, మేటిపన్నీటివాగులు మించి మంచి

కపురపుటనంటిబోడె గలయనలచు, చలువచెంగల్వకేదారములును గడచి.

56

సీ. అభినవపద్మ రాగాత్తకవాటముల్ చారుహరిన్తణిద్వారములును

బటుపుష్కరాగసంఘటితార్ద్రశంఖులు లాలితహరినీలజాలకములు

భూరికోభాషూచహీరసోపానముల్ విపులచంద్రోపలవేదికలును

రుచిరగోమేధికప్రచురవలీకముల్ విశిష్టవైడూర్యవలభికలును

తే. సాంద్రముక్తాఫలామలచ్ఛాదనములు, పృథులజాంబూననాబద్ధభీత్తికలును

గలిగి దేదీప్యమానమై వెలుగుచున్న, భవ్యతరచంద్రశాలికాభ్యంతరమున.

57

చ. అపరిమితప్రమాననిఖిలాగరుజాపకసౌరభశంఖులుం

గపురపుధూపవాసనలుం గస్తురిగందములున్ జవాదిని

ద్దపులపపుల్ బుగుల్కొనెడుదట్టపుదట్టపునుంగుండావులున్

విపులగతిం దిగీశులకు విందు లనింద్యముగా నొనర్పంగన్.

58

సీ. సైకపుజరబాజుచందువా నొదవినమేలిముత్యాలజాలీలు వ్రేల

గొనబై నబంగారుగోడల నంటిననిలువుటద్దంపుగుంపులు వెలుంగ

బలుమానికపుంగంబములం గదియించినకాంచనపాంచాలికలు నటింప

వెలిముత్తయంపుబందిరు లమర్చినమంచిగందపుబట్టైకంకటులు మెఱయ

తే. బరిమళద్రవ్యములు నించి వరుస నిడిన, చంద్రకాంతపుగిండులు జానుమీఱ

నడపములు జాలవల్లిక లాదియైన, విమలశృంగారవస్తుజాలములు నమర.

59

తే. కొలది మీటినచిత్రలీలలం జెలంగి, యనుపమం బగునిద్దపుటఱ్ఱలోన

బసిడిగొలుసులపసుల నిం పెసగుచున్న, మానికపుడూగుటుయ్యాలపైని గదిసి.

సీ. కనకకంకణర్షుణత్కారం బలర నొక్కమదహంసయాన చామరము విసర

మణిమయముద్రకాఘ్నములు పుష్పంగ నొక్కమానిని తెలియాకుమడుపు లొసంగ

నురుపయోధికుంభయుగళి యుబ్బంగ నొక్కపణతుక రత్నవిపంచి మీట

జరణమంజీరనిస్వనము లొప్పంగ నొక్కసరసిజేక్షణ బరాబరు లొనర్ప

తే. గంబుకంతి యొక్క గానంబు సేయ, భామ యొక్కతె బలుదమ్మపడిగం బూన

జంపకామోద యొర్తు నిద్దంపుజికిలి, నిలువుటద్దంబు ముందర నిలిపి చూప,

61

తే. అరుణు లిరువురు భోజసుతాస్వరూప, లిఖితనవచిత్రఫలకముల్ వేడ్క

యిరుగడల నిల్చి కొలువ నహీనవిభవ, జితపురందరుడైనదగి యతులగతిని.

62

- సీ. విరిసరుల్ సుట్టి వావిరి నొయారము మీఱ నొరగ వైచినసికయొలుపు చూప
నొలెవా టొనర్చినజిలుగుబంగరుడాలు తగటుదుప్పటి వింతసొగసు లీనఁ
దీరుగాఁ గొనగోట దిద్దిననిడుదకస్తురిరేక నొసులఁ గాంతులఁ జెలంగ
మెదిపి గొజ్జఁగినీటఁ బదనిడ్డనిద్దంపుఁగలపంపుమైపూఁత వలపు గులుక
- తే. గొప్పముత్యాలచాకట్లు కొమరుడేట, బవరిగడ్డంపుజిగితోడఁ దవిలి మెఱయ
హారకేయూరకంకణాద్యమితభూష, శాంచితవిలాసుఁ డగుశౌరిఁ గాంచి యుప్పుడు.
- సీ. జయజయ కమలాక్ష సకలలోకాధ్యక్ష జయజయ నవనీతచార్యధుర్య
జయజయ గోవింద సాధితాహితబృంద జయజయ సంతతసదయహృదయ
జయజయ వనమాలి సారయశశ్శాలి జయజయ బుధనుతిజాలలోల
జయజయ వైకుంఠ సమరజయాకుంఠ జయజయ పుండ్రేక్షుచాపరూప
- తే. జయ నిరంతరవల్లవీజనకుచాగ్ర, రచితరుచితరపరిమళప్రచురగంధ
సారసారంగమదఘనసారసాంక, వాంకితోరస్థస్థలానంద హరి ముకుంద. 64
- తే. అనుచుఁ గైవార మొనరించి యవ్విరించి, కులశిరోమణి విలసిల్లుజలదవల్లు
చెలువునకు మది నానందజలధిఁ జేలి, యొనర మఱియును దీనన లాసఁగుటయును.
- క. ఆవిప్రోత్తముఁ గన్గొని, గోవిందుఁడు భర్తడోల గొబ్బిన డిగి సం
భావించి మ్రొక్కు లిడి యొక, పావనమణిపీఠి నునిచి ఛక్తి దలిర్పెన్. 66
- తే. సురలుదనుఁబూజ యొనరించుకరణి నతనిఁ, బూజగావించికుశలంబు సొసఁగినడిగి
వెసఁ బ్రసాదంబు వెట్టించి వీడెమొసఁగి, మృదులత్పంబుపై నుంచి పదములొత్తి.
- చ. వినయవివేకము ల్వలయ విప్రమూరునిఁ జూచి వెన్నుఁ డి
ట్లను నవనీసురేంద్ర యనయంబును మీరు వసించుటెంకి యే
జనవరుభూమి యం దతఁడు సాధుజనాదరణుండె యిప్పు డే
పని కిట కేఁగుడెంచితిరి భద్ర మగుం దెలియంగఁ జెప్పరే. 68
- క. అనవుడు హరిఁ గనుఁగొని యో, దినకరనిభ విను విదర్భదేశంబునఁ గుం
డిననగరి యేలుభీష్మక, జననాయకుఁ డొప్పు సకలజనసమ్మతుఁడై. 69
- తే. అతనిపుత్రిక రుక్మిణి యనఁగఁబరఃగు, కన్యకామణి గల్గి దయ్యగణ్యపుణ్య
శీల నీకును బరిచర్య సేయఁగోరి, యొక్కశుభవార్త పుత్తెంచె నొనర వినుము. 70
- క. మునివల్లభ దుర్లభమై, తన రిడుభవదీయచరణతామరసయుగం
బనిశము సేవింపఁగఁ గోరినదానఁ జెలంగి నన్నుఁ గృపఁ జూడు హరి. 71
- ఉ. కన్నియ కీక్రియం బలుకఁగాఁ దగ దంచుఁ దలంచెదేనియున్
మున్ను పరింపదే భువనమోసాన యిందిర సుందరీజనుల్
చెన్నగునీవిలాసకులశీలబలామితరూపసంపదల్
కన్నులఁ గన్న విన్నుఁ దమకంబునఁ గోరుట ధాత్రిఁ జిత్తమే. 72

- చ. నిరతము తావకాంఘ్రియుగసీరజభక్తిఁ జెలంగునన్ను నో
పురుషవరేణ్య రుక్మి యనుబుద్ధివిహీనుఁడు క్రొవ్వి చేదిభూ
వరుఁ డనుదోసకారికి వివాహము సేయఁ దలంచుచున్నవాఁ
డరయఁగ నక్కపోతునకు నబ్బునె బెబ్బులిసో మ్రొకింతయున్. 73
- క. ఉడుగనియాసలఁ దము నె, యొడ నమ్మినసాధుజనుల నేఁచెడుఖలున్
దొడరి వధింపక యూరకె, విడువరుగద యెందునైన పీరవరేణ్యుల్. 74
- తే. తడయఁ బనిలేదు వేవేగఁ దరలి వచ్చి, కలన శిశుపాలమాగధాదుల జయించి
రాక్షసవివాహమునఁ బయోజాక్ష నన్నుఁ, గైకొనుము శౌర్య ముంకువగా నొనర్చి.
- తే. రాజశుద్ధాంతసాధాంతరమున మెలఁగు, నిన్ను నేక్రియఁ దేవచ్చు నిఖిలబాంధ
వుల వధింపకకా కని తలఁచెదేని, విను ముసాయంబు చెప్పెద పనజనయన. 76
- క. కులదేవయాత్ర యొనరిచి, వలనుగఁ బురి వెడలి శివునివనితకు మ్రొక్కం
జెలఁగి తమవారు పంపుదు, చెలమిం బెండ్లికిని ముందహీనచరిత్ర. 77
- తే. అట్లు శివనల్లభకు మ్రొక్క నరుగుతఱిని, సరగఁ బఱతెంచికొనిపోమ్మ కరుణఁజేసి
కాక నీమది నశ్రద్ధగాఁ దలంచె, దేని నామీఁదిపని నాకె తెలియుఁజుమ్ము. 78
- మ. అని నీచెంగట విన్నవింపు మని యయ్యబ్జాస్య పుత్తెంచె నో
జననాథోత్తమ జాగు వ ల్లికఁ జమూసంఘంబులంగూడి గొ
బ్బున వేంచేయుము కుండినేంద్రసుత నంభోజాతనేత్రం జగ
జ్జనసంస్తుత్యచరిత్రఁ గైకొనుటకున్ సంతోషచిత్తంబునన్. 79
- క. ఆకాంతాజనరత్నము, నీకుఁ దగుం దగుదు పీవు నృపకన్యకకున్
మీ కిరువురకుం గూర్చిన, యాకమలజుహోడజాడ లలవియె పొగడన్. 80
- క. ఓచక్రధర నిజంబుగ, భూచక్రమునందుఁ గల్గుపాలతులు తులగా
రాచక్రస్తనితో మఱి, యాచక్రియుఁ బొగడఁ జాలఁ డబలగుణంబుల్. 81
- క. వన్నెలనెల వన్నెలఁతుక, వెన్నెలదొర కళ యనన్ భువిన్ విలసిల్లున్
కన్నులు విరిదమ్ములు చెలి, కన్నులు తుల యెందుఁ జెంద రంబుజనాభా. 82
- క. కుందము లాదంతము లర, విందము లాపదము లుదధివిలసద్వీచీ
బృందము లానళు లలరు మి, శిందము లామంతలములు లీలావతీకిన్. 83
- సీ. శృంగముల్ సింగముల్ తుంగిగంగాసరద్భంగముల్ మత్తచక్రంగములును
జిందముల్ కుందముల్ సుందరేందీవరబృందముల్ వికచారవిందములును
క్షీరముల్ కీరముల్ సారసారభ్యకల్హారముల్ ఘనఘనసారములును
వ్యాఘ్రముల్ శైలముల్ శ్రీ నోలాడుమృణాలముల్ చంపకజాలములును
- తే. దుల యగునె దానికచమధ్యనిశిసుయాన, గళరదననేత్రముఖహాసలలితపచన
కరవపుర్ణంధరోమాళిగురుకుచభుజ, నాసలను బోల్పు నింతైన. నలిననయన. 84

తే. అబ్జబింబోపమానంబు లగుచు లోచ, నాధరంబులు వదనంబు నలరుఁ జెలికి
కోకనదవిభ్రమంబు గైకొని యురోజ, నాభికలుఁ బదయుగ మొప్పు నలినముఖికి.

సీ. విశ్వంభరాకృతి వెసఁ బూనె జఘనంబు హరివిలాసస్ఫూర్తి నలరెఁ గౌను
కనకాంశుకఖ్యాతిఁ గర మొప్పె మెయిచాయ విధుమనోహరవృత్తి వెలసె మోము
శ్రీనరాకారంబుఁ జెందెఁ గర్ణయుగంబు కృష్ణశోభారూఢిఁ గేరెఁ దులుము
చక్రిలానణ్యంబు సరవిఁ గైకొనె నారు దరభవ్యకరలీలఁ దనరె గళము

తే. సరసిజాక్షికి సకలాంగసౌష్ఠ్యవంబు, ప్రణతి యొనరింప నీరీతిఁ బరఁగునపుడు
మానసంబునఁ దుది తేనిమమతమీఱఁ, గుధరధర నిన్ను వరియింపఁ గోరు టరుదె.

క. హరిణీనిభమణివిరచిత, హరిణీప్రభవయనవిజితహరిణీసభయా
ఘరినీలవేణిచెలువము, హరినీరజభవులకై న నలవియె పొగడక.

87

సీ. అరుణాధరోష్ఠి యయ్యబలాశిరోమణి చంద్రబింబాస్య యాజుజగంధి
మంగళగాత్రి యామదనవైభవలక్ష్మి సౌమ్యభాషిణి యావిశాలనేత్ర
గురుకుచకుంభ యాపరభృతోజ్జ్వలకంఠి కపివర్ణనీయ యాఘననితంబ
మందగామిని యాసమంచితహరిమధ్య పటుతమోవేణి యాపల్లవాంఘ్రి

తే. రుచిరకేతుప్రకాశ యారుక్తనర్మ, గావున నుదగ్రశుభసుఖకారణ మగు
ఫలము చేకూరు టరుదె చెల్వర దాని, యవిరళానుగ్రహ మొకింత దవితనేని.

తే. నదము పొక్కిలి మృదుకోకనదము పదము, దరము కంఠంబు నలినసుందరము కరము
ధరము జఘనంబు నవహరిధరము తులుము, తర మెహరిమధ్యఁ బ్రణతింపధరణినాథ.

ఉ. డంబుగదే పిలుందు పగడంబుగదే జిగిమోవి చంద్రఖం

డంబుగదే కపోలము జడంబుగదే నడ మస్తథాగ్రకాం

డంబుగదే కటాక్షము గుడంబుగదే నుడి మేటితేఱితం

డంబుగదే కచంబు నిబిడంబుగదే మెయికాంతి యింతికిన్.

90

సీ. కనకాంగిముద్దుమొగంబు పద్మము సేయుఁ గలకంఠిగళము శంఖంబు సేయుఁ
గామినీమణిజిల్లుఁగౌ ననంతము సేయుఁ గొమ్మకన్బామదోయి కోటి సేయుఁ
జపలలోచనవిలాసం బనింత్యము సేయు శుకవాణికటి మహాత్తోణి సేయు
మధురోష్ఠినాభి నిమ్మతసాగరము సేయుఁ బూజ్యోణిమేచాయ భూరి సేయు

తే. నామధేయంబు రుక్తిణి నాఁగఁ బరఁగుఁ, గావున నధీశ వేనోళ్లు గల్గినట్టి
యహికులాధీశ్వరున కైన నలవి గాదు, చెలువచెలువంబు గణుతించి విలువసేయ.

క. బింబోష్ఠికురులు హరినీ, లంబుల మదపుష్పలిట్కులంబుల ఘనజా
లంబులఁ జమరీమృగవా, లంబులడం బలరు శైవలంబులఁ గేరున్.

92

మ. జలజాతానలి నేఁచుడుష్కృతముచేఁ జాలం గళాహీనుడై

తలంజ జంద్రుఁ డటంచు లోకు లెపుడుం దన్నాడ రోషించి పె

న్నెలతేఁ డాచెలెనక్రమై నెలసి పూన్కిం దానినేత్రంబుజం
బులు కాంతిన్ విలసిల్ల సంతతకళాపూర్ణుండు గాఁబో ల్పమి.

93

క. గణుతింపఁగ మధుపానపు, గుణ మెక్కుచు దిగుచు నుండుకుసుమాస్త్రునిసిం
గిణివిండ్లు దగునె తరుణీ, మణికన్బామలకు భువిన్ సమం బొనరింపన్.

94

మ. క్షయరుక్మిడితుఁడున్ గళంకియు ఘనస్వరాభానుదంష్ట్రాక్షత
ప్రయతాభీంపి సానలుండు శశిచెప్పన్ రోతె తచ్చంద్రికల్
ప్రియ మె ట్లంచుఁ జకోరముల్ మిగులుకోర్కిన్ హాసచంద్రాతపో
చ్చయభౌమాముఖకైరవాప్తుని చజించం బోలునేత్రంబులై.

95

చ. కిమదాక్షి నాన ననగంధఫలిన్ విరియించుమించుట
ద్వయులఁ గలంబు సోకుటనె తద్దయు మాయఁగఁ జేయుఁ జెక్కు లా
రమణిశ్రుతిద్వయంబు తలరన్ ననసంఖ్యల నెన్ను నున్నద
శ్రమశిరోజముద్దునునుబల్కులు సారెకుఁ గేరుఁ జిల్కలన్.

96

నీ. జలజాక్షి పెదవితో సాటి నొందకయేమొ నెఱిబింబఫలము మాధురినిఁ బాసెఁ
బికవాణియకంబునకు నీడు గాకేమొ విద్రుమంబు క్రయింప విలువఁదేరఁ
జెలువవాతెఱతోడఁ దుల రాఁ గలుగకేమొ పద్మరాగము శిలాప్రాయ మయ్యె
బాఁతొదచ్చదంబునకు నోడుటనేమొ బంధుజీవకము నిర్గంధ మయ్యె

నే విమలమాధుర్యయుక్తమై విలువ దెగక, దృఢశిలాప్రాయమును గాక దివ్యగంధ
బంధుంబయి సురుచిరప్రసాద నమరు, దానికెన్నోవి మరునిపూఁదేనెబావి.

97

క. వలనెరుస మొల్ల మొగ్గల, బలనెరుసల గ్వఁజాలుఁ బైదలిలేన
వ్యలు పున్నమవెన్నెలలన్, వెలిగా నొనరించు నెపుడు విశ్వాధీశా.

98

తే. చెలువకంధరక్రముకంబుఁ బలువిధముల, వ్రక్కలుగఁ జేయుదక్షిణావర్తశంఖ
మింతికంకంబునకు నోడియేమొ భీతిఁ, గళవళంబున మొఱ సేయఁగాఁ దొడంగె.

క. రత్తిమనసిజకేళీవన, సతతవిరాజితరసాలశాఖాయుగ మ

య్యతివభుజయుగము తుదలన్, వితతంబుగఁ బల్లవములు వెలఁదుకపాణుల్.

100

నీ. చంద్రయోగమునకుఁ జూఁదల్లడమంది కన వీడి పాణులక్కలులు తులయె
తలరుహిమాంబుధారలు సోకి పస దప్పి మెఁగురాజీవకుట్టలము లీడె
విమలనజ్రప్రహారముల కెంతయు నెదం దలఁకెడుగిరిశృంగములు సమంబె

కరముసాం పగుభద్రగంధవహోద్ధతిఁ జలియించుదాడిమఫలము లెనయె

తే. వన్నెగాఁ జంద్రహిమజలనజ్రహార, భద్రగంధవహోద్ధతిఁ బరఁగుచుండి
కదిసి పస గల్గి తలఁకక కదల కెపుడుఁ, జెన్నుమీఁడుచెలిగుబ్బచన్నులకును.

చ. వెలయఁగ నాభికాబిలము వెబ్బడి సిబ్బెపుగబ్బిగుబ్బలన్

మలయమహీధరాగ్రముఁ మాటున నీటున నిల్చి వాసనల్.

గలవలియూర్పుఁదెమ్మెరలు గైకొనులీల బితేశయంబనం
జిలుకలకొల్కియూరువింసిల్లుమనోహరకాంతివైఖరికొ.

102

చ. అనుపమనీలలాలితనిజాలకజాలకజిల్లుఁగొనుతో

నెనఁ గనఁ గోరి చేరి కడునిచ్చలు నిచ్చలుమీఱఁ బోరి య
య్యనువున నోడి భీతి మది నానఁగ నానఁ గలంగి కాన కేఁ
గెను హరి యట్లు గానియెడఁ గేసరికేసరియోమృగావళుల్.

103

క. వళు లలరును తదంతా, వళకుంభ స్తనయుగళికి వనధితరంగా

వళులఁ జలనంబు గలతమ, నిలువెల్లకొ విష మటంచు నిందించి కడుకొ.

104

తే. తరుణియూరుద్వయంబుతోఁ గరికరములు, వాద మొనరింపఁజాలక వంగిపోయె
కమలగర్భంబు లింతిజంఘులకు నోడి, వేగఁ దృణమూని లేలవంచె వెన్ను చూపి.

తే. కమలపత్రాక్షశంఖచక్రములు నీకుఁ, గరములందుండుగాని యాతరుణి కెఘడు
నలరుచుండును పదములం దరసి చూడ, సకలశుభలక్షణాంగి యాచంద్రవదన.

శా. ఆకాంతామణి యాబుధద్విరదకుంభాంచస్తహారోజ యా

రాకాచంద్రనిభాస్య యారమణి యారాజీవపత్రాక్షి యా

శ్రీకారోపమకర్ణ యానెలువ యాశృంగారవారాశి యా

లోకస్తుత్యచరిత్ర నీకుఁ దగుఁ బల్కుల్ వేయు నింకేటికికొ.

107

చ. అనుటయు శౌరి సంతసిలి యకా నవనీసురవర్య తధ్య మీ

వనినతెఱంగు భీష్మకథరాధిపపుత్రినయోవిలాసముల్

మును విని డెంద మాభువనమోహనవిగ్రహపై నె యుంచి యే

పనులయెడం దలంతు దృఢభక్తుఁడు నన్నుఁ దలంచుకై వడికొ.

108

ఉ. కన్నియరూపవైభవము కన్నులఁ గట్టినయట్లు యుండు వి

ద్యస్మృత గుక్తి సేయునహితక్రియ లన్నియు మున్నె విందు నిం

కెన్నియు నేల భీష్మకనరేంద్రునిప్రోలికి వచ్చి వైరులకొ

భిన్నులఁజేసి పోఁ దఱిమి నీలకచకొ వరియింతుఁ గూరిమికొ.

109

సీ. ఆతటిల్లతదేహ మభినవలీలలఁ గదిసి యుండనిఘనాభ్యుదయమేల

యాచకోగకనేత్రతో నెల్లి యొదవనిచెలువంబు లగురాచచిన్నెలేల

యాపయోధగవేణిదాపున మెలఁగనినిత్యమహీభృదొన్నత్యమేల

యాసరోజానన యలగ భాసిల్లనిప్రచురంబు లగునినప్రభలవేల

తే. బాల నేవేళ నెద నిడి పరమహర్ష, జలధి నోలాడకుండెడుసకలరాజ్య

వైభవం బేల కరిహయనగ్దమేల, ధోరణిసురవర్య యెన్నిచందముల నరయ.

110

క. అని పల్కి యాక్షణంబునఁ, దనుజకులారాతి దా విదర్భావనికిం

జన నుద్యోగం బొనరిచి, తనపంపున నూతుఁ డైనదారకుఁ డెలమిన్. 111

తే. నైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పకవలాహ, కంబులను ఘోటకంబులఁ గట్టి గరుడ
కేతనం బెత్తి యాయుధవ్రాత మునిచి, తేరు వేవేగ నురించి ఘోచ్చటయును. 112

క. ద్విజరాజవంశచంద్రుఁడు, ద్విజకులచంద్రున కనర్ఘదివ్యాభరణ
ప్రజనననామలు కడు నిడి, విజయరథం బెక్కి చనియె విప్రుఁడు దానున్. 113

క. అని మునిజనుఁకు నూతుఁడు, వినిపించినరీతిఁ బ్రీతి వెలయఁ బరీక్షి
జ్ఞనపతికి శుకుఁడు వెల్పిన, విని మఱి యటమీఁదికథయు వినఁగోరుటయున్. 114

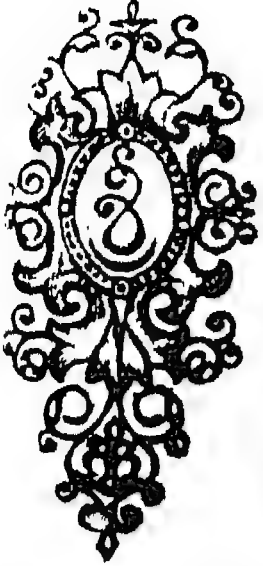
మ. శరదిందూపమదేహనిర్జితవిపక్షవ్యూహకై లాసభూ
ధరవిభ్రాజితగేహదీనజనసంత్రాణామితోత్సాహభా
స్వరగోల్లభవాహపర్వతసుతాంచన్తోహపాపావళీ
శరదాభ్యున్నతగంధవాహసుమనస్సంఘాతనిర్వాహకా. 115

క. శారదనీరదనారద, పారదఘనసారహారపాటీరసుధా
హీరధరాభవరస్థిత, సారదయాపూరదీనజనమందారా. 116

మాలిని. జలనిధివరతూణా సత్యవాక్యప్రమాణా
జలజనయనబాణా సంహృతాంభోజబాణా
సలితగుణసీమా సారసంగ్రామభీమా
బలవదరివిరామా భక్తచిత్తాబ్జధామా. 117

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదబద్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కాండి
న్యసగోత్రపవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజన విధేయ తిమ్మననామ
ధేయప్రణీతం బైనరుక్మిణీపరిణయంః బనుశృంగారప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థా
శ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము.

కరతూణీకృతర
త్నాకరభీకర్గజాంధకాసురదళనా
స్తోకపరాక్రమవిలస
ద్దోకర్ణవిభూషితాంగ కుక్కుటలింగా.

1

వ. అనధరింపుము నూతుం డమ్మునిశ్రేష్ఠుల కెఱింగించినతెలుంగున శుకుండు పరీక్షి
స్త హీకాంతున కవ్వలికథావిధం బెఱింగింపం దొడంగె నట్లు కృష్ణుండు కుండిన
నగరాభిముఖుండై చనిచని..

2

ఉత్సాహ. ముదముతోడ నేకరాత్రమున విదర్భభూమికిన్
గదియ నేగ నత్తెఱంగు కామపాలుఁ డంతయున్
మది నెఱింగి వాహినీసమాజయుక్తుడై చనెన్
కదనభేరికల్ చెలంగఁ గంసవైరివెంబడిన్.

3

పంచచామరము. మురారియానతిన్ మదిం బ్రహ్మద మూని యంతటన్
ధరామరుండు రుక్మిణీనితంబినీమణిగృహం
తరాళనీమఁ జేరి నిల్వఁ దన్తుఖానుమోద మా
నరాధినాథపుత్రి గాంచి నవ్వుమో మెలర్పఁగాన్.

4

ఉ దిగ్గున లేచి విప్రకులధీమణికిం బ్రణమిల్లి జాళువా
నిగ్గులు దేఱుపీఠమున నిల్చి కరంబులు మోడ్చి యాత్మలో
నగ్గుల మైనకోర్కె లలరారఁగ నిట్లను నోబుధేంద్ర యా
దిగ్గజరాజతుల్యుఁ డరుడెంచెనొ లేదొ నడిన్ వచింపుమా.

5

తే. అలకళానిధిరాక కుత్సలము లాస, నొందుక్రియను మదీయనేత్రోత్పలంబు
లోకళానిధి వినుము నీరాక కిష్ట, డెదురుచూచుచు నున్నవి ముదము మీఱ.

6

మ. రమణన్ విప్రుఁడు శౌరిపట్టణము చేరం గల్గెనో లేక మా
ర్గమునం జిక్కెనొ వెన్నుఁ డీపనికి నేరం బెన్ని రాడయ్యెనో
విమతశ్రేణితలంపు విస్తరిలునో వేంచేయునో యంచుఁ జి
త్తమునం గుందుచు నుంటి నింతదడవున్ ధాత్రిసురేంద్రోత్తమా.

7

క ద్విజనర నీ వరిగినపని, గజబిజియై చనెనొ నిన్నుఁ గన్గొని వికచాం
బుజనయనుఁ డాదరించెనొ, నిజసుణి యెఱుంగఁ బల్కు నెవ్వగ దీఱన్. 8

క. అని ఘన మగుచంచలబు, ద్దిని నాపని విన్నదాఁకఁ దివిరెడుకన్యా
జనమణిఁ గన్గొని భూసుర, తనయుఁడు నగి పల్కె వినుము తగ నీయాజ్ఞన్. 9

సుగంధివృత్తము కామినీమణీమణిప్రకల్పితేందుశాలికా
స్తోమ హేమధామదివ్యధూపధూమసౌరభో
ద్దామసామజాశ్వసంతతప్రకాశ మైనయా
స్తోమవంశధాముప్రోలు చొచ్చి యందు నొక్కెడన్. 10

నీ. తళుకుఁజెక్కులధగద్ధగలపై ముత్యాలచాకట్లనిగనిగల్ చాకలింపఁ
దెలిదమ్మిఁజేకులఁ దెగడుగన్గనడాలు మొలకనవ్వులకాంతిఁ గలసి మెలఁగఁ
బైనుమొగుల్ జిగిమించుతనుకాంతితో మేల్పి పసిఁడిమప్పటిసిరుల్ బలసి మెఱయ
నటుతమించిన మొల్ల సరులసౌరభముచందనపుమేఘాతవాసనల నెదుర

తే. నుదుటఁ గస్తూరిరేఖసాం పొదవి పొదల, దివ్యమణిభూషణద్యుతుల్ దిశలఁ బర్వ
భువనమోహనశృంగారపూర్ణుఁ డగుచు, నలరుమురపై రిఁ గన్గొంటిఁ గలువకంటి.

క. పున్నమచందురుఁ డనఁదగు, వెన్నుని నటఁ జూచి నీదున్మత్తాంతం బా
పన్నగరిపుకేతనునకు, విన్నప మొనరింప హాసవికసితముఖుఁ డై. 12

క. నీసుగుణరూపయకావన, భాసురసుకుమారతలకుఁ బలుమఱు మది ను
ల్లాసము నొంది ముకుందుఁడు, మీసంబులు దువ్వె రిపులమీఁదం దరుణీ. 13

తే. కనకభూషణమణిగణధననవాంబ, రాదికము నా కొసంగి దా నపుడె కదలి
వాఁడె వేంచేసె రిపులఁ బోవంగఁ దఱిమి, నిన్నువరియించు నిఁకఁజూడు నీరజాక్షి.

క. వనితా నీభాగ్యవశం, బున నిపు డాచెలువుఁ డబ్బె భోగీశ్వరుఁడున్
వినుతింపఁ గలఁడె యాతని, ఘనతరసుకుమారరూపకాంతిప్రతిభల్. 15

తే వానియాకార మారమావరకుమార, మారమాధనధనశౌంశుమానితంబు
వానిసామ్రాజ్య మాస్వరావాసవాస, వాసవాంబరవాసగిప్రహాసకంబు. 16

నీ. విరిదమ్మిఁజేకులసిరి మించుకనుదోయి నిండుఁజందురుఁ దేరునెఱ్ఱెగంబు
హరినీలముల నేలుతరమైన మెయిడాలు గజతుండరుచిరంబు భుజయుగంబు
మించుటద్దపునిద్ద మెంచులేఁజెక్కులు మేలుసంపఁ గెమొగ్గఁ బోలునాస
మొల్ల మొగ్గలకాంతిఁ డెల్ల జేయురదాళికం బూపమానంబు కంఠతలము

తే. పటుకవాటంబుతో సాటిఁ బరఁగుఱొమ్ము, చిగురుటాకులసాంపెల్లఁ దెగడునడుగు
లహహ కృష్ణునిసౌందర్య మరిది పొగడ, నహికులాధ్యక్షునకుఁ బితామహునికైన.

ఉ. చెప్పెడిదేమి యావిభునిచెల్వము గాంచినఁ గిమ్మఁదేనియల్
చిప్పిలు ముద్దుఁబల్కులును జెన్నుగ గానము విన్నయంతలో

ముప్పిరిగొన్న మోహపుసముద్రములోపల నీడుచుండి యా
యొప్పులకుప్ప లై నదివిజో త్తమకన్యకలుం గరంగరె.

18

తే. వేయిదెఱుగుల నయ్యదువీరుచెలుపు, పూని వినుతింప నేటికి వానిబోలి
యంబుజారాతి తా విధుఁ డనఁగఁ బరఁగె, నలవసంతుఁడు మాధవుఁ డనఁగఁ దనరె.

తే. అనినవిని యాత్త నుప్పొంగి యవ్వరాంగి, పెన్నిధానంబుఁ గన్గొన్న పేదయట్లు
తనమనోరథ మీడేఱె నని తలంచి, విప్రకులశేఖరుని గారవించి పలికె.

20

మ. ధరణీదేవకుమార నీమహిమ చిత్రం బెన్న నిద్ధాత్రి నె
వ్వరికిం జెల్లు నమందయాన మొనరక ద్వారానతిం జేరి భా
స్వరలీలకొ మహిపానరోధము ప్రవేశంబై జగత్కారణుకొ
బరమాత్తుకొ హరిఁ దోడితెచ్చితివి మద్యాగ్యాధిదై వంబవై.

21

క. కన్నియతలఁ పిది యెం తని, యెన్నక కారుణ్యదృష్టి నీక్షించి తగకొ
వెన్నునిఁ దోడ్కొనితెచ్చిన, ని స్సేక్రియఁ బ్రస్తుతింప నేర్తు మహత్తా.

22

క. ఆరయ నీఋణ మింతయుఁ, దీరుపఁ గా నేర వసుమతీసురవంశో.

ద్ధారక యూరకయె నమ, స్కారముఁ గావింతు భక్తి గడలుకొనంగకొ.

23

తే. అని నమస్కార మొనరించె నంత రామ, కృష్ణు లేతెంచి రని విని కేవలప్ర
మాదమునఁ దూర్యఘోషముల్ మొరయభీష్ట, కుండెదుర్కొనిపూజించికోర్కులలర.

చ. నగరికిఁ దోడితెచ్చు నెడ నవ్యకుతూహలహృత్పయోజితై
మగువలు త త్తటించుచును మాధవుఁ గన్గొనఁగోరి చేరి కెం
జిగినునువాతెఱల్ గదలఁ జేతులు ద్రిష్టచు నుండి రప్పు డా
సాగసులు చూచి డెందములఁ జొక్కుచు జాణలు మేలుమే లనకొ.

25

చ. కలికి యొకర్తు కన్గవసు గస్తురి దిద్ది లలాటపట్టికం
జెలువుగఁ గజ్జలం బిడి కుశేశయలోచనుఁ జూడ వచ్చె ను
గ్గలి మఱియొర్తు వేనలిని గంధము మెత్తి మిటారిగుబ్బలకొ
గలయఁ బ్రసూనమాలికలు గట్టి హరిం గనఁ జేరెఁ గేరుచుకొ.

26

చ. పాలఁతుక యొర్తు నవ్యమణిభూషణముల్ ధరియించు చుండి యా
నలినదళాక్షుఁ గన్గొనఁ జనకొవలె నంచును ద త్తరంబుతో
గళమునఁ గాంచియుకొ జిలుఁగుఁగొనునఁ దీఁగెయు వేణి నందియల్
వలయసమూహముల్ పదములకొ వెసఁ బెట్టుకవచ్చె నిచ్చులుకొ.

27

తే. వీడి జీరాడుపెన్నెఱుల్ గూడఁబట్టి, త త్తటంబున హరిఁ జూడఁ దరుణి యొర్తు
సరగఁ బఱతెంచులా గొప్పెఁ జామరంబు, పూని శౌరికి విసరరాఁబోలు ననఁగ.

ఉ. కంచెల విప్పి యొర్తు తనగబ్బిచేనుంగవపైని వాసనల్.

మించుమృగీమదంబునఁ దమికొ మకరీమయచిత్రపత్రముల్

కొంచక వ్రాయుచుండె యదుకుంజరుఁ గన్గొనఁ జేర షట్పదా
భ్యంచితపుష్పమంజరులు బాగుగఁ గానుక దెచ్చెనో యనన్.

29

ఉ. ఐంగరుతమ్మిమొగ్గ లొకభామయురంబున నించి వేడ్క ను
ప్పొంగుచుఁ గైరవాప్తకులభూషణుఁ గన్గొనఁ జేరఁ జూడ ని
న్నుం గనుఁగొన్నయంతనె మనోభవుఁ డక్కున దమ్మితూపు లే
యంగఁ దొడంగె నంచు నసురారికిఁ జూపఁగ వచ్చుకై వడిన్.

30

సీ. మృగమదామోదముల్ జగతి నంతట నిండ గడగడనైకపునడుము వడఁకఁ
బదములనందియల్ పలుదెఱంగుల మ్రోయఁ గనకకంకణములు ఘల్లనంగ
సుమమాలికలు కుచాగ్రములపై నర్తింప జడకటిసీమపైఁ జవుకళింపఁ
దాటంకదీధితుల్ తళుకుఁజెక్కులఁ గ్రస్తు గరువంపునడకలు గడలుకొనఁగఁ.

తే. జిలుఁగుచెంగావిపావడ చిందులాడ, నెమ్మొగంబున నవ్వువెన్నెలలు పర్వ
నొకసరోజాతపత్రాక్షి యుల్లసిలుచుఁ, జేరె వేవేగఁ జాణూరవైరిఁ జూడ.

31

ఉ. గొల్లమెఱుంగుఁబోండ్లు జిగిగుబ్బలఁ గ్రుమ్మినతొమ్మకం దిఁకం
దెల్లమిగాఁ గనంబడఁగ నేర దచించు వసించి యత్తిటిన్
హల్లకపాణి యోర్తు దనుజారియురంబున నించెఁ దావులన్
మొల్లము మీఱుచున్నగిరిమొల్లు సరంబులు కాతుకంబునన్.

32

తే. బిత్తరి యొకర్తు దోయిట ముత్తియంపు, సేసఁబ్రా లిడి యాన్పొషభాసురారి
శిరముపై నించెఁ గోరిక చెంగలింప, రమణఁ దలఁబ్రాలు వోయుచందమున నపుడు.

చ. గొనకొని వీధివీధులను గుంపులు గూడి దరస్తితాంచితా

నన లగుచున్ నిరంతరకనత్కనకాజరణప్రసక్తనూ

తనమణిదీప్తిదీపికలఁ దద్దయుఁ దేటమిటారిమాపులన్

వనజదళాయతాక్షులు నివాళు లొసంగిరి కంసవైరికిన్.

34

సీ. కలికిరో యీతఁడే కులుకుఁబ్రాయపుగొల్లకన్నెల వలపించువన్నెలాఁడు
లలనరో యీతఁడే చెలఁగి నందవధూటిమ్రోల నాడెడుజగన్తోహనుండు
తరుణిరో యీతఁడే ద్వారకాపురమర్త్యకోటులకెల్లఁ దంగేటిజున్ను
తెఱనరో యీతఁడే దేవకీనసుదేవు లున్నతంబుగఁ గన్నపెన్నిధాన

తే. మబల యీతఁడే బృందావనాంతరప్ర, చారభిల్లనితంబినీచారుదృక్చ
కోరరాకాసుధామయూఖుం పటంచు, నెంచి దీవించి సేసలు నించి రపుడు.

35

క. తగు నీచెలువుఁడు భీష్మక, జగదీశ్వరసుతకు భోజజనపతిసుతయుం

దగు నితనికి నియ్యిరువురఁ, దగ గూర్చినఁ దమ్మిచూలి తా జాణగదా.

36

తే. అనుచుఁ బౌరాంగనలు చేరి యభినుతింప, నంత భీష్మకుఁ డాప్రలంబాంతకాబ్జ
నయనులను దోడుకొని తననగరు చేరి, వసనమణిభూషణాదులు వారి కొసఁగి.

37

- క. క్షితిధరసుతఁ గొల్వఁగ ను, ప్రతయై తగురుక్మిణీకురంగాక్షి నలం
కృతఁ జేయ నపుడె యానర, పతివెరవరు లై నచెలులఁ బని గొలుపుటయున్. 38
- క. వారును ధరణీవరక, న్యారత్నముఁ జేరి నిశ్చలానందమునన్
గేరుచు భువనోన్నతశృంగ, గారం బందఱు నొనర్పఁ గణఁగిరి వరుసన్. 39
- ఉ. కౌను చలింప నిద్దపుమొగంబునఁ జెప్పట ముంపఁ గంకణ
ధ్వానము లింపు నింపఁ గరతాశగతుల్ పచరింప హారముల్
పూని నటింప నూర్పు సౌలపున్ వలితెమ్మెర లంకురింపఁగాఁ
జాన యొకర్తు రుక్మిణికి సంపఁగెనూనెఁ దలంపె నేర్పునన్. 40
- తే. కస్తురియుఁ జందనంబును గలిపి యొకతె, నలఁగువెట్టెను ధారుణీనాథసుతకుఁ
గప్పురము చిల్కి సీకాయ గలిపి కాఁచి, నట్టిమృదువైన యటకలి పెట్టె నొకతె.
- తే. జాళువాబిందియలను గొజ్జంగిసీరు, నింతి జలకంబు లాడించి చంచలాక్షి
కురులు నొడలును దడి యొత్తి సరగ మణుఁగు, జీరఁ గట్టిరి కొందఱ బ్జారిముఖులు.
- తే. అగరుధూపంబు లిడె నొక్కచిగురుఁబోణి, నెఱులవేనలి యిడె నొకనీలవేణి
తళుకుటద్దంబుకెంగేలఁ దాల్చి యెదుట, నిలిచె నొయ్యారముగ నొకనలినపాణి.
- సీ. నీలంపుగుంపుపై మేలియుతైము లున్నకరణి గొప్పన మొల్ల విరిసరంబు
లఱచందురునియందు నెఱిగందుపెలుఁగొందుతీరున నొసలఁ గస్తూరిరేఖ
తమ్మిఁజేకులలోనఁ దుమ్మెదల్ నిల్చినగతిని వాల్గన్నులఁ గజ్జలంబు
వలిగట్టుబలుశృంగముల మంచు గప్పినజాడఁ జన్దుబ్బలఁ జందనంబుఁ
- తే. బొందుపఱిచి సరత్తుజాంబూనదాంఘ్రి, కటకకంకణకింకిణీకాంచికాంగ
దాంగుళీయకతాటంకహారనూపు, రాద్యలంకారములఁ గన్య నలరఁ జేసి. 44
- క. నరనాథున కెఱిఁగించినఁ, బరితోషము నొంది యిపుడె బాలామణి నీ
శ్వరికిన్ మ్రొక్కఁగఁ దోడ్కొని, యరుగుడు వేవేగ నంచు నానతి యిడినన్.
- సీ. లతకూన యోర్తు మొల్లముగఁ గ్రొన్ననలు నబ్జానన యోర్తు హిమాంబువులును
రంభోరు వొకతె సౌరపుఁగప్పురంబును శైల స్తని యొకర్తు చందనంబు
మృగనేత్ర యోర్తు చెల్వగుకమ్మకస్తురిఁ బుష్పలిట్కచ యోర్తు పూవుఁదేనెఁ
గొమ్మ యొక్కతె ముద్దుగుల్కుఁఫలంబులు ఖణిరోమలత యోర్తు మణిగణంబు
- తే. లెలమిఁ గొని రాఁగ దూర్యముల్చెలఁగి మ్రోయ, భద్రగీతములుడుగకపాడుకొనుచు
విప్రకామిను లరుదేర వీరభటులు, బలసి కొల్వ నుదగ్రవై భవముతోడ. 46
- క. బాలారత్నము శివుని, ల్లాలిగృహంబునకు నరిగి యం దయ్యమకున్
గే లెత్తి మ్రొక్కి యెంతయుఁ, దాలిమి మదిలోన నిల్పి తరలనిభక్తిన్. 47
- తే. గంధపుష్పాక్షతాంబరకనకభూష, శోపహారఫలానేకధూపదీప
కలితకర్పూరవీటికాదులను బూజ, లొనరఁ గావించి యిట్లని వినుతి చేసె. 48

సీ. జయజయ జగదంబ సరసగుణాలంబ జయజయ శుభమూర్తి సారకీర్తి
జయజయ కల్యాణి సమదకోకిలవాణి జయజయ మృదుగాత్రి శైలపుత్రి
జయజయ హరిణాక్షి సకలసత్కృతీసాక్షి జయజయ మునిలోల సాధుశీల
జయజయ కౌమార శమితామితేంద్రారి జయజయ గుహమాత సతతపూత

తే. జయ పదాంభోజ సంసక్తచంచరీక, నికరశంకాకరామరానీకనిటల
ఘటితపటుతరకస్తూరికానవీన, సౌరభోరుప్రభాశ్రేణి జయ భవాని.

49

శా. అక్షీణప్రతిభావిభాసితబుధేంద్రానందసంధాయిసీ
సాక్షాద్భద్రకరీ దయామయరురీ సౌందర్యపాథోనిధి
కుక్షిప్రోల సదబ్జజాండసమితీ ఘోరాహవార్వద్విష
ద్రక్షశ్శౌర్యవిదారిణీ మముఁ గృపన్ రక్షింపు దాక్షాయణీ.

50

చ కరితలకీరడింధవినిఖండితశుంభనిశుంభసంభృతం
బురుహాధివాండకుంభపరిముక్తమహాసురదంభజంభజి
ద్వరకరికుంభశుంభదనవద్య పయోధరకుంభసంతత
స్ఫురదురుశాతికుంభమణిభూషణజాలవిజృంభశాంభవీ.

51

చ నిరుపమధిక్తియుక్తులను నిత్యముఁ జిత్తమునందు ముందు నీ
చరణము లాశ్రయించుటకుఁ జక్రధరున్ నరుఁ జేయు మమ్మనిన్
శరణని నమ్మి యెప్పుడు నచంచలవృత్తిఁ జెలంగువారికిన్
జిరతరమై యభీష్టఫలసిద్ధి యగుం గద సర్వమంగళా.

52

క. అమ్మా శంభునిమోహపుఁ, గొమ్మా బంగారుబొమ్మ కోర్కులు దయతో
నిమ్మా నిన్నే నమ్మితిఁ, జమ్మా యర్చనలు గూరుచుటఁ గైకొమ్మా.

53

తే. అనుచు నుతిచేసి విప్రకామినుల కపుడు, గంధమాల్యాభరణవస్త్రకంఠసూత్ర
వీటికేక్షుఫలాదులు వెస నొసంగి, యవనిపతిపుత్రి యంబాగృహంబు వెడలి.

54

సీ. జలదమశ్యంబున వెలువడి చెలువులనెఱలెడుక్రొక్కారు మెఱుఁ గనంగఁ
దారాపథంబునఁ దరలి యుర్వికి డిగ్గి విలసిల్లునవచంద్రకళ యనంగఁ
గణఁగి ముజ్జగము లొక్కట గెల్వఁ బూనినరతిరాజుమోహనాస్త్రం బనంగ
నజుఁడు లోకులకెల్ల నాసఁ గొల్ప నొనర్పఁ బొదలెడుపసిఁడికిల్బొమ్మ యనంగఁ

తే. పుడమి తేఁడులమానసాంబుజవనములు, గలఁపఁ బఱతెంచువలతేనిగంధకరి య
నంగ నంగన తెలమిఁ గొల్వంగ వేత్ర, పాణు లిరువంకలను బరాబరులు నేయ.

55

సీ. తాటంకరుచులు నిద్దపుఁజిక్కులను బర్వఁ జికురముల్ మొగమునఁ జిందులాడ
గిలుకుటందెయగముల్ ఘలుఘల్లు రని మ్రోయ దరహాసచంద్రికల్ సిరులఁ బ్రబా
ఘనపయోధరభారమునఁ గొను నటియింప ఘనసారవాసనల్ గ్రమ్ముకొనఁగ
మణిభూషణద్యుతు ల్కహి యెల్ల మెఱయింపఁజుఱుకుఁజూపులువితసాగసుఁజూప

తే. నధరబింబారుణప్రభ లమలరదన, కుందతతులకు రాగంబుఁ గూర్చు రుచిర
కనకకంకణరూణరూణతాఁగనినద, ములు జనంబుల కానందముగఁ జెలంగ. 56

చ. సురటి యొకర్తు వీన నొకసుందరి యాకుమణుంగు లియ్య బం
భరనిభవేణి యోర్తు నునుఁబయ్యెదఁ జక్కఁగ దిద్ద బింబికా
ధర మఱి యోర్తు చేరి కయిదండ యొసంగఁ బొసంగ నన్నరె
శ్వరసుత యేఁగుదేర వరుసం గని యబ్బురపాటు మీఱఁగన్. 57

తే. శంబరారాతి కుసుమకదంబకములు, ద్దమయురంబులు గాఁడంగఁ దవిలి యేయ
రాజసుతులెల్ల నస్త్రశస్త్రములుడిగి, చోద్యపడి తెప్పవేయక చూచు చుండి. 58

క. బళిరా ఘనధమ్మిల్లం, బళిరా చెలిరదనపజ్జి యభినవముక్తా
వళిరా యివ్వీచీనిభ, వళిరాణిగఁ గల్గుమహిమ వశమా పొగడన్. 59

ఉ. ఖంబు గదే కవున్ శ్రుతిసుఖంబు గదే సుడి పట్టదీమయా
ఖంబు గదే కచంబు విశిఖంబు గదే నిడువాలుఁజూపు శం
ఖంబు గదే గళంబు ప్రముఖంబు గదే జిగి నిర్జితాబ్జశం
ఖంబు గదే ముఖం బభిముఖంబు గదే తరుణత్వ మింతికిన్. 60

క. తరుణీమణిచన్ద్రుకున్, బురు డొనరుప నించుకైనఁ బోలునె సుమమం
జరులన్ గిరులన్ దిర మగు, సిరులన్ దనరారుపసిఁడిచెండ్లన్ గిండ్లన్. 61

సీ. విరళమై తనుఁ దానె వీడి పాఱకయున్న ధరఁ గళాహీనతఁ బరగకున్న
మిత్రఁ గన్గొన నోర్వమిని ముణుంగకయున్నఁ గాచెక్కి దళములు గాకయున్నఁ
బ్రయకరస్పర్శచేఁ బెల్లు వివ్వకయున్నఁ బలుమాటు భంగత నలరకున్నఁ
బారిఁబారి జిగి దస్సి పొరలు డుల్లకయున్నఁ గడునూఁచకోతలఁ బడకయున్న

తే. ఘనశశికుముదకిసుయకమలముకుళ, భంగరంభాకలమగర్భపజ్జి సాటి
కెక్కు నియ్యింతి వేణి ముఖేక్షణాధ, రోష్టకుచవళిసక్తి జంఘోపమకును. 62

సీ. అరవిందశరకుందదరబృందములమాటు మదనతీముఖనేత్రరదగళములు
హరిడింభకరికుంభగిరంభలనుగేరు సతిమధ్యకుచకటీసక్తికములు
నదకోకనదశౌకమదపైకములమీటు సుదతినాభిపదోక్తిసుస్వరములు
ఘణిసోమమణి హేమఘృణిచామరములతీ రతివరోమలతాస్తి తాంగకచము

తే. లహహ యిక్కన్యకామణి యఖిలభువన, మోహనాకారరేఖాసమున్నతముగఁ
దనరుచున్నది దీని నుద్వాహ మగుట, కిన్న నిఁకనెన్న వేఱ భాగ్యంబు గలదె.

తే. అనుచు నృపులెల్ల విభ్రాంతి యలరఁ జూచు, చుండి రయ్యెడ భోజభూమండలేంద్ర
తనయక్రేగంటిమాపుల ధరణివరుల, వరుస నందఱఁ గనుఁగొంచు నరిగి యరిగి. 64

సీ. సజలనీరదనిభశ్యామదేహమువాని హరినీలముల నేలుకురులవానిఁ
దెలిదమ్మితేకునఁ దెగడుకన్నులవాని డండై నబవరిగడ్డంబువాని

మినుకులీ నెడుమంచి మెఱుఁగుఁజెక్కులవాని నగవుదేఁజెడిముద్దు మొగమువానిఁ
బొడవులై కనఁబడుభుజదండములవాని బజపుమీఁజెడుగొప్పయురమువానిఁ
తే. దలిరుతూకులఁ బోలువాదములవాని, సిరుల కిర వగుకాంచనాంబరమువాని
నతులమణిభూషణాంచితఁడైనవాని, సారశృంగారుఁడగువాని శౌరిఁ గాంచి.

ఉ. సంతస మంది యీన్యపతిచంద్రునితోడ జయంతుఁడు న్నిశా
కాంతుఁడు నన్వసంతుఁడును గంతుఁడు నింతయు సాటి యాదురే
వింతలుగాను ముం దితనివేసము దివ్యవిలాసమున్ సుధీ
మంతులు దెప్పఁగా వినినమార్గము నిక్కువ మయ్యె నియ్యెడన్.

66

ఉ. అద్దిర రాకుమారుమొగ మందము పున్నమచందమామతో
నుద్ది యగుం గురుల్ సురవరోప్పకాంతిఁ దృణీకరించు లే
నిదృపుముద్దుఁజెక్కులు వినిర్తలదర్పణదర్పలీలం
దద్దయుఁ గేరుమీఱుమృదుదంతమరీచులు మొల్ల మొగ్గల్.

67

క. నునుమేనుడాలు తొలుకరి, పెనుమబ్బులఁ దఱుమఁజాలుబింబము పగడం
బును దలిరుతూకునఘరం, బున కెనయన నించుకైనఁ బోలునె తలఁపన్.

68

తే. తమ్మితేనులఁ చెగడునేత్రములవాఁడు, ఇట్లుమీఱు వెడందయురమ్మువాఁడు
చండవేదండతుండాభచారుబాహు, దండములవాఁడు బళిర యీధరణివిభుఁడు.

ఉ. ఈరుచిరాస్యఁ డీసరసుఁ డీవిభుఁ డీనవమోహనాంగుఁ డీ
సారవిలాసుఁ డీవికచసారసపత్రవిశాలనేత్రుఁ డీ
ధీరవరేణ్యుఁడెప్పుడు మనెన్ గల్గికోరికల్లెల్లఁ గూర్చుచున్
గూరిమితో వరించుఁ దొలునోములపుణ్యఫలామితోన్నతిన్.

70

క. అని వనజదళాయతలో, చన దనడెందమున మిగుల సంతోషరసాం
బునిధిం చేలుచు నొయ్యన, దనుజకులారాతికడనుఁ దఱియం జేరెన్.

71

క. అంబుజనయనుఁడు నపు డా, బింబాభర చెలువుఁ జూచి ప్రేమ దలిర్పన్
జంబుకముల నడిమిటిభా, గంబు నడిం గొనెడుమత్తగజరిపుమాడ్కిన్.

72

తే. మహికి లంఘించి రాజకుమారిఁ దెచ్చి, రథముమీఁదట నిడుకొని ప్రథనవిజయుఁ
డగుచు శంఖంబు పూరించి యరులు మాడ, బలిమిఁ దనపట్టణపుఁద్రోవపట్టిచనియె.

ఉ. అత్తరి మాగధాదులు మురారిజయంబు సహింపలేక యు
న్నతేకరీంద్రముల్ హరిని మార్కొనుచందము దోఁప నందఱున్
మొత్తములై హయద్విపచమూరధకోటులఁ గూడి యెంతయున్
దత్తఱ మొంది నందసుతుఁ దాకిరి రాకను డాక సేయుచున్.

74

మ. భటవాహేభశతాంగఘట్టనలభూభాగంబు గంపింపఁ ద

త్పటుఘోషంబులది క్కటంబులు చెవుడాటొందఁ బెంధూళి యె

క్కట నంభోరుహబాంధవుం బొదివి లోకం బంతట న్నిందుఁజేఁ
కటిఁ గావింప నిలింపసంఘములు శంకం జెంది వీక్షింపఁగన్.

75

క. దురగుర దురమున కేపు గ, దురఁ దురశేషములతో నెదు రదు రరుల నం
దొఁ దఱియం గని శాతో, దరి దఱియం జేరి కడు బెదరి హరి కనియెన్.

76

క. దేవా వీక్షింపుము రిపు, భూచరసైన్యములు గదసి పారిఁబారి శితబా
ణావలు లేయఁగఁ జాఁగిరి, నీవిక్రమశక్తి యెఱుఁగనేరక ఖలులై.

77

ఉ. నావుడు శౌరసైన్యైగమునం జిటునవ్వు దలిర్పఁ బల్కె నో
శైవలకుంతలా మును నిశాతశిలీముఖపంక్తు లేయుచో
భావజుచేతివేదనకుఁ బల్కెఱు లొంగుదుఁ గాని యింక జ
న్యావలిలోన శత్రునివహంబకపంక్తికి లోఁగ నింతయున్.

78

సీ. చెలియ నీకుచకుంభములదండ నుండినఁ గరిఘటాదృతభీతి నెరయుటెట్లు
లలన నీచూపుదూఁపుగాఱు గల్గఁగాఁ బరులతూఁపులు మీఁదఁ బరఁగుటెట్లు
నాతి నీపరిరంభణపుజోడు గల్గఁగాఁ బ్రహరణంబులు మేనఁ బర్వుటెట్లు
గమణి నీవాక్సుధారసవృష్టి గురియఁగా ఖలులచే నాశంబు గల్గుటెట్లు

తే. కావున నితాంత మగుచును దావకాభి, ననకృపాలోకనం బింత దవితెనేని
పరబలంబులఁ జీకాకుపఱిచి త్రుంతుఁ, జూడు నాబాహువిక్రమస్ఫురణనేఁడు.

తే. అనుచునచియించి రెంఱియు నాగ్రహించి, రథము మరలించియాహవప్రౌఢిమించి
పాంచజన్యంబు పూరించి పరిహసించి, శరతతుల నించి విమతుల మురువుడించె.

ఉ. అప్పుడు రామసాత్యకిగదాదియదూత్తిము లెత్తి యార్చుచున్
నిష్పలురాలుబాణములు నించి విరోధినరాధినాథులం
గప్పి గజాశ్వయూధములఁ గాడఁగ నేసి నధించి నెత్తురుల్
గప్పున నేలులై పొరల ఘోరరణం బొనరించి రుద్ధతిన్.

81

చ. మరలక దంతవక్త్రుఁడును మాగధసాల్వవిదూరకాదులున్
గొరకొరఁ బోరికి న్నడచి ఘోరపరాక్రమ మొప్ప నేనలం
బురికొనఁ జేసి డాసి యదుపుంగవసైన్యముమీఁదటం బొరిం
బొరిఁ గురియించి రొక్కటను భూశిలీముఖధార లుక్కునన్.

82

శా. భేరికాహశభాంకృతుల్ సుఖటగంభీరార్భటుల్ సంతత
క్రూరానేకపబ్బంహితంబులు జవాక్షుద్రాశ్వహేళాధ్వనుల్
సారస్యందనబృందఘోషములు భాస్వచ్ఛింజినీరావముల్
ఘోరామోధనభూమిఁ బుట్టె గగనక్షోణీస్థుల్ నిండుచున్.

83

నీ. తురగముల్ తురగముల్ కరులును గరులును బ్రాసికుల్ ప్రాసికుల్ భటులు భటులు
 రథికులు రథికులుఁ బ్రథనభీషణు లైనవిలుకాండ్రువిలుకాండ్రుఁ జలముమెఱయఁ
 గదిసి యొండొరులు దాకను బైకి నులుకుచుఁ బోనీకు పోనీకు పొడువు పొడువు
 పట్టుము పట్టుము బంధింపు బంధింపు కొట్టు కొట్టు మటంచు కూక లిడుచు
 తే. గదల మోచుచుఁచూపులు గుడులుగాఁగ, గుప్పుచును ఖడ్గములనలుకుచునువాడి
 బల్లెముఁ గ్రుమ్ముచును జగద్భయదముగను, బోరు నేసిరి నెత్తురు లోపారలిపాఱ.

అయగ్రాహి.

కూలెడురథంబులునువ్రాలెడుగజంబులునుమాలెడుహయంబులునుప్రీలెడుసిడంబుల్
 ప్రేలెడుగుణంబులును ప్రేలెడుభుజంబులును నేలఁబొరలాడెడుకపాలరదహృత్కిం
 కాంధమనీషులజాలకకవాలపదఫాలఘనజానుతనుతాలఘుటికాదుల్

సోలుచును గోరికలఁ దేలెడుపికాచఖగజాలములునుం గలిగి యాల మపు డొప్పెన్.

శా. తాలాంకుండు హంబుఁ ద్రిప్పి మగధాధ్యక్షు న్నడి న్తోడ ని

కూలీభూతశతాంగసూతహయఁ దై గోషించి యవ్వీరుఁ డా

భీలాజిహ్వాగసంహతుల్ బలునిపై బెట్టేసి తత్సేనలం

దోలం జాఁగినఁ గాంచి సాత్యకి వడిన్ దోస్సార మొప్పారఁగన్.

86

తే. విలుగుణధ్వనిచేసి నిప్పులు వెడల్పు, వాడితూపులు పదుమూడు వానిపైనిఁ

జొని పిమరలించె సావ్వెనుంధరేశుఁ, డలుక నిగుడంగ నపుడు సాత్యకిని దాకె.

క. హరిసోదరుఁడును సాల్వుని, యరదము పొడిసాడి యొనర్చె నైదమ్ముల న

ద్ధరణీకుఁడు విరఘండ్డై, ద్వీరదముపై నెక్కి యనికి దీకొల్పె వడిన్.

88

చ. కరిఁ బురికొల్పి సాశ్వమహికాంతుఁడు రాఁ గృతవర్త యడ్డమై

శరవిసనంబు లేయుటయుఁ జంచ. చిత్తుఁడు గాక యన్నరే

శ్వరుఁడు కకోరతోమరము సాచి వడిం బొడువంగఁ బూనినం

దరంక వానియీఁటె నడిదంబునఁ ద్రుంచెను యాదవేంద్రుఁడున్.

89

క. గొదగొని శిశుపాలుం డొక, గదగొని యదరంట నార్చి గదునేసిన న

య్యదుకులతిలకుఁడు నేర్పున, నది దనుఁ గాడంగనీక యాగ్రహ మొదవన్.

క. కంఠీరవంబు మిగుల న, కుంతగతిం గరిని బట్టుకొనుక్రియ విజయో

త్కేంతుఁ డయి వాని నొయ్యనఁ, గంతము వట్టుకొని బిట్టు గాసిం బెట్టెన్.

91

ఉ. బంటుతనంబు మించి పశుపాలకులెల్ల నృపాలురై కడుం

గంటకమూని కన్నులును గానక రాజుల గెల్వఁ జూచి రా

తొంటితెఱంగు లన్నియును దూరము చేతెద నంచు నెంచుచున్

వింటఁ గరంబుఁ జేర్చి యదువీరులఁ దాకెను బాంక్షకుం డొగిన్.

92

తే. వానితోనె విదూరకమానవేంద్రుఁడ, దనికి మొనచేసి తరలెఁ గల్పానసాన
రుద్రుడనఁదగిదోర్బలాక్షుఁడగుచు, నపుడుహరిఁజూచిపాండ్రకాధిపుఁడుపలి
తే. ఓరి గోపాఁ నీ వొకపేరుగల్గు, శూరుడవు బలె ధారుణీశుల నెదుర్పుఁ [కే.
బూనెదవొ యెద్దు గ్రొవ్వి యాఁబోతుమిఁద, అంకవేసినతెఱఁగున శంకలేక.

ఉ. గొల్ల మెఱుంగుఁబోండ్ల నునుగుబ్బులపోటులు గావు కేర నీ
బల్లెపువాండ్రపోట్లు ననబంతులవేటులు గావు వాఁడిశో
భిల్లుగదాప్రహారములు బిత్తరి చూపులు గావు తూపు లీ
ప్రల్లదమేల బాల నిడి ప్రాణము నిల్పుక పొన్తు గోపకా. 95

సీ. భువనంబులం దెందుఁ దవిలి వసించిన నీఁగిశైలముక్రింద డాఁగియున్న
నీచవృత్తిఁ గణంగి నేలలోఁ దూతిన స్తంభభావంబునఁ దలకున్న
బలిభీక్షుములకుఁ బొల్పడి చెయ్యి చాఁచిన మంచిబాఁపడ వంచు మానివైన
ఘోరకాంతారముల్ దూఱి చరించిన ధరణి నాఁగలి పూని తిరుగుచున్న
తే. నుఱక యొక మ్రానిలోపల నిఱికి యున్నఁ, గలికితనమునఁ బలుమాఱు మెఱఁగుచున్న
వేయిదెఱఁగుల నిన్నె భావించుచుందుఁ, గాక పోనిత్తునా మీఱి కంసవైరి. 96

చ. అని యదలించి నూఱునిశితాంబకముల్ హరిమేన నించి రా
మునిపయి నిర్వదాఱుశరముల్ నిగిడించి పడేసితూపు లా
య్యనఁ గృతవర్తసాత్యకిగదాగులమిఁదట నేసి యార్చె న
ట్లనె చెలరెఁగి యేసె శరలాఘవ మొప్పు విదూరకేంద్రుఁడుకా. 97

క. ఈరీతి నేయఁ గనుఁగొని, నీరియు శౌరియును గొదమసింగము లన న
వీరులపైఁ గదిసి శరా, సారముఁ గురియించి రరులపైనయము దలఁకకా. 98

మ. బలభద్రుండు రథంబు డిగ్గి విలయప్రద్యోతమానానలో
జ్వలఫాలాక్షుఁడుఁబోలె నీరముఁ గరాజ్ఞాతంబునం బూని యా
ఖలులం బైకొని మోఁది పైన్యముల వీఁగిం దోలి ఘోరాహవ
స్థలియం దెక్కడఁ దానయై తఱిమి దోస్సారం బనార్యంబుగకా. 99

తే. అట్లు తఱిమిన నిలువలే కఖిఁ నృపులు, చైద్యుఁ దోడ్కొని తమిరమనదనములకు
నరిగి రయ్యెడ రుక్తి యాహరినిఁ దాఁకె, దొడరి యనంబుపైఁ బడుమిడుతగతిని.

చ. ఇటు లెదిరించి తూఁపుగము లేయఁ దొడంగిన జూచి వెన్నుఁ దా
కుటిలునిచాపఖడ్గరథఘోటకనూతుల నుగ్గుచేసి హృ
త్పటమునఁ గోప మూనియును ద్రుంపక వాని విరూపిఁ జేసి యె
ప్పటిపురిత్రోవఁ బొమ్మనుచుఁ బరిపెను రుక్తిణి మ్రొక్కి వేఁడుటకా. 101

ఉ. అంతట శంఖమూఁది తమి నగ్రజసోదరబంధుయుక్తుఁడై

సంతస మూని క్రమ్ముకొని నైన్యములెల్లను గొల్వ రుక్మిణీ
కాంతవినోదవైఖరులఁ గన్నులపండువుగాఁగఁ జూచుచున్
వింతయొయార మొప్పుఁగఁ బ్రవేశ మొనర్చెను ద్వారకాపురిన్.

102

సీ. పౌరులు చేరి శోభన లీలఁ గన్గొని యానందవార్ధి నోలాడుకొంచు
గంధపుష్పాంబరకనకభూషణరత్న విసరముల్ కానుక లొసఁగుకొనుచు
భద్రతూర్వములు నభస్థలం బవియింప వందిమాగధులు చెల్వంది పొగడ
లాసకీజనులు విలాసరూఢి నటించ వారిజేక్షణులు నివాళు లొసఁగ

తే. నపుడు కృష్ణుఁడు నిజమందిరాంతరమున, కరిగి తనతల్లిదండ్రుల కఖిలబంధు
గురుపురోహితవిద్యత్ప్రసరులకెల్ల, జగ్గుగా మ్రొక్కె రుక్మిణీసహితుఁ డగుచు.

తే. వినయగతి మ్రొక్కి వారిదీననలు గాంచి, యంత విధ్యుక్తసరణి నయ్యవనినాథ
తనయ బెండ్లాడి ఘనతరోహనముమీఁఁ, దనరుచోనొకశుభముహూర్తంబునందు.

ఉ. చెంగట రత్నపుత్రికలుఁ జిత్రపిలాసములున్ వెలుంగ సా

రంగమదంబువాసనలు గ్రమ్మగ నిద్దపునిల్వటద్దపున్

రంగులు చెంగలెంపఁ గపురంపుదుమారము చింద నంద మా

బంగరుమేడలోన విరిపాన్నున శౌరి చెలంగు చుండఁగన్.

105

తే. ప్రోడచేడెలు గొంద అంభోజనయను, భోజకన్యకనుం గూర్పఁ బూని యపుడు
వెలఁదుక నలంకృతి యొనర్చి విభునిచెంత, కలమిఁదోడ్కొనియరుగుచునిట్టులనిరి.

క. మదమా నీ వీక్రియ మృదు, వద మానక ప్రాణవిభునిఁజ్జకు నిపుడే

మదనాగయాన మదనా, మదనాహవకేలిఁ దేలుమా మణిరదనా.

107

సీ. ప్రియునియొద్దకు నీవె బిరబిర నయగక కెలన నొక్కెడ నిల్వనలయుఁ జొమ్ము

చెలువుఁడు దమకించి చేపట్టి తిగిచినఁ బెనఁగుచు వెన్కెనుఁ జనెదు సుమ్ము

పతి తనకులువులపై వసింపు మటన్న నొదిఁగి కూర్చుండుట యొప్పుఁ జొమ్ము

విభుఁడును న్గపురంపువిడె మొసంగిన సిగ్గుపడక కైకొనుటయె పాడి సుమ్ము

తే. సరసుఁ డతనునికేలికి సంభ్రమించి, బిగియఁ గొఁగిటఁ గదియించి చిగురుమోవి

యాని నిలపూరి యిక్కువలంటునపుడు, విసువక* మెలంగవలయుఁజూపసిఁడిబొమ్మ.

చ. అని చెలు లుగ్గడింప దరహాసము మోమున నంకురింప గ

మ్మునఁ గలపంపువాసనలు ముంప నొడల్ పులకింప నూపుర

ధ్వనులు ముదంబు నింపఁ జెలువం బగుకొను నటించ నాన పై

కొని మరలింప డెందమునఁ గోర్కులు ముందరి కెచ్చరింపఁగన్.

109

క. పడకింటిలోని కరిగిన, పడఁతుకఁ గన్గొని నథాధిపతిమేను గగు

* పా. మెలంగవలెఁ జొమ్ము పసిఁడిబొమ్మ.

26013
25-2-25

ర్షోడువ నెపు డెప్పుడంచును, గడు నువ్విశులూరుచుండెఁ గామిను లంతఁ.

ఆ. వెలఁదిచేతివిడెము విభునకు నిప్పించి, విభునిచేతివిడెము వెలఁది కొసఁగఁ

జేసి కల్లపనులు చెప్పుక యొండొరుల్, దూసి రిండ్ల కాకు దూసినట్లు. 111

సీ. కొమ్మపొక్కిటిపొన్నకొన్ననపై నిల్చి గురుతరోరోజమంజరులు ముసరి

బంధురాధరజపాప్రసవమార్దవ మెన్ని కమనీయరదనకుందముల వెలసి

లలితకపోలకలవలీదళము లెక్కి నయనోత్పలంబులపయిఁ జరించి

సుందరనదనారవిందంబుపై ప్రాలి వితతంబుగా జేహలతను గ్రమ్మి

తే. చికురమధుకరకులముఁ చెలిమిఁ గాంచి, యభినవానందలీలల నలరి యప్పుడు

నెమ్మదిఁ జెలంగె నెంతయు నమ్మరారి, చారుషీక్షణమాలీకాషట్పదములు. 112

తే. తరుణి హిమభానుమండలదర్శనమున, సగము వికసించుచున్నట్టితొగలకరణి

శౌరిముఖచంద్రబింబదర్శనమునందు, నలరె నఱసిగ్గుఁజూపు లాజలజముఖికి. 113

శా. ఆదామోదరభోజకన్య లటు లనోన్యన్యాననాలోకనా

హ్లాదస్ఫూర్తిఁ జెలంగ నంగజుఁడు ప్రత్యాల్లిఘపాదస్థుఁ డై

కోదండంబు గుణధ్వనుల్ నిగుడఁ జేకొద్దికొ వడిం దీసి బల్

పూఁదూఁపుల్ పరఁగించె నిర్వ్వరపయికొ బుంఖానుపుంఖంబుగఁ. 114

ఉ. అత్తటి రాజకన్యకయొయారముఁ గన్గొని శౌరి యెంతయుం

జిత్తిము దత్తటింపఁ దమిచేఁ జెయినట్టుక పూఁశయ్య కా

బిత్తరిఁ దార్చి ముద్దుగొని బెట్టుగఁ గంచెల యూడ్చి గుబ్బలకొ

మెత్తనిచందనం బలఁది మెప్పుగఁ గమ్మవిడెం బొసంగుచుకొ. 115

చ. పలుచనితేనియల్ చిలుకఁ బల్కవె చిల్కలకొల్కి లేతవె

న్నెలవలెఁ జిన్నిన వొలయ నెమ్మెగమె త్తిటు చూడు బోటి కో

ర్కులు వెలయంగ నీబిగువుగుబ్బ లురమ్మన నాని మన్నథా

నలపరితాప మార్పఁగదె న న్మఱసేయక కన్యకామణి. 116

సీ. లలన నీవలుదగుబ్బలపై నిలువఁగోరి తమ్మిమ్మెగలు నిరంతరము నొసఁగి

తరలాక్షి నీసుధాశరము గ్రోలఁగఁ గోరి తియ్యనిజుంటిఁగ తేనె లొసఁగి

చెలువ నీలేతనవ్వులు గనుంగొనఁ గోరి రమణగర్భూరహారము లొసంగి

యెలనాఁగ నీముద్దుబలుకులు వినఁగోరి మధురవాక్యముల బల్కలు నుతించి

తే. వంచనము లేక యిష్టదైవంబు నిట్లు, పూజ గావించినాడ నీపొందుఁ గోరి

జాగు సేయఁగఁ దగ దింకఁ జలము మాని, యతనుకేలిని నన్నేలు మబ్బవదన.

క్త. అని సుసోక్తులచే న, వ్వినితాషుణిఁ గరఁగఁజేసి వనజాస్త్రిఁడు గు

ప్పనఁ బైపైఁ బఱపెడునూ, తనకుసుమకదంబములకుఁ దాళక యెలమికొ. 118

సీ. ముంగురుల్ గువ్వి కనుంగవ ముద్దాడి తళుకులేఁజెక్కుటద్దముల నొక్కి
కెమ్మోవి యాని రాగిలి గుచ్చు లొత్తి పొక్కిలి గిలిగింతగాఁ గేల నిమిరి
సేవి జల్లున విచ్చి నెఱి జఘనస్థలం బాదిగా నిక్కువ లన్ని యంటి
బిగ్గఁబుంగిటఁ బెనఁచి నఖక్షతదంతక్షతాదులు తగ నొనర్చి

తే. మఱియుఁబంచాస్త్రశాస్త్రసముతులనతుల, గతుల రతులఁ బెనంగి యాకంఠముఖిని
రంజిలఁగఁ జేసి మిక్కిలి రసికుఁ డనఁగ, నలరె శౌరి నవోఢాసమాగమమున. 119

సీ. వితతదంతక్షతాన్యచిసుధాధిరయును మానితనిశ్వాసమారుతయును
శితనఖరాంకురాంకితకుచకుంఠయు ఘర్తకణక్లిన్నగండతలయు
వదనాంబుజాతసంవ్యాప్తశిరోజయు ఘనతరసీత్కారగళరవయును
రణితమంజీరకంకణకింకిణీకయుఁ దలలితహారలతాప్రకరయు

తే. గళదహీనమృగీమదకర్దమయును, సదమలానందపరవశసంహననయు
నగుచు నృపపుత్రి మిగుల సౌఖ్యం బొసంగె, సుసిజాత్తున కయ్యాదిసంగమమున.

ఉ. అంత రతాంతవేళ దనుజాంతకుఁ డాదెలి నంకిసీతకన్

సంతస మొప్ప నిల్చి నునుఁజన్నులగిందము మెత్తి క్రమ్మటం
గుంతలజాలముల్ తుఱిమి కొక కటిన్ ఘటియించి సొమ్ము
త్యంతమనోనురక్తి నిడి యామమణుంగు లొసంగి నేర్పునన్.

121

తే. సురఁటి విసరుచుఁ బల్కలు సుదతితోడ, సరసస్థలాపములఁ బ్రొద్దు జరిప నిట్లు
ప్రతిదినంబును గాఢానురాగ మొదలఁ, దవిలి సంభోగతీలలఁ దనరుచుండి. 122

క. పిదపన్ రుక్మిణి నొందఁగ, మదవారణయాన ల్లప్తమహిషులునున్ సాం
పాదవఁ బదియాలువే లం, బుదకచ లగురాజసుతలు ముచుకొని కొల్వన్. 123

తే. దుష్టజనుల వధించుచు శిష్టజనుల, కభిమత్కర్థంబు లొనఁగూర్చి యాదరమునఁ
బ్రోది నేయుచుఁ గృష్ణుఁడు బుధులు పొగడ, భూరిసామ్రాజ్యలీలఁ గేరుచుండె.

క. ముదమున నీహరినక్కఱ, జదివిన వ్రాసినను విన్నజనులకు సతతా
భ్యుదయకరంపర లొదవుం, దుది నమ్మధువై రహదము దొరకుం దిరమై. 125

క. అని సూతుఁడు మునిజనులకు, వినిపించినరీతి శుకుఁడు వేక్కఁ బరీక్షి
జ్ఞననాథున కెఱిఁగించినఁ, దనమది నవ్విభుని నెపుడుఁ దలఁచుచు నుండెన్. 126

క. ఈకృష్ణకథ ముదంబున, నీకరుణ నొనర్చినాడ నిఖిలేశ్వర నీ
వాకర్జించి ప్రబంధముఁ, నైకొనుమా తప్పలెల్ల త్నమచేసి శివా. 127

ఉ. ఆరయ శాలివాహనశకాబ్దములద్రిగుణాంగచంద్రులం
బేరగుమన్త థాబ్దమునఁ బేరిమఁ బ్రబంధ మొనర్చి మీ కీటుల్
చేరికతో సుసంపాము చేసితి నీకృతి యాతమీస్రను

తైక్కరవమిత్రతారకముగా భువిఁ జ్యేగుఁగాత శంకరా.

128

క. తరుణారుణాంబుజోపమ, చరణార్థయహవణసతతసంభృతహరిణా
శరణాగతశరణాచిర, కరుణాశశిభరణ పీఠికాపురశరణా.

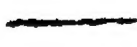
129

ఉ. భాసురమందహాసపరిపాలితదాసజగజ్జనాననా
భ్యాసనిరంకుశోన్మదగజాజినవాసమచోవికాసకై
లాసనివాససంపాతపిలాససు మేరుశరాసవాసవా
జ్ఞాసనవాసుదేవవినుతాసమదిన్యాయోవిభాసితా.

130

మాలినీ. కలుషఘనసమీరా కామగర్వాపహరా, విఘ్నితగుణసారా వేదమార్గప్రచారా
బలాదహితదూరా పన్నగాధీశహారా, నిలయితమునివారా నింశితాశేషశూరా.

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాదార్థ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర కౌం
డిన్యసగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యృప్తు బుధజనవిధేయ తిష్ఠననామ
ధేయ ప్రణీతం బైనరుక్మిణీపరిణయం బనుశ్చంగారసప్రబంధంబునందు సర్వం
బును పంచమాశ్వాసము.

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ. అ.	
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము	... 0 12	
తెనుగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు	... 0 2	
భాస్కరరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి	... 4 0	
కృష్ణరాయవిజయము, కుమార ధూర్జటికృతము	... 0 8	
లంకావిజయము (రావణదమ్మియము), సటీక, పిండిపోయి, అక్షణకవికృతము.	1 4	
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, చక్కనికూర్పు	... 0 12	
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు...	2 4	
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు	... 3 8	
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రామాయణమునకు		
సరియైనద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, పీఠిక అతివిపులము	... 5 8	
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజున పెద్దక్షరములతో ముద్రితము	... 0 10	
అచ్చతెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	... 1 4	
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన		
ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	... 6 0	
ప్రభావతీప్రద్యమ్ముము, క్రొత్తికూర్పు	... 0 10	
మార్కండేయపురాణము, మారనకృతము	... 1 12	
మనుచరిత్ర, సటీక, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో చిన్నసైజున		
మేలుకాకితములమీద స్ఫుటమైన అక్షరములతో ముద్రించుచున్నాము.	2 0	
వసుచరిత్ర విమర్శనము, శ్రీచినసీతారామస్వామిశాస్త్రికృతము		
అత్యద్భుతములగు క్రొత్తివిషయము లనేకము లిందుగలవు	... 1 0	
వసుచరిత్ర, సవ్యాఖ్యానము, చక్కనికూర్పు	... 3 8	
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో		
మేలుకాకితములమీద చక్కఁగ మరలముద్రించుచున్నారము...	8 3	
హరిశ్చంద్రనలోపాఖ్యానము, సటీక, పీఠిక విపులము	... 2 8	
కళాపూర్ణోదయము, దశసరికాకితములు	... 2 4	
రాఘవపాండవీయము, సటీక, చక్కనికూర్పు	... 2 4	

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, .
292, ఎన్ స్టేట్, చెన్నపురి. ఈ.